

JOHANNIS FRIDERICI HELVETII
DIRIBITORIUM
MEDICUM,

D E

*Omniū Morborum Accidentiumq;
in & externorum Definitionibus
ac Curationibus,*

E X

SAPORIBUS, ODORIBUS
FOETORIBUSVE,
provenientibus

A

Fermentorum, Effervescentiarum *aut*
Putrefactionum

SALIBUS, SULPHURIBUS
vel MERCURIIS,

*Quæ male inveniuntur in succis alibilibus bene
constitutis omnium Ventriculorum, Glandularum
Vasorumque Lymphaticorum totius corporis.*

AMSTELODAMI,

Apud JOANNEM JANSONIUM
à WAESBERGE. Anno 1670.

*Serenissimo ac Celsissimo PRINCIPI
ac DOMINO D^N.*

CAROLO LUDOVICO,

*Dei Gratiâ Comiti Palatino ad Rhenum,
S. Rom. Imperii Electori & Archi-
thesaurario, Duci Bavariae &c. Do-
mino meo Clementissimo.*

*Serenissime ac Celsissime Elector,
Domine Clementissime,*

Uum beneficiorum per-
ceptorum recordatio sit
nativa veræ ac since-
ræ gratitudinis anima
atque medulla, lon-
ge præstabilius cenferi oportet,
quempiam sui ipsius non reminisci
quàm illorum oblivisci. Oblivio i-
taque nunquam ulla ex aperto me-
moriæ meæ prothocollo delebit seu
* 2 obli-

obliterabit tantam Serenissimæ Celsitudinis Vestræ in immerentem me gratiam munificentissimam non ita pridem efflorescentem, ut vel magnifico effigiei aureæ donativo tanquam exstante aliquo perpetuæ benevolentia monumeto ac documento me prosequeretur atque dignaretur, tametsi ego vel plurium consimilium beneficentiarum gratiosarum inter proficiscendum ad patrios focos ac aras per alias occasiones ratas ac gratas particeps evasi. Quæ quum ita sese habeant, ruminans ratio consultrix me potissimum ad hanc animi grati pietatem exstimulavit, ut ad Sereniss. Celsit. Vestræ pedes tanta submissione, quantâ humillima par ac fas est, has meas deponere sustineam Observationes Medicas usu longo

longo edoctas compertasque, tanquam functuras vice debiti cujusdam exilis sacrificii eucharistici; utpote cum mihi præcognitum sit, quod memorata Serenissima Cels. V. pro suo Martio visu intellectu, ratione hujus mei conscripti Operis, se præstatura sit primarium, eminentissimum, perdoctum, præpotentem pariter atque summè intelligentem cultorem decantatissimorum Academicorum studiorum, scientiarum artiumque, & non minus magnanimum propugnatorem adversus quosvis Theoninos dentes quàm talem promptissimum inquisitorem & quasi dictatorem, qualis ex nobili Judicis officio justissimam super meis in meo hoc novo Opere sive hic sive illic commissis erroribus lapsibusve censuram ferendam æqui-

tatisque limam adhibendam gratio-
 se curabit. Enimverò nullatenus
 quidem meum hominis propediem
 mortem in semetipso gustaturi in-
 stitutum sive decretum unquam fuit,
 est aut erit, edocere novam quan-
 dam Methodum præparandi ali-
 quam auream Panaceam in imagi-
 nationis inanis crucibulo excoctam,
 cujus ope sibi homines alii commu-
 niter centum annorum vitam vivere
 ac promittere valeant; veruntamen
 interea loci nullus reformido Laco-
 nice simul atque ingenue in lucem
 proferre Demonstrationem quam-
 piam tollendi per vias ac media Ar-
 ti Naturæque congruentia funditus
 radices multorum morborum sym-
 ptomatumque venenatas, nisi for-
 sitan istiusmodi mala (de quo so-
 lemniter protestor) à Deo summo
 rerum

rerum humanarum arbitro ac moderatore fuerint fatali vitæ Termino innexa : hoc namque ingruente, nequicquam Medicus medicamenta apparabit ad unum omnia. Quinetiam quodcunque ex limpido liberalitatis ingenuæ fonte non promanat, Dedicatione indignum taxatur, prout ex plerisque eruditis argutarum fabularum autoribus elucet, quippe qui suos ex aliorum scriptis compilatos centones non sine notabili sensus genuini corruptione singularique cautiorum Lectorum admiratione posteritati ita relinquunt, ut rectè intelligi à quocunque neutiquam possint : id quod cum in aliis Facultatibus, tum nominatim in Medicina est perquam periculosum hominumque sanitati maximè dispendiosum, quippe quæ

est thesaurus inæstimabilis. Quibus
 pauculis Vestram Electoralem Sere-
 nitatem Clementissimam tanquam
 Patrem Patriæ, Patronum natura-
 lium scientiarum, nutritium studio-
 rum Facultatum omnium, atque
 propagatorem multorum multis ter-
 ris conducibilium gubernatorum
 prudentia doctrinâque excellentium
 atque Artificum inclytorum; nec
 non totam gloriosissimam Palatina-
 tus Electoralis Domum unâ cum E-
 lectoralibus utriusque sexus Princi-
 pibus summa spe florentibus com-
 mendo ac committo ego cum gra-
 tulatorio voto pacati, fortunati at-
 que longævi Regiminis juxta atque
 omnimodæ salutis Heydelbergensi
 aulæ toti in curatricem tutelam
 summi cœlorum, pelagorum terra-
 rumque omnium Monarchæ, qui
 suis

suis fideicommissariis Principibus
condigne in Toparchiis Cosmopo-
liticis vigilare atque justè impera-
re contendentibus, quos pretiosissi-
mo Filii sui sanguine ex caliginoso
injustitiæ malefuadæ Regno rede-
mit, tandem aliquando ex Jurisdi-
ctionibus hujus seculi transituris in
permanfura cœlestis Paradisi pala-
tia placidè translocare ibidemque
triumphali gloriosæ immortalitatis
corona coronare decrevit adpromi-
sitque. Datum Hagæ Comitum postri-
die iduum Martii cIo lcc lxx.

à Sereniss. Celsitud. Vestræ

Humillimo Cliente

JOHANNE FRIDERICO HELVETIO.

P R Æ F A T I O
A D
L E C T O R E S

Φιλιατρῆς.

Venerandi Lectores,

Ræstant in Rep. partes bonorum Civium, atque persolvunt rationem officii laboriosissimorum Physicorum, quicunque nova adinventarum scientiarum suarum Talenta ita coronant, ut eadem quorumvis indigentium necessitati salutique benignissimè imperiant, atque per viam fœnoris lucrosi communicare gaudeant. Quæ cum ità sese habeant, ego ratione evulgandi novi Operis mei me Censuræ Censorum omnium ἀδικοῦτων seu nullo suspecto partium vitilitigantium studio ductorum meapte sponte subjiciam, atque æquo animi mei desiderio summopere satisfactum putabo, quando-
cunque prolatam sui judicii sententiam candidè publicaverint, quicunque præstabilius quid isto effectum dare poterunt. Neque verò ego hic pretiosissimo temporis
almi

P R Æ F A T I O.

almi ἀναλώμεν seu *Thesauro* quicquam *suf-*
furari præsumam, tractando juxta plero-
rumque *cacoëthes* multas *futiles* atque *in-*
utiles *Disputationum* minimè *necessaria-*
rum *ambages*, atque *anfractus* *vagabundos*,
quippe quibus *Fama* nullius *boni* *bona* *red-*
ditur *melior*, neque *honorificentior*, aut
illustrior, quantumvis in hoc *pervagatissimo*
Studii *stadiique* *genere* *mibi* *suppetat* *sat*
ansæ atque *materiæ*, *cujus* *beneficio* *possem*
elaborare *justum* *Libri* *decumani* *Volumen*:
Sed *ego* *potius* *omnem* *ingenii* *mei* *rudentem*
movebo, atque *id* *solum* *mibi* *negocii* *dari*
credam, *ut* *talem* *Animi* *Charactere* *cui* *vis*
discendi *avidò* *imprimam* atque *in* *sculpam*,
quali *continenter* *stimulante* *ipsi* *quævis*
ἀκνηδία *fastidiosa* *eximatur*, atque *omnis* *a-*
lacritas *voluptuosa* *ingignatur* *ad* *investi-*
gandum *tales* *Vias*, ac *Media* *medicandi*
præsentanea, *qualibus* *infirmatæ* *ac* *pro-*
stratæ *corporis* *humani* *vires* *feliciter* *in-*
staurentur, *corroborentur*, ac *in* *officio*
perpetuo *defungendo* *conseruentur*. *Enim-*
verò *in* *hac* *una* *eaque* *prænobilissima* *maxi-*
maque *Scientia* *Salomonica*, *ingenium*
suum *exercitare*, *oblectare*, atque *recreare*,
est

P R Æ F A T I O.

*est verè egregium ac regium, magnanimo-
que Principe maxime dignum; quandoqui-
dem in ea propaganda est etiam sita floren-
tissima Corona, à quibusvis rapinis insidia-
torum tuta ac libera, triumphalium hono-
rum ac fulgorum Magnificientia florentis-
sima, quarumvis divitiarum luculentarum
substantia, atque unica desideratissima For-
tuna Mundi magna.*

*Cæterum pro Coronide de hujus mei in
lucem emittendi Literarii Monumenti Hy-
pothesi seu argumento, collibitum est præ-
fari; cum perdocto illo Philosopho, ac Me-
dico Augusto Etzlero Albimontano,
hæc verba faciente in suo, prout inscribitur,
Phyfico - Magico - Medico Tractatu de
occulta Sympathia & Antipathia ex Si-
gnatura Vegetabilium, lectu jucundum,
scitu utilissimum, Mysteriis Naturæ ma-
ximis refertissimum, Theologis veris æquè
ac Philosophis Medicisque oportunum. De
reliquo sub hæc potissimum vestrum erit,
perdilecti Lectores, Deo Opt. Maximo in-
servire religiose, æquis contentisque animis
in participatis his à Me Observationibus
Practicis benevole acquiescere, atque Egro-
tantibus*

P R Æ F A T I O.

*tantibus salutarem Medicinam fideliter
facere. Facere enim hoc si nequaquam super-
sederitis neque neglexeritis, vestra Ars
Medicandi erit maxime fortunata, vestra
benedictio terrena erit in hoc seculo glo-
riosa, & Sostra atque Præmia vestra in
futuro Cælesti triumphantium Spirituum
Paradiso permanebunt copiosa, per omnia
æterna seculorum secula. Quibus pauculis
Vos valere, salvere, & æqui ac boni con-
sulere jubet*

V. V. D. D.

Observantissimus Officiosissimusque

JOHANNES FRIDERICUS HELVETIUS

*Hagæ Comitæ Medicinæ Doct̃or, & Pra-
ct̃icus, ut & semper Medicinæ Studio-
sus, Anhaltinus Cothoniensis.*

Nobi-

Nobilissimo & Experientissimo

V I R O

D^{no}. JOANNI FREDERICO
H E L V E T I O

Medicinæ Doctori celeberrimo.

Certè si qua Viris Chymica laus manat ab Arte,
Dispeream si non danda sit illa Tibi.
Tu promus condus nobis Secreta revelas,
Quæ celant alii, Tu patefacta velis.
Quid de Te dicam? divino percitus æstro es!
Ingenii Tua Mens dotibus aucta micat.
Oderit & rodat qui nil nisi propria laudat,
Qui sapit & bonus est, non reprobabit opus.
Euge Vir, eximio qui clares nomine, perge;
In non mortali carmine vivus eris.

Boni ominis ergò posuit

T H E O D O R U S K E T J E S, M. Dr.

V I R O

V I R O

*Nobilissimo, Excellentissimo atque
Experientissimo*

DOMINO AUTHORI.

Sincerâ mentis qui dexteritate re-
pandit

Intima claustra artis, si laurea dignus
ut illum

Circumdet, quid te quæso, Coryphæe
manebit?

*Sic accinebant Tui Observan-
tissimi Discipuli*

JOHANNES CH. BEHMER.

DIRICUS KANNENGIESSER.

Ad

Ad Lectorem.

Errata, benevole Lector, me absente fateor irrepsisse nonnulla, quæ ne sensum confundant tibi penitus, ecce extantiora: Reliqua ut ipse emendes officiose rogo. Quod si cognovero meum tibi studium fuisse gratum, ad id annitar, ut opusculum hoc correctius & auctius tuum subeat conspectum, Vale.

Sphalmata Typographica sic corrigito:

Pag. 3. lin. 30. pro Mercurii, leg. Mercurialis. p. 4. lin. 1. pro faboli, leg. faba. p. 6. lin. ult. pro vit. leg. vite. p. 7. lin. 24. pro mucilagorum leg. mucilaginosorum. p. 8. lin. 17. pro nutrimentis leg. nutrientis. p. 10. lin. 28. pro priventur leg. privantur. p. 20. lin. ult. pro matis leg. mortis. p. 21. lin. 2. pro afflantur leg. efflantur. p. 25. lin. 8. pro. linum leg. limum. p. 28. lin. 25. adde cum cerebri. p. 30. lin. 28. pro sanabile leg. sonabile ibid. lin. 32. pro tarditas, gravitas, leg. tarditatem, gravitatem. p. 31. lin. 9. pro corredit leg. corrodat. p. 34. lin. 24. pro malignæ leg. maligni. p. 36. lin. 14 pro capillorum leg. capillarium. p. 46. lin. 9. pro ilicam, colium. leg. iliacam, colicum. p. 61. lin. 5. pro aciditas leg. ariditas. ibid. lin. 24. pro eorundem corrigendorum leg. eundem corrigendi. p. 65. lin. 20. illi adde lin. ibid. lin. 21. pro hæc leg. hac. ibid. lin. 25. pro continenter leg. continuo. p. 66. lin. 29. pro isthæ causantur leg. isthoc causatur. ibid. lin. 30. pro excreſcentia & fungi leg. excreſcentias & fungos. p. 75. lin. 24. pro ut leg. sunt. p. 79. lin. 14 pro mellinem leg. mellineum. p. 82. lin. 30. pro melicerites leg. melicerides. ibid. lin. eadem, pro producant leg. producit. p. 85. lin. 8. pro scirrbo leg. scirrboſitas. p. 86. lin. 12. pro forieli leg. varicoſi. p. 91. lin. 1. pro affligitur leg. affigitur. p. 103. lin. 21. dele eſt. p. 112. lin. ult. pro ſeu leg. ſub. p. 116. lin. 4. pro habetur leg. habeto. p. 118. lin. 2. pro accurarunt leg. venenarunt. p. 119. lin. 9. pro arida leg. arena. ibid. lin. 12. pro XV. leg. X. p. 122. lin. 1. pro concomitantes leg. concomitantem. p. 126. lin. 12. pro prædicta leg. prædita. ibid. lin. 33. pro mali leg. quali. p. 130. lin. 12. pro colore leg. calore. ibid. lin. 24. pro genitricis leg. genitrices. p. 132. lin. 12. pro cum pari leg. compari. p. 133. lin. 8. pro ſcaturigine leg. ſcalpurigine, ibid. lin. 18. pro univerſalia leg. univerſali. p. 139. lin. 15. pro elicit Alcos, leg. ciet alium. p. 144. lin. penult. pro adverſum leg. adverſus. p. 159. lin. 17. pro odoris leg. odores. p. 164. lin. 4. pro ſulphureum leg. ſulphuream. p. 165. lin. 30. pro carnis leg. canis. p. 169. lin. 32. dele fuſa. p. 174. pro prætium leg. pretium. p. 175. lin. 26. pro poſſimus leg. poſſumus.

JOHANNIS FRIDERICI HELVETII
 DIRIBITORIUM
 MEDICUM

DE

Omniū morborum accidentiumque
 in- & externorum definitionibus
 & curationibus.

CAPUT PRIMUM.

*Docetur primò, Artem Medicam, tantum in
 tam exiguo temporis spatio sumsisse incremen-
 tum. 2. Physiognomiam cum signatura rerum
 earumque accurata cognitione interna Medico
 esse necessariam.*

Verissimam certissimamque internorum
 morborum Originem pariter atque pri-
 mum externorum corporis male haben-
 tis Symptomatum virus, nec non com-
 pendiosam corrigendorum illorum Me-
 thodum, & præsentissima tollendorum eorundem
 media, atque congrua Naturæ remedia, accurate
 succincteque describere ac præscribere, est vel ipsa
 prima speciei fronte res scientiæ quidem immensæ
 infinitæque: Veruntamen in emendanda Medendi
 arte, intra XX. novissimos hujus sæculi nostri an-
 nos inter Nationes fere omnes, omnem Curam,

2 JOHANNIS FRIDERICI HELVETII

Consilium, Studium, Officium, Operam, Diligentiam, Laborem atque Sudorem suum certatim contulerunt plures rationales Medici, Speculativi Anatomici, & curiosi Chymici, quam nullis retro seculis superioribus post florentissimam Salomonis Regis Israëlitarum Sapientissimi ætatem contigisse compertum est. Est quoque jam jamque hæc Ars præstabilissima tali novo Reformationis splendore illustrata, ut ex illa sint permultæ nullius usus ac fructus subtilitates omnino sublatae, atque in consideratione ipsius simpliciore compluribus tutioribus expeditioribusque tractationibus manualibus Naturæ ac Arti consentaneis detur illa jam dilucidata. Quinetiam Physico-Medici descriptione vana Fortunæ Ænigmatumque (quorum Tyrannide effascinate hætenus prænobilis Medicina sat diu pressa, & tantum non pessundata fuit, in maximum sanitatis humanæ incommodum detrimentumque) se prorsus abdicarunt, usque adeo ut nullus dubitem, quin progressus hujus emendationis notabilis intra paucos annos insecuturos illi decrepitæ τῶν Okos Bokos Monarchiæ agyrticæ Avicennistarum vacuorumque rationalitate Galenistarum sit πανωλεθρίαν seu interitum fatalem prænunciaturus atque structurus. Pollet fane acumine visus certissimo talis *Medicus* peritus, qualis è diverso jam Physiognomiæ oculis intellectualibus de humani corporis vel bene valentis, vel male habentis constitutione distincte ac scientissime dijudicare novit, consimiliterque etiam *Chiro-mantice* ex externa Creaturarum nominatimque Plantarum *Signatura* æque atque ex earundem *Odore*, *Fœtore*, *Sapore* ac *Colore*, certam haurire scientiam potest, ac simul etiam cognoscere membrorum illorum ægrorum requisitum genuinum balsamum medicinale, ipsiusque ope ad rationalem har-

harmoniam procedere, atque secundum legitimam Artis ἀφαίρεσιν seu ademptionem methodicam, fundamentale Morbi seu Vitii venenum vel fermentando, vel corrigendo, vel attrahendo, vel præcipitando, vel expellendo planè aut plenè tollere didicit, ac probè intelligit. Præter cætera autem universa stat sententia asseverandi, quod proprium Fermentationis est, Odores, Foetores, Sapores, & Colores rerum immutare, earumque natura veteri destructâ, producere novas. Item *Fermentationis est artificialis*, quoque illarum proprietates específicas, five *Sympatheticas*, five *Antipatheticas* in actum deducere in hominis usum. Nam rerum Odores, Foetores, Sapores & Colores sunt *Symbola* & signa five boni Fermenti; five malæ Putrefactionis, velut ex operationis effectu sentire possumus.

Exempla de nobili Physiognomiæ scientia in meo *Amphitheatro Physiognomiæ Medico*, videas sat accurate annotata pariter atque conscripta de *Herbarum Signatura*: quemadmodum istiusmodi Signatura commonstret suum peculiarem Odoris, Foetoris, & Saporis essentialem atque balsamicum actum ad membrum præfiguratum, ita ut tali pacto denuo debilitata ipsius Essentia, vitæ Balsamum fermentando corroboretur. Interim ex abundanti ego de *Herbarum Signatura* etiamnum unum exemplum generale perfunctoriè atque obiter duntaxat commemoratum abibo.

V. G. Cordis male affecti resanantis balsami effectus *Sulphurei*, *Odoris*, *Salini Saporis*, five *Mercurialis* *Humectationis*, per sequentem signaturam præfiguratur, videlicet Cordis in *Herba Acetosellæ*, fructu *Citri*, *Flore Rosæ*, *Cerebri* five *Capitis* internorum externorumque morborum, vel accidentium, in *herba Betonica*, *Fuglandis* nuce, *Flore Lilii Convallium*,

lium, Oculorum in *Flore Cyani*, *Euphrasie*, *Eaboli*.
Aurium, in *Asari*, *Cyclaminis*, *Pilosellæ* foliis; Col-
 li in *Bifolii*, *Hederæ arboreæ*, *Lauri* foliis; Lin-
 guæ, in *Bislinguæ*, *Prunellæ*, *Salviæ* foliis. Dentium
 in arboris *Abietis* foliis, & *Hyoscyami* capsulis, *Leonis*
dentis. Pulmonis in *Bardanæ*, *Lapathi acuti*, *Pulmo-*
nariæ, *Quercus* foliis. Jecoris seu Hepatis in *Beca-*
bunga, *hepaticæ maculatæ*, *Nymphææ* foliis. Fellis
 in *Absynthii*, *Centaurii minoris*, *Veronicæ maris* summi-
 tatibus. Splenis seu Lienis in *Cichorii*, *Polypodii*,
Scolopendriæ foliis. Renum in *Cynosbati*, *Cucume-*
rum, *Fabarum* fructu. Ventriculi, seu Stomachi in
Cucurcumæ, *Zedoariæ*, *Zingiberis* radicibus. Ilium
 in *Cuscuta*, *Dulcamaræ*, *Volubilis* caulibus. Umbi-
 lici in *Caprifolii*, *Perforatæ*, *Umbilici Veneris* fo-
 liis. *Urinariæ Vesicæ* in *Alcææ Vesicariæ*, *Alkeken-*
gii, *Colutheæ* vesiculis. *Virilium Genitalium*, in
Eryngii rad: *Lupuli Flore*, *Satyrionis* radice. Mulie-
 brium seu *Fœmineorum* membrorum genitalium, in
Calaminthæ, *Scartææ*, *Verbasci*, *Vulvariæ* herbæ,
Uvæ granis. Quinetiam omnes creaturæ, quæ hæc
 & consimilia Signorum externorum genera amit-
 tunt, amplius quoque non retinent nomen illud, quo
 indoles atque proprietas sui balsamici Effectus me-
 dicabilis naturaliter exprimitur, in cujus tamen fi-
 nem, à Deo creatore in natura suum cuique creatæ
 rei singulari, singulare Charagma seu Signum ex Si-
 gnato est inditum, prout etiamnum in sequentibus
 mentionem facturi particulariter sumus. Ut igitur
 Visus ex externis Signaturis; ita etiam Os ex Sapo-
 re, Nasus ex Odore, tanquam ex aliqua Signatura
 harum vel illarum substantiarum Sulphuris Odore,
 & Mercurii bona aut mala proprietate humoris ju-
 dicare pollet, num sit Acidum, Amarum, Acerbum,
 Salsum, Pingue, &c.

CAPUT II.

Demonstratur 1. Odorem, Fœtorem, Saporem, juxta bonam vel malam principiorum mixturam aut prædominium hujus vel illius, suam acquisivisse Originem & Operationem. 2. in singulis corporis partibus, juxta earum requisitum, diversum esse Fermentum, quod 3. ab infusione succi cujusdam Glandularum inchoatur. 4. enarratur Fermentorum Usus & Necessitas. 5. adstruitur, prout naturale, ita & artificiale Fermentum Medico debere esse cognitum.

C Ommemoratæ illæ proprietates Odoris, Fœtoris, & Saporis, sunt secundum suam bonam, vel secundum Salis, Sulphuris & Mercurii, malam mixturam, atque secundum prædominationem unius aut alterius vel minorem vel majorem, perquam incomprehensibiliter sortitæ suam originem atque operationem. Ipsæ enim si quando producuntur in actum sunt mobilibus, immobilibusve rebus omnibus, vel Vita, vel Mors, five una earum est reliquarum creaturarum vel vivificatio, vel mortificatio. Quippe in his solis consistit cujusvis viventis vitæque carentis creaturæ propria indoles, propria natura & essentia, de quibus affirmantur omnia Naturæ ac Arti respondentia; Unde etiam omnia Naturæ Artisque Miracula suam Animam Spiritumque consequuntur, ad possidendum hominis sensus & cogitationes. Maxime si cui fuerit animus tractandi vim divitiarum medicinalium, ex Animalibus, Vegetabilibus & Mineralibus. Ibi namque istiusmodi sola

ex his sunt cognoscenda. Quia ex uno aliquo consimili *Sulphureo volatili Odore seu Foetore*, *Salino fixo Sapore*, atque *Mercuriali fluida humiditate*, non modo in hominis stomacho vivus calor natus, sed alius etiam concoquens calidus isque ad appetitum conducibilis cibus ac potus invenitur, diciturque *Fermentum*. Fermentum hoc pro ratione partium est in hominis corpore etiam diversum secundum proprium ventriculi cujusque requisitum Fermentum, & hoc à quodam infuso Glandularum succo sive Mercuriali Lympha inchoatur, quandoquidem non tantum in Ventriculis est succus ex Glandulis Colli per masticationem, & in ilibus est succus pancreaticus per suum ramum, sed etiam specialia corporis viscera omnia suos peculiare habent Ventriculos Glandulasque, quarum Lympha ipsis secundum suæ propriæ naturæ requisitum est causa hujuscemodi Fermenti *Orexin seu Appetitum excitantis*, per quod Fermentum, omnis cibus mutatur in Nutrimendum ad sustentandum vitam ex ratione officii, hujus vel illius Ventriculi, Cerebri, Pulmonum, Cordis, Hepatis, Splenis & Renum. Etiam varii succi inveniuntur in Vesicula fellea, Vesica urinaria, Vasis spermaticis, Venis lacteis, Vasis lymphaticis, Arteriis, Venis, eaque omnia ad nutrimentum incrementumque Carnis massæ, Ossium medullæ, Pellicularum, Musculorum, Nervorum Ligaturarum, Juncturarum, & Cartilaginum, &c. Quapropter ego auserim asseverare, quod hujus, vel illius in corpore humano partis conservatrix sanitatis sit sola Fermentatio. Fermento enim transmissum illius Nutrimendum digeritur & separatur, ejusque superfluum per suæ naturæ congrua Emunctoria fermentantia tandem expellitur, atque ita per harmoniam fermentorum prædictorum ventriculorum in recenti ac sano vita vegetatio-

tationisq; motu, totum corpus humanum alitur protinusq; agitur. Hinc si Natura & Ars Fermento hujusmodi naturaliter & accidentaliter orbatur, utraq; enecatur, & nulli creaturæ amplius vis subsistendi subministratur. Enimverò fermenti beneficio in humano corpore omnes nutrientes humores à Putrefactione præservantur, eorum Nutrimentum ab Excremento, eorum Tenue à Crasso, eorum Volatile à Fixo, eorum Dulce ab Acido, eorumque Acidum ab Amaro, separatur; quinimò Venena omnia morbifica, ope illius corriguntur, alterantur, figuntur, & in motu suo præternaturali sistuntur, & præcipitantur, & expelluntur per propria Emunctoria. Quia ejus adminiculo omnia adstringentia Salia austera fixa ad restaurandum sanitatem amissam pro ratione partium suarum vel occultarum, seu inclusarum, vel referatarum consequuntur Vim laxativam ac purgantem.

Narcotica, Anodyna, Stupefactiva, & Somnifera Salia sulphurea, & Acerba volatilia nanciscuntur vim reviviscentem & aperitivam. Præcipitantia Salia fixa acida adpiiscuntur, per illud Vim digerentem & fermentativam. Diuresetica seu sitim gignentia Salia salsa, & urinosa fixa acquirunt Vim sitim extinguentem & mucilaginosorum humorum incidentem. Urentia Salia acria volatilia, auxilio illius sibi inveniunt Vim refrigerantem, præternaturalemque Calorem extinguentem. Exsiccantia Sulphura amara calida subsidio illius accipiunt indolem dulcem humectantem, refrigerantem vegetativam, Putrefactionique resistentem. Nutrimentum corrumpentia Sulphura pingua præsidio illius induunt Vim nutrientem & conglutinantem. Concoctionum maturationumque impediencia Mercurialia dulcia illius auxilio fortiuntur vim digerentem, coquentem, maturantem Fermentationesque promoventem. Hydropica ac tumefacientia Mercurialia

rialia insipida, viscosa, & conglutinantia putrida usu illius sibi conciliant vim roriferam omnium Viscerum, Musculorum, Nervorum & Membranorum, nec non vim emollientem Vulneraque conglutinantem. Quid? quod talem hoc Naturæ Fermentum corpori humano notabilem utilitatis fructum præbeat, qualis eximium latere Medicum non debet, sed methodum adhibendi varia *Fermentorum Media* ac *Vias* in præparatione Remediorum medicinalium, ipse secundum Artis præcepta callere merito tenetur. Hoc quippe tramite compendiosiore, Chymia ad istiusmodi excelsos fulgoris præcellentis gradus jam dudum provehitur, ut ipsa nobis multa Arcana ad miraculum usque in publicis effectibus insigniter revelare atque indicare pollet.

Etenim solo illius indicio inveniuntur *Media* ac *Via*, quibus hujus vel illius corporis Nutrientis humoris corruptum Fermentum, ad diversos Morbi venenosos Fœtores, Saporesque restitui potest in suavem Odorem nutrientemque gratum Saporem, hujus vel illius partis; sive Visceris in humano Corpore.

C A P U T III.

Pollicitationem suam exsequitur Autor de restitutione Fermenti corrupti. 2. per plures à se Epilepticos intra perpaucos dies restitutos, idem narrat affixa procedendi Methodo remediisque adhibitis. 3. Origo Epilepsiae, exemplo hominis Venereae constitutionis declaratur. 4. adjiciuntur remedia magnetica juxta unamquamque Complexionem.

SECUNDUM pollicitationem meam superiorem, ego in perennem Artis Scientiæque nostræ laudem,

dem, per amplificationem memorati de Signaturis operis, nonnulla petita ex mea ipsius curiosa experientia exempla in medium proferre conflatui, ex quibus conspiciendum datur, in quo vera & perfecta harmonia medicinæ, partisque humani corporis infirmati consistat ad restitutionem Fermenti sanitatis amissæ, & quemadmodum illud beneficio præfiguratæ per Signaturam Plantæ Sulphurei Odoris, aut salini Saporis, aut Mercurialis humiditatis conveniënter Arti atque Naturæ perficiatur atque elaboretur. Inter cæteros Morbis fixis conflictantes, ego aliquoties intra Anni unius curriculum XXVI. XXX. vel etiam XXXVIII. miserrimè Epilepticos juniores, senioresque (quorum alii laborarunt Morbo fontico, annis pluribus, alii paucioribus, usque adeo ut viderentur aliqui ipsorum evasisse quasi fatui, Apoplectici, & Paralytici) mira medicandi ratione intra XIII. vel XIV. dies totaliter sanavi, præterquam si Morbus ille sacer vel fuerit hæreditarius, vel in ipso matris utero innatus vel acceleratus, vel gravibus ictibus, aut lapsibus, unde cerebri glandulæ fuerint læsæ, affectus.

Postquam inter medendum per triduum aut quadriduum usus fueram Vitriolo Lunæ, Martis, Venerisque bene præparato dulcificatoque, sequentem ad modum ego illarum propriæ Plantæ præfiguratum Characterem Epilepsiæ resanantem, per Fermentum verum Astrum magneticum curavi, prout paulo ante dixi. Dico etiam insuper, quod observatio aliqua huic meæ affinis sit talis unica in Medicinæ Regno regula, qualis suam virtutem in sanationis effectu efficaciter prodere atque ostendere potest, quemadmodum ego hujus rei veritatem in compluribus morbis aliis post multiplex indagandi studium accuratum comperi, atque solorum simplicium adminiculo

non nisi unius denarii impensa plus admirandi patravimus, quam plerorumque alii medicari non potuerunt, qui aliquot centenos inlumpferant. Verbi gratia, si quis Veneræ complexionis seu constitutionis homo laborat Epilepsia, illa Morbi species suam inde originem trahit, videlicet, si quando succus Lymphaticus in Ventriculo Cerebri ex defectu Fermenti in effervescentiam abit, tunc extenduntur illorum ex isto orti Flatus, non tantum Membranulæ, verum etiam propter suum secum adductum Fœtorem simul in momento se includunt, & penetrant per Meninges Cerebri in Ductus & Organa Visui Audituique destinata, usque dum vel denuo per nervorum Pelliculas & Musculorum Poros (ubi ipsorum habentur Emunctoria) se inde subtrahant vel istiusmodi *Venenum* per usum medicinalem prope-
ranter operantem figatur ac præcipitetur.

Nam propter Sympathiam, quam omnes Pelliculæ nervorum ac musculorum totius corporis cum Membranulis Cerebri tanquam sua radice habent, à vehementi motu totum, corpus tractum & actum turbatur & alteratur. Quod quum memorati Flatus extendentes vi Effervescentiæ, in Sal acerbum mutant hanc lympham, eamque etiam inficiant seu polluant sulphureo Fœtore Narcotico, ideo durante Passionis epilepticæ tempore memorata organa simul omnia cum ductibus quasi per consensum obstruuntur, atque omni facultate sensitiva privantur, usque adeo ut neque per ignem, neque per Aquam ad sentiendum vel ad se redeundum prius reduci queant, quam dicti Flatus vicissim excesserint atque eruperint: veruntamen per usum sequentium Vegetabilium, illa jam commemorata & Fermentorum beneficio separata Salia sulphurea bene olentia Ventriculi, Glandularum Cerebri, non tantum in sua indisposi-
tione

tione seu prava Affectione restituantur, sed ipsorum etiam lymphæ Fermentum, tunc per illa Salia sulphurea in pristinum actum deducitur, quæ Membranulis grata in sua humectatione & Odore sunt, & Aciditatem effervescentem dulcificant. Atque ita bona Medicinæ Harmonia superius jam tacta in hoc consistit, quod non tantum ex prora Fortunæ & puppi consilii adhibeatur una aliqua talis Plantarum jam in medium allatarum, qualis per Cerebri Signaturam, Characterem Epilepsiæ medicinalem præfiguratur, sed certissimus balsamus Odoris Sulphurei, vel Saporis salini, aut humectationis Mercurialis quoque reperiri in aliqua planta venerea debet, idque universum secundum indolem: Ex. gr. ad hujus vel illius Veneni acidi, acris, acerbi, amari, &c. (prout ex insequentibus uberius constabit) in Homine venereo curando adhibeatur quoque Planta venerea, velut in Aquilegiæ albo Flore, & Lili Convallium Flore.

Ad *Mercurialem* Complexionem, in Mercuriali Flore Primulæ veris, aut Rosæ albæ.

Ad *Martialem* Complexionem, in Martiali Flore Lavendulæ, aut Millefolii purpurei.

Ad *Saturninam* Constitutionem, in Saturnino Flore rutæ, aut Horminii Flore.

Ad *Lunaticam* Constitutionem, in Lunatico Flore Nymphææ albæ aut Sigilli Salomonis.

Ad *Jovialem* Complexionem in Joviali Flore Nigellæ, aut Pæoniæ albæ.

Ad *Solarem* denique Constitutionem, in Solari Flore Tiliæ, vel Stœchadis albæ, &c.

Atque de his consimilibusque magneticis medicandi Viis Mediisque Naturæ ac Arti consonis nihil est, quod quisquam curiosus Medicus Practicus afficiatur ulla admiratione. Est enim peritis æque in Medicina, atque latens potentialis in ferro *Vis* movendi

movendi magnetica, illius Salis Sulphurei minimè inaudita, neu peregrina. Quemadmodum enim per nudum contactum Magnetis in actu stantis vis motrix *Salis* confimilis *Sulphurei*, ipsa in actum unà deducitur, & quemadmodum isto medio tale Ferrum ob Magnetis contactum potest ipse dici esse magnes: Ita etiam à memoratæ Medicinæ magneticæ usu Fermentum potentialis Nutrimenti, in actum fermentativum perducitur, in eum finem, cujus jam supra commemorimus. Potissimum autem de Fermentatione non minus in Medicina quicquam solidi vel sexcentis Viarum generibus à peritissimo aliquo *Physico-Chymico* demonstrari potest, quam ab ullo solerte Piftore, Cerevisiarumque coctore; Externus itaque Character Signaturæ rerum nemini sit offensionis. Tametsi enim ipse videatur esse mortuus; signata tamen ipsius interna Vis & Essentia Sulphuris, Salis, Mercurii, five volatilis five fixi, cum suo Odore, Sapore, & humectatione, non est nisi mera medicinalis Vita Balsamica, atque Astrum magneticum, cujus beneficio nos denuo magnetismum vegetativum convenienter Naturæ promoveri possumus. In gratiam curiosorum aliam virtutis magneticæ annotare lubet viam. Nam cum virtute magnetica erga ferrum allekti veteres judicarent certam latere Sympathiam inter Metallorum Sulphura, Salia, Mercurios Vegetabilium etiam, animalium & lapidum, hæc inventa est certitudo, more Germanorum Auri five Argenti fossorum, per eorum virgulam montanam, cum qua ambulantes per montes inveniunt, quæ in eorum sinibus five visceribus inclusa sunt.

Observationes hæc sunt: Virgulam divinam hanc abscindunt, mane ante solis ortum, plenâ Luna, cum cultro novo, & est furca ex duobus ramulis

mulis unius anni, ab arbore nucis avellanæ, hæc tenetur fortiter in manu elevata, sed ubi latent Metallorum (five nobiliorum, five viliorum) venæ, tunc statim ab eorum fermenti Sulphureo, five Salino, five Mercuriali vapore, strenua vi attractiva vertitur prædictæ virgæ montanæ cuspis seu summitas ad terram, ut ferrum attrahitur à magnete, tali modo etiam inveniuntur venæ aquarum dulcium subterraneæ, sed pro coryli Virgula sumitur ramulus ab arbore salicis aquaticæ.

Pro animi recreatione & curiosorum desiderio mea addam experimenta ad rem medicam, & incredulo talia probare licitum erit.

Ex. Gr. Si libentius scire vellem de Sympathetica Natura Sulphuris, Salis, Mercurii, alicujus lapidis, animalis & vegetabilis, cum *Auri, Argenti, Veneris, Martis*, Sulphure, Sale & Mercurio, tali uttor prædicto processu, sed in una manu, in qua tenetur virgula hæc montana, tenetur frustulum auri purissimi, & ubi sub terris, vel linteis, vel lignis latitat lapis Hyacinthidis, Granati, Margaritarum, & Rubini, Corallorum rubrorum, Margaritarum immaturarum, plumosi aluminis, salis vulgaris, statim ista virgula se vergit cuspide ad ipsam, ita judicandum mihi erit, istos lapides possidere medicantem vim Sulphuris, vel Salis, vel Mercurii Auri.

Si huic etiam Auro in manu tenenti cum Virgula additur frustum Argenti, tunc attrahitur à matre perlarum. Vice versa;

Si argento additur frustulum Auri, tunc attrahitur à lapide Amethystidis Orientalis & Occidentalis, CrySTALLI montani, & Opali.

Argentum attrahitur à succino flavo & albo.

Ferrum attrahitur à succino nigro & arsenico albo.

Cuprum

Cuprum attrahitur à viridi ære.

Plumbum attrahitur à smaragdi lapide orientali & occidentali. Omnia septem metalla attrahuntur à magnete.

De Animalibus.

Aurum attrahitur à dentibus vaccæ marinæ, à sanguine cervi & cervæ, à limacibus, Ostreis, Halecibus falsis, pisce, porco, Moscho, zibetho, oculis cancrorum, Castoreo, ovorum putaminibus, ex quibus exclusi sunt pulli.

Aurum cum frustulo Argenti a pisce falso porcello.

Argentum à dentibus Hippopotami, ab Ossibus capitis aselli minoris à conchis marinis, halece recenti.

Ferrum à dentibus apri, lapidibus carpionis, pelliculis stomachi interioribus, ab albo Græco, squilla gibba.

Mercurius, Argentum, Aurum, à dentibus lupi piscis.

Plumbum ab erinaceo, carne viperarum, millepedibus, asello majore, & minore, & asello arefacto.

Stannum à lepore, & pedibus leporis, ab axungia, taxo, anguilla.

Omnia septem metalla, à cranio humano, & spiritu urinæ.

De Vegetabilibus.

Aurum attrahitur ab aloë, asa foetida, aceto vini, bursa pastoris, baccis lauri, botride, calendulæ flor: cardamomo, Chelidoniæ herba, colocynthide, enulæ rad: Ireos florent. Galangæ rad: granis kermis, liliis convall: petroselino, rhabarbaro, fantalo rubro, sinapi semine, spongia, terebinthina vulgari & Veneta, tormentillæ rad:, vino, vincapervinca.

Aurum

Aurum cum frustulo Argenti à calamintha, cinna-
momo, consolida majori, levistico, rosmarino, sto-
race.

Aurum cum frustulo Argenti, & Veneris, à ca-
ryophyllis.

Aurum cum frustulo ferri, à baccis juniperi, Zin-
giberis rad.

Aurum cum frustulo cupri à brassica rubra.

Argentum à calami rad: centinodio, pulegio.

Mercurius, Argentum, Aurum à pœoniæ semine.

Plumbum à camphora, Coculis, helleboro nigro,
musco murario, nymphæa, nucibus vomicis, opio.

Ferrum ab Euphorbio, fabis Turcicis & Romanis,
fumaria, morellorum nucibus, pipere, raphano,
faxifragia.

Omnia septem Metalla à musco cranii humani.

C A P U T IV.

Afferitur 1. *Fermentum esse universale, idque
convenientissimum Naturæ humane Purgans.*
2. *Negatur D. Glissonii nutrimentum Corporis
à sanguine splenetico per fibras separatum, addu-
ctis in contrarium Experimentis,* 3. *sentit Autor
corpus nostrum nutriri à Lymphatico succo
Glandularum propterea que vocat Lympham
talem Filium ante Patrem.*

E Go quoque nonnullibi in superioribus, ni fal-
lor memoria, commemini recentiores hujus
Ævi Anatomicos esse longe acutiores, ac solertiores
plerisque priscis in suis speculationibus. Hodierni
namque Physico-Medici per suam Anatomiam non
tantum intelligunt, quomodò omnes humani cor-
poris internæ Partes & Viscera, licet eorum
unum

unum cum altero sit connexum, sint singula singulatim tamen suis locis in peculiaribus sita, & qualem Vas quodque succum alibilem sibi inclusum contineat, unde quælibet corporis pars, secundum suam indolem alatur, Viresque acquirat, & quod secundum constitutionem cujusque ingenitam quoque penes illa proprium quoddam robur naturale Fermentumve reperiatur, verum etiam exactissima ratione callent, quomodo per illorum ventriculorum Fermenti corruptiones, Effervescentiam & Putrefactiones, parientes multum veneni, causæ morborum fluant.

Quinetiam ipsis exploratissimum est, quod nullum Naturæ humanæ convenientius Purgans in tota rerum Universitate inveniat quam *Fermentum*, quippe quod non tantum nutrit, sed omnium etiam Ciborum Potuumque usu perceptorum superfluos Naturamque impugnantes, Odores Saporeshque avidos invertunt convertuntque in Dulcedinem Naturæ consentaneam omnemque excessivam Dulcedinem in gratum Acorem, omnes amaros sulphureosque Odores ac Saporesh in gratam *Salsedinem*; *Salsedinem* acrem omnem, in gratam Amaritudinem, omniumque rerum *Acritatem*, in lenissimum Odorem ac Saporem, Lenitatemque nimiam in Saporem asperum, compluresque id genus alias operationes mirificas edit, prout ego de variis Salium, Sulphurum, Mercuriorumque mixturis verba facere decrevi. Jacet quidem hoc amplissimum Naturæ *Opus* oculis totius mundi omnibus subiectum; attamen à plerisque antiquis *Anatomisantibus*, Galenicis Merdæ Urinæque Prophetis illud visum fuit Res ex toto cæca, nebulosa ac caliginosa. Protestor autem, quod hic me nolim fusè in disputationes infructuosas supervacaneasque ingurgitare, more illo-

illorum, qui nostra Ætate disputare atque exarare præsumunt, utrum Nutritio & Sustainatio corporis humani fiat ex Sanguine, an vero ex Succo lymphatico? cum tamen famigeratissimus ille Medicus ac Anatomicus Glissonius, in sua Anatomia Hepatis probare conetur, quod Ventriculus Succus alibilis per Fibras nervosas à Lienis Sanguine separetur, atque inde ulterius per conjunctionem Nervorum transferatur ad Corpus hominis alendum. Quam ipsius veritatem tam in Pinguibus carnosisque Avibus, Splene carentibus, quam in Canibus, quorum nonnullorum Splenibus exsecandis egomet ipse adjutor fui, mihi demonstrari pervellem, utpote quæ ejus generis Vas separatorium in Lienibus nunquam compererim, & proinde æstimatione judicari illius assertionem dignam pari cum fabulosa illa priscorum Anatomicorum scriptione de suo Ramo splenico, tendente à Splene ad Stomachum, quasi per istum Succus aliquis melancholica gignens, se eò infunderet, & quod Splen solus esset Autor tam Lætitiae, quam Tristitiæ, quorum tamen utroque ne Canes quidem Splenibus carentes, neu Volucres, neque inter cantillandum, neque inter contristandum quadantenus destituuntur. Nihil jam recensebo, unde inveniant, ac sibi induant Carnes exangues gammarum, Astaci, Cancris, Squillæ gibbæ, Ostreae, Conchæ, Colothuria & aliquot centeni reptiles volatilesque Vermes. Interim non ignoro, quod in Ventriculo nulla Sanguificatio, sed vero una Chylificatio præparetur; qualis Chylus solus post saturiorem in Glandulis digestionem jure merito *Succus alibilis* nominari potest. Quocirca omnes *Phthisis*, *Rhachitide*, *Atrophia* Carnisque quidem penuria laborantes, at sanguine abundantes Homines non forent macilenti nec aridi,

si ipsi duntaxat dimidium hujus succi alibilis vel Chyli in suo Ventriculo haberent, quantum ipsis suppetit belli sanguinis in suis Arteriis ac Venis. Satis superque notorium quoque est, quod homines sanguine scatentes, posteaquam in pingui- bus carnosisque ipsorum Brachiis Cruribusque Fi- stula seu Fontanella fuerit incisa ac aperta, ema- cientur ac debilitentur; prout etiam usuvenit, quan- docunque Musculi atque Nervi suum lymphaticum perdunt humorem: id quod tamen neutiquam ita e- venturum fore credo, si Venæ ipsis omnes forent præcisæ. In hoc igitur controversiæ puncto, à meis partibus stant ac militant prægnantiorum ratio- num momenta, cur ego Chylum in Ventriculo, nec non Glandularum Lympham in alimentaria vir- tute, ac proprietate adversus sanguinem colloca- verim, atque *Filium ante Patrem* nuncupaverim. Cæterum si quis Anatomicorum potuerit hoc enoda- tius, atque solertius in Bove carnosio pinguique de- monstrare, ille inter invitatos convivas principes accumbet atque cum illis ex Armo lautissimo com- esturus est. Quid quæris? Paucissimis medicinæ nostræ Alumnis ac Magistris est glandulosa fermen- tantis lymphæ Natura Proprietasque, de qua su- pra jam aliquantum mentionem fecimus, satis co- gnita, & per consequens etiam multo minus, il- lis innotuerunt venenati Sapo- res atque Foetores plerumque corruptæ Lymphæ morbos, ac sympto- mata progignentis.

CAPUT V.

Laudantur. 1. Inventores Magni Secreti Universalis, quod à Philosophis dicitur Ignis humidus & ficcus. 2. Ejus usus. 3. Galenicorum notatur ignorantia circa fixorum Morborum per Fermentum redivivum tollendam radicem. 4. Eorundem Luxus in propinandis Purgantibus, adhibendisque Venæ sectionibus. 5. Putrefactionis in corpore humano soboles Venenum mortiferum. 6. Chymia adfert Corporis sanitatem & Mentis recreationem. FERMENTUM METALLICUM (vitricatio) multas formas producit Tincturas metallicas, quibus debito modo separatis, Morbi Fixi expelli possunt.

ANteà ego quoque commemini de laudabili curiositate Chymico-Medidorum nostræ memoriæ, quam longe illa plurimis antiquis in nobilissima Anatomia Vegetabilium, Animalium ac Mineralium excellat. Autorum autem Coryphæi inter eos sunt, qui per imitationem Naturæ sibi invenerunt Universale Magnum Secretum humidum ac ficcum, vel ficcum ac humidum ignem, utpote de quo tanquam suo maximo naturæ Arcano, ipsi permulta scripserunt, eundemque confictis mille Fabularum Generibus caute obtexerunt, atque involverunt, quum talis per efficacem hujus Vulcani ignis Calcinationem, permulta Miracula ediderit. Taceo quod Fermenti hujus Secreti beneficio ipsi ex pessimis venenosissimisque Subjectis, præstabilissima

lissima quæque Medicamenta ad humanæ sanitatis labefactæ restitutionem in integrum præpararunt, atque in morbis fixis omnibus tanta Opera, quanta videbantur præstitu impossibilia patrarunt, quandoquidem Philosophi tales tali via, non nisi purum ab impuro separarunt, atque ad perfectionem omnia illa perduxerunt, de quibus ego Capite antecedente secundo profusus egi. Ex quibus pauculis jam satis elucet, quod nequaquam talibus Fratribus Vulcani supposititiis seu adulterinis, quales sunt Chrysopœi & Alchymistæ, sed germanis Physico-Chymicis solis datum sit, memoratum antea *Magnetismum* Medicamentosum numeris omnibus ita perficere, ut se prodat per effectus resanandi mirificos. Pertæsum est adscribere, quod puris putis Asopis, Galenicisque, Samsonis *Ænigma* sit taliter solutu impossibile, ut ipsi per viam reddendarum de sua medendi cognitione rationum intelligant, qualiter fundamentalis fixorum periculorumque Morborum Vitiorumque radix, per Fermentum redivivum ex *Ægrotis* tollenda sit funditus. Scilicet illorum Symbolum familiare inveteratum est: *Ars longa, Vita brevis*. Quippe captandæ pecuniæ lucro inhiant omnes æmulaturi tales Chyrurgos castrenses, quales per unum eundemque Pectinem milites avidos tonderi tendent omnes, id quod ex errore vulgi communi est Martiale, idemque furiosum & carnifice dignum homicidii genus, sanguinem humanum nefarie perdens, turibundusque abusus Purgantium ad corrumpendum bonum humorem nutrientem, vel succum alibilem & Chylum, & laxantium Apozematum, mortiferarum & Syrupatarum hordei decoctionum, quæ sunt & Fomentationi & refrigerant, quibus maximam partem vaporantia *Matis* Venena in flam-

Mortij

mam

mam necis afflantur, verum etiam Spiritus ac Anima afflantur, atque per eorum causantes Putrefactiones Venena multa procurantur atque generantur, quemadmodum omnium manifestissimè comperias atque deprehendas, quotiescunque con-
 similes præstigiatrices actiones τῶν *Okos Bokos* exercentur in Morbis venenosis, Pestilentialibus; Erysipelatibus, Variolis, Morbillis, Anginis, Aphthis & Dentium propulsione infantium, ubi profecto multis viris vegetis in Puerperio Medico moriendum est, quorum in Sepulchris familiares ac hæredes non inveniunt, quæcunque in ipsorum corporibus recondita fuerunt: quare nobilissima nostra Chymia sive Pyrotechnia est vere digna, quæ summopere ab omnibus ametur amantibus corporis sanitatem mentisque recreationem. Hoc namque prævio confestim talis illucescit dies, quali Ars Fermentationis vitrea, multas egregias Metallorum Animas, per formosas ipsorum Tincturas in conspectum dabit explendescentes, per quarum *Radios* *αχρυσῶς* separatos miranda patrabis in cunctis fixis Morbis scientiisque. In cujus metallici Fermenti indole ulterius ac uberius describenda meo jam animo non sedet immorari, atque cunctari: sufficiat, si quis probe sciat verum usum rerum naturæ consentanearum, prout Paracelsus, peritioresque reliqui Philosophi prisci nobis præscripserunt, scilicet, confectum è Vitro viridi conspiciendum roborat visum: vitrei autem Rubini Tinctura, Cor confortat. Sipienti sat dictum de ejusmodi Tincturis. Separa purum ab impuro.

CAPUT VI.

Ex Effervescencia, prognati Flatus secundum indolem partis, in quam inclusi, prout exemplis adjectis, probatur, producant non solum Morbos internos, ut varias oppressiones, ac suffocationes, sed etiam varia externa Accidentia incurabilia. 2. Accidentia externa ex eorum Figura cognoscuntur, Eaque. 3. Malè dividuntur in Apostemata Ventosa & Venenosa. 4. Figura Apostematum provenit à Natura hujus vel illius salis, Sulphuris aut Mercurii, juxta Varietatem notatam. Quam 5. observavit Autor ex Differentiis contentorum succorum.

IN antecedentibus quoque præter cætera annotatum est, quantum damni notabilis contrahere corpus humanum ex Fermento corrupto possit, idque maximè si quandò in Ventriculo, intestinisque chylus aut alibilis Succus indè una putrescunt. Nam ex illorum inde ortis Effervescentiis, omnes contrarios Fermenti Sapores & Odores produci, jam in superioribus ante commemorimus. Quinetiam indè proficiscuntur multiplicia Venena morbifica, eaque omnia pro sua cujusque Nutrimenti corrupti indole, cujusmodi sunt Acerba, Acria, Acida, Salsa, Amara, &c. eorumque singulorum quodque in sui peculiaris Fœtoris sulphurei, Saporis salini aut humiditatis Mercurialis proprietate; in quorum namque loco se talium Effervescentiarum graveolentes ac male sapientes Flatus includunt, illi secundum indolem partis internæ externæve corporis pariunt

non

non tantum multas Oppressiones, ac Suffocationes intolerabiles, sed denique etiam propter infectionem suam, multos internos morbos, pariter atque interna ac externa Accidentia immedicabilia: reclusi vero Flatus istiusmodi gignunt sub Membranulis Cerebri vel in Meningibus, multas *Cephalalgias*, Vertigines, & Epilepsias; in Stomacho, multos anxios Ructus; in intestinis, Flatus murmurantes, atque Colicas Passiones; In Cordis Capsula, immanes Anxietates, ac Palpitationes; sub Diaphragmate duras Oppressiones, atque angustantes Sudores præfocatorios; in Utero multas Suffocationes, epilepsias Uterinas, Fluxus immodicos; in Vesica urinaria, multas Strangurias, Distillationesque Urinæ ardentes; in Arteriis, *Punctiones*, *pleuridites*; in Venis multas *Effervescentias sanguinis*, ac inflammationes; in Vasis lymphaticis, & musculosis Partibus, multas volatiles, ac fixas *Chiragras*, *Podagras*, *odontagras* ischiadicas; in Nervorum Pelliculis, multas *Convulsiones*, Spasmos, & Membrorum Dissolutiones; inter Pellem ac Carnem denique multas *Punctiones*, *Ebullitiones*, *Pruritus*, ac Dolores: eaque omnia juxta indolem memorati illius Foetoris, aut Saporis infecti à Flatu imprægnato.

Præterea quotidianus rerum usus nos condocet, quod quandocunque istiusmodi Flatus se in membranosis, vel glandulosis, vel musculosis, ac pelliculosis Partibus includunt, ipsi quamplurimum pro more suæ fortis, ac subtilis extensionis, non tantum multas minime naturales Cavitates, Cellulasque progignunt, & quum Lympha humectans se continuo in talibus colligat, ipsa secundum naturam infecti Foetoris, aut Saporis cum illis confermentatur, atque inde nanciscitur propriam aliquam vim attrahentem, constringentem, præcipitantem, in-

cidentem, inspissantem, aut incarnantem istius partis, vel ulterius transmissæ Lymphæ nutrientis præditæ proprietate Albuminis Ovi, præbet se variis viis coagulanda, & post ruptionem pellicularum ipsi factarum multas insanabiles gangræno-
 fas, necantes juxta ac cancrofas serupulosasque Molas carneas generat: Atque ita hæc scorbutica maligna corrodentia, mortificantia, inflammantia, ac exulcerantia Symptomata atque Tubera, ob ignorantiam proprii ipsorum Veneni corrum-
 pentis, sunt à *Medicis Chirurgisque* tantummodò ex eorum Figura seu Signo Signati, prout supra de Herbis enarratum est, observata, atque in duas duntaxat partes divisa I. in Apostemata ventosa, 2. in Apostemata venenosa; ac deinceps porrò in Abscessum, Ulcera, Apostemata longa, rotunda, cava, cavernosa, patentia, lata, ampla, angusta, obliqua, recta, brevia, intorta, corrupta, foetida, callosa, varicosa, vetusta, cancrofa, chronica, moventia: atque hæc omnia secundum indolem Putrefactionis propriæ proprii cujusque venenosi Foetoris Sulphurei, aut Saporis salini, aut Humectationis Mercurialis. Quod si istiusmodi Contubernales inscitia scirent Salium naturam, una cum ratione, cur suam de se det quodvis Sal figuram propriam inter producendum istiusmodi Accidentia ex laudata Figura seu Signatura, procul dubio invenirent sibi apud eos specialia Nomina, puta *Aluminosum*, *Vitriolicum*, *Arsenicale*, *Salis Petræ*, *Salis Armoniaci*, *Salis communis*, *Salis Gemmæ Accidens* & id genus plura, de quibus ille experientissimus Chymico-Medicus Paracelsus permulta egregie scripsit, quæ tamen ab inertibus laboremque fugitantibus Afinis *Galenicis* sunt subsannata, ob quorum priorum ex hujusmodi

modi Salibus, Sulphuribus Mercuriisque Antidotum, ignorantiam Mediorumque *αἰσχροπρεπείας* imperitiam fuit multis bonæ notæ hominibus mors præmaturius, quam oppetere maluissent ferius, appetenda & obeunda. De istiusmodi autem salium Generatione ac Ortu, ego in alio quodam capite nonnulla singularia traditurus sum observanda. Testari quippe possum, meam ipsius experientiam frequentissimam creberrimamque, conscientem, quod ego in memoratis *Abscessibus*, ac *Ulceribus* permulta admiranda comperi, ac deprehendi, videlicet in his tenacissimum Mellis Succum, in illis quasi oleosam Aquam glutinantem, aut Vini fæcem, aut fuscam Cerebrini coloris Pinguedinem, aut Cartilaginositatem, aut Duritiem instar milii granulati, aut planè Acrem lactei succi dulcis, Aquam flaventem, vel viridem, sive rubignosum Linum crassum, vel tenue Humorem sanguineum, vel concretum Lac albens, sive Lac ferosum, idque ex proprietate Salium coagulatorum; multos prætereà pusillos, rotundos trium, quatuor, sex, & plurium Angulorum Dentiumque lapides leucophæos, rufos, candidosque, quemadmodum etiam sub Membranulis Nervorum & in juncturis laborantium Chiragra, Podagraque nodosa, & in Vesica fellea, & in Vesica urinaria reperiuntur, & id genus alia complura.

Linum

CAPUT VII.

Exploduntur Saporibus falso adscriptæ qualitates 2. Falsitas Graduum in assignandis Herbarum qualitatibus notatur. 3. Definitio Saporis seu salis acerbis, seu salis Vitriolati: Quod est sal tertium ex duobus contrariis proveniens. 4. Enumerantur Morbi ex sale hoc Acerbo, sive Vitriolatico resultantes; 5. Annotantur Plantæ Sal acerbum referentes. 6. Adjicitur generale correctorium Salis Acerbi. 7. Additur etiam Catalogus Morborum internorum & externorum, ex Sale illo prodeuntium Alphabeticus.

QUum in præcedentibus non tantum sit facta mentio immanis detrimenti Effervescentiæ, corrupti Chyli, aut Succis alibilis in Ventriculo & intestinis, sed Glandularum etiam Lymphæ in musculosis, pelliculosisque partibus, quod istiusmodi Fermentum per infectionem, per Putrefactionem transmutatur in Humorem, pituitam, Bilem atram, flavam, vitellinam, porraceam, æruginosam, & glasteam, id quod (ne imperitioribus videamur græcari) idem est, ac in Acerbum, Austerum, Acidum, Acrem, Amarum, Salsum, Pinguem, Insipidum, Dulcem, sive Subdulcem, venenosum Sulphuris Fœtorem, aut Salis Saporem, aut Mercurii Humiditatem, deliberatum mihi fuit adhuc loci latius & accuratius quædam annotare, ac commemorare de proprio eorum cujusque Effectu secundum diversitatem partium, non vero secundum omnia talium Philosophantium, quales de natura Saporum
 sic

sic judicant & deblaterant : *Sapor austerus est frigidus*. Acerbus est refrigerans. Acidus est frigidus. Acer est calidus & siccus. Amarus est plus calidus & siccus. Dulcis est mediocriter calidus. Nitrosus est calidus & siccus, oleosus est calidus. Salsus est calidus & siccus. Quæ tamen universa non sunt, nisi ridicula imperitiæ Nugamenta, & futilia inertium ingeniorum Phantasmata, omni omnino certitudinis veræ veritatisque certæ Fundamento destituta. Quasi verò in angusto Naturæ imperio non nisi sola calida & frigida, unà cum siccis & humidis essent unum illud centrum, ad cujus circulum omnes omnium Creaturarum proprietates circumvolverentur. Quæ quamvis comperiantur absurda, absurdos tamen illos imperitiarum suarum Professores æmulantur hi Discipuli nugigeruli, qui de Plantarum Natura exarant, earum aliquot esse, vel calidas in primo gradu, vel frigidas in secundo, vel siccas in tertio, vel humidas in quarto, usque adeò ut mihi visum sit dicis causa ridendique gratia alibi locorum conscribere justum Catalogum vanarum istiusmodi Nugarum ineptiarumque. Cæterum circa rerum jam recensitarum proprietates ratione multorum peculiarium sulphureorum Odorum, Foetorumve juxta ac salinorum Saporum, Mercurialiumque Humiditatum sese longe aliud quid offert considerandum. Ex: Gr: Omnis Sapor, nuncupatus acerbus, est tale Sal tertium quoddam compositum ex duabus differentibus rebus in Natura & Essentia, quale nempe ex Sale fixo acido immaturo, & Sulphureo volatili amaro maturo, in unam coaluit substantiam, in Mercuriali Humiditate subtili, & secundum requisita vel potentioris, vel minoris prædominationis Saporis salini acidi, aut Odoris, sive Foetoris sulphurei amari, sunt ista Salia acerba, etiam in Effectu

salis

salis magis corrodentia, aut sulphurea, ob Vim anodynā, stupefactivā, somniferā aut narcoticā, magis obstruentia, atque inde etiam Paracello, *Vitriolica* appellantur. Ex: gr:

Quum confimile Sal acerbū, prout ex Effectu apparet, in hac vel illa corporis parte hospitetur, illud quoque pro more suo sua ipsius Accidentia, ac Morbos progignit. Quia in Cerebri Ventriculis succus fermentativus, in quandam Effervescentiam statuitur, à cujus Vaporibus Lympha rorifera in Glandulis, Lymphaticisque Vasis inficitur seu polluitur, atque ubi illa adscenderit humectatum Membranulas Cerebri, ac Meninges, isthæc non tantum inde inflantur ac extenduntur, sed, prout antea relatum fuit, per infectionem horum Flatuum, ab illius Salis sapore Membranulæ istiusmodi corroduntur, sulphurisque Foetore ductus illorum obstruuntur.

Quod quum in Membranulis Cerebri reperitur Radix omnium Membranularum, quibus Nervi ac Musculi totius corporis omnes investiuntur, & per sua sibi appropriata Emunctoria, Ductusque Lympham roriferam nanciscuntur, ideo propter consensum [†]Cerebri membranula omnia Oscula Vasorum Lymphaticorum, vel Ductus, & Emunctoria Musculorum, Nervorum, ac Pellicularum inde corroduntur, Tumore inflantur, excoriantur atque obstruuntur. Adde quod quum per consequentia pro indole istius partis corporis in cujus Ventriculo Fermentum præcipitatur, Calor natus unà extinguatur, sive suffocetur, & Succus alibilis, sive roriferus exsicce-
tur, idcirco talis pars non tantum Dolore corripitur, sensibilitate destituitur, vel Morbo seu Acciden-

cidentibus cruciatur, verum etiam radicaliter mortificatur. His consimiles Salis acerbi, sive Sulphuris vitriolati Effectus, comperias quoque in compluribus aliis rebus, ut in *Apio*, *Bardana*, *Coriandro*, *Cicuta*, *Cynoglossa*, *Hyoscyamo*, *Mandragora*, *Opio*, *Papavere*, *Solano somnifero*, *Tabaco*, & compluribus aliis ejus generis enumerandis; maximè verò, si quando foetentes consimilium Effervescentiarum Flatus narcotici per obstinantem Naturam suam semet ipsos in Cerebri cellulis includunt, neque vicissim indè foras erumpunt; sed Membranulas Cerebri tumefaciunt, atque inflammant, tunc quippe totum corpus vehementi Febre turbatur, & pro sua indole quæque partes, ex quinque sensibus organicæ suam Vim sensitivam, Officiumque perdunt: Ita ut quis Umbram rerum omnium reflectentem spectet vel perperam, vel nequaquam, & Echo alicujus rei sonoræ audiat, vel vitiosè, vel nulla omnino ratione, & inter edendum, bibendumque nullatenus Nutrimenti sapidum Saporem sapiat, & nullum prorsus, vel gravem Foetorem, vel suavem Odorem odoretur, & Attactus prorsus nullos, sive ticillantes, sive dolorificos sentiat, usque adeo ut istius hominis Memoria non tantum taliter afflicteatur, ut cuncta & visa, & audita obliviscatur, sed indè etiam generetur *Capitis Tremor*, quod est proprium præambulum *Paralysis*, imo vero ipsa *Hemiplexia* & *paralysis*, tota cum *Stupore* & *Tortura Oris*: Item *Morbus Sonticeus*, *Morbus anceps*, *morbus acutus*, *languor Virium*, *Febris Lypyria*, *Furor*, *insania*.

Tametsi autem hoc foetens Sulphur Narcoticum Salis acerbi non est nimis forte, sed austerum in suis intumescantibus humorum Effectibus Cerebrique rheu-

rheumatibus; illud tamen procreat multa gravia, ac lassantia Somnia, soporantesque Morbos, quos vocant *Somnos profundos* vel *Succubos*, ut & incubos, atque inde etiam habentur stertentes; semiapertis Oculis, & semiclauso Ore, itemque inde quoque post plurimas passiones prioris aut posterioris Cellulæ Cerebri propullulant Coma, Caros, Lethargus, Delirium, Deliquium animi, stupor, Torpor, Tremor, oscitatio.

Quod si ab hoc *acerbi Salis* sulphurei Narcotici Foetore Lympha viscosa in Vena optica inficitur, inde non tantum sub mutationis initium oriuntur acutissimæ *Oculorum Punctiones*, atque *Aciei defectus* in Oculis, sed sub ejus exitum etiam plurima cæcitatibus ocularis genera, Ophthalmiæ cum *Suffusionibus Atris*, ac *Leucophæis*, & in Dentium radice fiunt dentium stupores, Odontalgia, si etiam Glandularum, Linguae, ac Laryngis Lympha simul inficitur, inde in Musculorum Stupefactione, ob Vim sentiendi exemptam progignitur non tantum difficilis, dissoluta, ac quandoque intumescens Lingua, pariter atque cancrosa Vulnera, verum etiam *balbutientes*, ingravescentes, impeditæque Loquelæ, usque adeo ut non semel ex loquacibus fiant elingues. Denique fiunt *Excoriatio Palati*, Uvulæ, Linguae, Ulcus Gingivarum, Apostema Tonsillarum, purulentæ Aures, Maxillarum Phimosis, Achores. Ista autem non tantum in Glandulis Aurium produciunt sonabile Vesani susurri Genus, sed etiam Tuberositates, Scrophulas, quasi Scrophulas, nec non multas foetentes Exulcerationes, copiosumque profluvium Humoris multicoloris, Aurium tarditas ~~te~~ live Auditus gravitas ~~te~~ Ulcus Vermicosum. Ista etiam in Colli & Juguli Glandulis, progenerant *Scrophulas*, Exulcerationes, *Aphthas*, & Anginas, Columellæ inflammationem.

tionem. In Naso ex istis etiam proveniunt *multa* flautulenti Tumores, Narium Foetores, Polypi five Ozzæ non exulceratæ. In Glandulis Pulmonis, etiam in Aspera Arteria, five Canali respirationis, comperias multas siccas vaporosasque Tusses, Difficultates spirandi Suffocationesque, atque tandem etiam Corrosiones, atque Exulcerationes quæ sæpiuscule *Phthisin* prognerant. Quum igitur ibi Sanguis putrefactus suffocatusque, Venas corrodit, excreatur, *rodatur* ut plurimum non nisi Sputum cruentum purulentumque mixtum cum Sanguine. Quod si indè Lympha Capsulæ Cordis inficitur ac inflatur, illa inflammatur, atque coagulat Sanguinem arteriosum, undè continuo exoriuntur multæ *Lypothymia* & Angores, Cardialgiæ, & Vomitus desperatus, Febris ardens continua, pandiculatio, five membrorum extensio. Ista verò in Mesenterii Glandulis procreant multas Obstructiones atque in Vasis Glandularum multa scirrhusa Accidentia.

Quandocunque verò ista se immiscuerint in Lympham, que irrigare tenetur partes liquidas Nervorum, juncturarum & Musculorum majorum ac minorum in Brachiis, Cruribusque istiusmodi progignunt, inter illa Profluvia, multas *dolorosas inflammationes*, Ventoque inspiratas exoneratasque, quæ tandem Lympha affatim implentur, qualia quidem paucis mediis augendi & fovendi, five lavandi sub Catharris evocanda sunt, nisi quis eadem Plebotomo aut Corrosivo aperire maluerit, quum verò sæpe numero *Tabiditatem*, extinctionem membri affecti, Gangrænam, Impetiginem, Phlyctenas, Papulas ex prurigine ibi comperias, usuvenit, ut indè frequenter enascantur malignæ immedicabilesque Gangrænae juxtà ac Ossis Caries, quæ si immigraverint usque inter Pellem & Carnem, per crebro inde progene-

generantur, aridum Membrorum, Scabies volatica, Herpes miliaris, & universalis five Pustularis, Ulcera phagedænica pariter atque foetidissima Capita, Ulcera antiqua, putrida, cancrofa Ani, Penis, Virgæ, Scroti, etiam fistulosa, & Hæmorrhoides Ulcera umbilici, Urachi, Apoftemata Mammarum, Excoriatio Coxarum Infantium.

Quod si talia Terrore comite nimis properentur in Glandulas sub Axillis in Dentibus, & usque post Aures prorumpant ad hospitandum, continuo ibidem ex illa virulenta infectione nascuntur non tantum suppurantia Ulcera, verumetiam Carbunculi, five Piperina Vesicæ epidemiæ (ut vulgo vocant) Grana, Erysipelares, una cum Febris furibundis, aliisve Pestilentibus accidentibus; five Bubonibus apertis. In Arteriis ac Venis talis Sapor foetens, narcoticus efficit multum vitiatum sanguinem, qui in Venis exilibus non facit commodè circulator neque facit recte potest transire Valvulas, unde non solum sæpè fit, ut propellatur sanguineus Sudor, Morbus Hircosus, sed utpote qui sit perquam siccus, crassus, ponderosus, ac concretus, qualis à Natura expellitur, unde progignuntur contagiones, Morbi palabundi, fluentes, Patrii & contagiosi, denique in partibus corporis multis multæ rubentes *Macule*, grandinosæ, multaque spissia *Ulcerata* purulenta, sanguinea, qualia continenter comitatur talis Febris venenosa ardens, quali inter dormiendum laborantibus de nocte procreantur multa molesta soporantia, fatigantia, ac territantia insomnia diabolica, Hydrophobia, Lycanthropia, etiam *idiosyncrasia*, five Animi Timiditas, haud secus ac si in se ingurgitassent, vel Theriacale Opium, vel Hyoscyamum, æque atque de die multa etiam immania Phantasmata irrationalia pariter atque gignentia varias Tristi-

Tristitias inevitabiles; unde Fermenta partium corporis omnium præcipitantur, atque ex consequentia Color nativus ita extinguitur, ut elanguescentibus delassati exhaustique corporis Viribus, non tantum Artus omnes contremiscant, sed etiam in Paralyfin incidant.

Correctorium prædicti Salis Acerbi (Vitriolati,) ut etiam Austeri, (Aluminosi) Ecce præbent tibi, Lector, sequentes Herbæ Mercuriales: ut

Accipitrina, Alfine, Anagallis, Anguillarix, Apricoræ, Auricula Urfi: Atriplex
 Baccabungia, Bellis, Borrago, Buglossa, Bursa pastoris, Brassica, Beta, Blitum,
 Centinodium, Chondrilla, Cichorium hortense, Crassula major, Cucumer.
 Dens Caninus, Dens Leonis bulbosus, Datura.
 Echion, Endivia, Ephemerum, Erigerum, Erysimon,
 — Galeni, — Theophrasti.
 Ficus, Fontilappathum pusillum, Fragaria, Fragæ, Frambusæ,
 Glandiolus cerianthicus, Graminis radices, Gram: fluviatile, — milii sylvestris, — pratense.
 Hepatica aquat: — nobilis, Hæderula, hydrolappathum, Hippolappathum, Hieracium
 Jacea, illecebra, ireos palustr: lutea, Ireos Variegata, — Vulgaris, juncus,
 Lactucæ variæ species, Lens aquat: Lenticula palustris, Lingua Serpentis, Lyfimachia
 Malabathrum, malva, Melo, Melopepo, Mellugo, Milii variæ spec. Musacarii Var. sp.
 Narcissus Var: spec: Nummularia, Nymphææ albæ, Nymphææ Citrinæ.

34 JOHANNIS FRIDERICI HELVETII

Olus album, — aureum, — denticulatum, Ornithogalum Var: species.

Papaver album, Pepo, variæ spec: Phalaris, Pinguicula, Plantago var: sp: Portulaca, primula Veris, prunella, Pyromelo.

Quinquefolium fragiferum, — Sylvestre.

Reseda, Ranæ morsus, Rosæ radix, Rubus.

Sagittaria, sedum, Senecio, sigillum Salomonis, Sonchus, Spinachia, stellaria,

Telephium, Tragopogon, Trifolium, aquat: — hortense, Triticum Ponticum, — Sylvest.

Vaccinium luteum, Vermicularis, Viola hort: — Sylv: Vitisfolia, Ulmaria, Umbilicus Veneris aquaticus.

In Regno Minerali, sunt Saccharum Jovis, Sacchar. Saturni.

Index hujus Capitis Morborum à Sapore
Acerbo (Vitriolato) ex Austero (Aluminoso)
Proflentium Alphabeticus.

Accidentia Scirrhusa, Achoris, Aciei defectus, Angina, Ani cancrosa ulcera, Aphthæ, Artuum tremor, Aridum Membrorum, Auditus gravitas, Aures purulentiæ, Aurium tarditas.

Bubones, Bubones malignæ.

Caloris Nativi extinctio, Carbunculus, Capitis tremor, Capita foetidissima, Cardialgia, Caros, Cæcitas oculor: Coma, Corrosiones phthisin progenerantes, Colli glandularum Scrophuli, Colli exulcerationes, Contagiones, Coxarum infantium exoriatio.

Deliquium Animi, Delirium, Dentium Stupores, Difficultas spirandi.

Elin-

Elingues, Erysipelas, Extinctio Membri affecti, Exulceratio Scroti,

Febris ardens, — Venenosa ardens, — continua, — Furens, — Leupyrya. Fluxus sanguineus, Furor.

Gangræna ex prurigine, Gingivarum Ulcus, Glandularum Colli Scrophuli, Gland: Colli exulcerationes, Glandular: Pulmonis tusses siccae, Glandularum Mesenterii obstructiones, Grana pipiperina.

Herpes miliaris, — pustularis, — universalis, Hæmorrhoidum ulcera, Hemiplexia, Hircosus morbus, Hydrophobia

Idiosyncrasia, Incubus, inflationes Dolorosæ musculorum, Insania, Insania diabolica, Intestinarum erosio, Impetigo, juncturarum dolorosæ inflationes.

Languor Virium, Lethargus, Linguae tumor, Linguae excoriatio, Loquelæ balbutientes, Lypothymia.

Maculae rubrae, Mammarum apostemata, Membrorum extensio, Mesenterii obstructio, Morbus palabundus, Morbus fluens — patruus, — sonticus, Musculorum inflationes dolorosæ,

Nasi foetores, — tumores flatulenti, Nervorum pellicularum profluvia, Nervorum dolorosæ Inflationes pellicularum

Oculorum punctiones, Odontalgia, Ophthalmia cum suffusionibus atris & Leucophæis, Oscitatio, Ossis Caries, Ozæna non exulcerata.

Pandiculatio membrorum, Paralysis, Paralyseos præambulum, Paralysis tota cum stupore & oris tortura, papulae,

Phlyctænæ, Phantasmata irrationalia, Phimosi maxillar.

Penis cancroſa ulcera, Peſtilentialia accidentia, Piperina grana, Polypus, Profluvia doloroſa, Profluvia humoris multi Coloris, Pulmonis ſuffocationes.

Sanguinis arterioſi coagulatio, Scabies Volatica, Scroti Cancroſi exulcerationes, Scrophulæ quaſi Scrophulæ, Somnus profundus, Sputum cruentum & purulentum, Stertentes ſemiapertis Oculis ac ſemi-clauſo ore, Stupores, Succubus, ſudor ſanguineus.

Tabes, Tonsillarum apoſtemata, Torpor, Tremor artuum, Triftitia inevitabilis, Tuſſis aſperæ arteriæ, Tuberoſitates.

Venularum Capillorum eroſio, Veſani ſuſurri genus, Veſicæ ulcera epidemia, Virgæ Carioſa ulcera, Vomitus desperatus, Ulcera ſuppurantia, — phagedænica, — putrida — fiſtuloſa, — Fœtentes, — Spiffa purulenta, ſanguinea, Umbilici, Urachii — Vermicoſa, — Cancroſa, Uvulæ excoriatio.

CAPUT VIII.

Definitio Saporis Auſteri. 2. Exempla differentie Salis Auſteri & Acerbi. 3. Enumeratio morborum ex Sale Auſtero provenientium. 4. Additio Correctorii generalis Salis huius Auſteri & Acerbi. 5. Catalogi Alphabetici Morborum in & externorum ex hoc ſale prognatorum.

Omnis ſapor, dictus Auſterus, eſt quoque Sal tale tertium, quale compoſitum ex rebus duabus Natura Eſſentiaque differentibus, nempe ex fixo Sale

Sale acido immaturo, & Sulphure amaro dulci, in aliqua humiditate Mercuriali dulci concrevit in unum corpus, atque ideò secundum requisita potentioris minorisvè prædominationis Saporis salini, acidi vel *Fœtoris* sulphurei dulcis sunt hæc Salia austera quoque in *Effectu* salis, magis corrodentia, & Sulphuris magis obstruentia, undè & iste Sapor dicitur esse Aluminosus. Quum igitur illud in paucioribus gradibus corrosionum, Salium, & obstructionum Sulphuris à præmemorato Sale acerbo, vel vitriolato discernatur, præter illam necessitatem actum ageremus, si nos compluscula, jam in medium allata latius ac inflatius adhuc loci repeteremus. Quemadmodum enim hic ego illud tanquam Aluminosum oppono Vitriolato; ita etiam in Vegetabilibus oppono; puta, sicut effectus Folii Indi, Papaveris vulgaris, Ligni Rhodii est adversarius Opii crudi, vel effectus Ammi, Pseudoammi, Croci orientalis adversatur Mandragoræ, vel effectus feminis Coriandri, florum Aurantiarum, Ambra griseæ reperitur contrarius Hyoscyamo ex vi ipsorum Sulphuris dulcis cum Salis acidi mixtura.

Atque ita hoc Sal austerum, five Aluminosum, est etiam Narcoticum adstringens, constringens, contrahens, unde etiam omnes membranosæ, nervosæ, musculosæ, & fibrosæ Partes pati necesse habent, prout commemoratum fuit, ab effectu hujus Salis. In eo etiam peculiariter differt, quod nimirum ipsum Virtute sui Sulphuris dulcis in Partibus Glandulosis longe plures Accrescentias, Excrecentias, Tumoresque Scrophulosos producat, quibus tam pauca medicinalia medentur Remedia, ut potissimum implorent opem Chirurgiæ secantis.

Quumque eorum Febres potius oriantur ex dulcicula Humiditate ingrata, quam plerumque co-

mitatur foetens internecinus *Sudor dulciculus*, atque Urina mixta tenaciore, ac glutinosiore Limo multo confimilibusque pluribus, ego censuram super effectum hujus Veneni mortifici relinquo illius iudicio, quicumque vult esse, atque haberi insignis Medicus Practicus naturalis.

Correctorium speciale hujus salis austeri, quare in Capite præcedenti.

Index Morborum. Respice de eo idem Caput præcedens.

C A P U T IX.

Propinatur Lectori 1. Descriptio Salis acidi dissertiturque simul, 2. De ejus Natura 3. Diversitate & 4. Scaturigine 5. Fermentum sanguinis promovetur ab Odore acido. 6. Ejus verò Effervescentia à sulphure amaro, quam 7. vicissim præcipitat sapor acidus, 8. Solius acidi est sulphureos atque Narcoticos odores Fermenti ope præcipitare 9. Utiliter adhibentur acida in Morbis ferventioribus contra sitim. 20 Enumerantur Morbi 11. Acidum inter præcipitandum sibi ipsi mortem consciscit 12. Varius modus Corrigendi humores acidos exhibetur, cum Indice 13. Morborum omnium.

OMnes Sapor acidus fixus, five Foetor, five Odor volatilis acidus, est quoque Sal tertium compositum ex duabus rebus diversæ Naturæ Essentiæque, nempe ex Sale acri prædominante, atque ex Sulphure amaro fixo, in humiditate Mercuriali sub-

subdulci, in tale Sal acidum per digestionis tempus est taliter conversum, ut secundum prædominationem Salis hujus vel majorem vel minorem, in Sulphur evaserit, illud quoque corrodens, ut post prædominationem Sulphuris hujus, vel majorem, vel minorem in Sal illud quoque evaserit, perquam foetens, sive graveolens ut in latrinis, usqueadeò ut hunc *Saporem acidum*, permulti jure judicaverint, esse Salem Tartareum. Confimilis plane generis Salem acidum comperias quoque in omnibus corporis nostri Ventriculis, inde falsus Chylus, falsa Urina, falsus Sudor, Sanguis, Caro, & Ossa, imò ipsa Alvi Excrementa, ut & Aurium Sordes, & pro indole eorum diversa, diversitatem quoque Acoris, vel fortioris, vel remissioris, atque plerumque scaturit, ex quadam Glandularum Lympha dulci talis dispositionis, ut facile convertatur in subdulcem, quamprimum nempe ipsa ex suis Glandulis, in aliquod Vas, seu Ventriculum profunditur, ubi Fermentationem transmissi Humoris nutritii fieri necesse est, prout omnium manifestissimè conspicias, si quis hujus generis Succus Pancreaticus penes Felle per suum ductum in intestina infundit, quod tunc ibi confestim gignatur Acor ex hac mixtura, qualis illico Cibos, e Stomacho digestos fermentat, ad præparandum Chylum, & ad separandum Nutrimentum, à crassiore. Quemadmodum igitur hic fermentativus necessarius Sapor acidus, in his aliisque Ventriculis Fermentum magis promovet, ita etiam Odor acidus in Arteriis à Venis Sanguinis circulantis promovet Fermentum. Quod si præ Sulphure amaro illud nimio opere effervesceret, illud præcipitavit Sapor acidus, prout videre est in gravioribus Animi deliquiis inde ortis, ubi simul atque Patienti Acetum dederis olfaciendum, tangendum,

dum, vel bibendum vel saltem Acidum Citri, vel parum Aceti vinarii in Ore sumendum, languens ille Homo extempore non tantum refocillatur, sed etiam confortatur: Maxime verò, si in hunc vel illum Corporis Ventriculum penetraverit aliquis humor nutritius cum Fermenti Natura pugnans. Quum verò illud sæpius ex sumpti Cibi potusvè, *Sulphuris & Salis Mixtura*, in quodam nimis prædominante *Mercuriali humore* sit ortum ac proinde evaserit quadantenus insipidum, nauseosum & dulciculum more leviter putrescentium, illud per Acorem quandam perceptum, quasi salitur, atque in suo *Fermento* restauratur, & *Sulphuris* Putrefactio, vi resistendi extinguitur. Quinetiam solius Acidi proprium est, omnigenos *Sulphureos*, Narcoticosque Odores, ac Foetores noxios præcipitare, ope Fermenti, quo omnium Viscerum Obstructiones, tanquam causæ primariæ auferuntur. Quippe hæc sola existat ratio, cur in Morbis ferventioribus Acida ad restringendam sitim adhibeantur perquam utiliter, puta, quum ipsa præcipitent omnia inflammantia Sulphurea, oleosaque Salia volatilia, & Fermentum corruptum in actum pristinum reducant: Veruntamen, si quis, quando materia morbifica ex Acidis Foetoribus, Saporibusque constaret, etiam tunc Acida adhibere præsumeret, ille omnia Vulnera, Morbos & Obstructiones foret aucturus, & in maligna sua Natura effervescente confortaturus, & omnes nutrientes Lymphas coagulaturus, inspissaturus & Effervescentes redditurus, atque non tantum multa ineffabilia Accidentia corroden-
tia, sed etiam in Stomacho, & Intestinis, sub Diaphragmate complusculos tales angentes intendentesque Flatus procreaturus, qualibus inter respirandum tam Cor, quam Pulmo comprimuntur, atque anguntur.

Quod

Quod si memoratarum acidarum Effervescentiarum Flatus cum suo *Odore*, *Fœtore*, ac *Sapore*, se proripiunt, usque inter Membranulas Cerebri, vel in Meninges, istiusmodi inde non sine insigni dolore extenduntur, contrahunturque, à cujus Cerebri Membranulæ Fibrarum, Tortura, omnis substantia, atque cuncta humanæ faciei Lineamenta efflictim trahuntur atque turbantur, & modo expallescent, modo instar flammarum rubescunt, prout & inde à Cerebri Membranula suppressa per fibras, & Nervos propter consensum Membranularum, & Musculorum superiorum, & inferiorum, externorum, & internorum memorati *Flatus inclusi*, per omnes partes corporis Turbationem immanem concitant: præsertim verò in Stomacho sentitur dolor, & Ardor vehementissimus. Quando enim illi se per Poros obstructos exonerare nequeunt, tunc ibi non tantum ex Repercussione, & Retentione multæ Suffocationes Mortales progignuntur, verum etiam ex Coagulatione lymphæ peracida, maximè si talia Acida in Meninges penetraverint, enascuntur ex illius Salis subtilium Fibrarum Tortura, non tantum Melancholia, Cephalæa, Syncope, phrenesis, iudicii extinctio, Obliviones, & Furia, verum plerumque etiam diuturni Dolores sinè intermissione Epileptici, Lunatici, Puerilli, & Viridelli, cum Distensione Oculorum, Crepitu dentium, Clausura Manuum, & Prodeactione sive tremore Pedum, pariter atque Spasmo, ac Contractione Nervorum, Tendinum, Musculorum & Ligaturarum, nec non totali Contractura, ac Dissolutione Membrorum. Quod si consimiles inficientes Fœtores acidi, se in anteriorem Cellulam Cerebri incluserint, illi procreant non tantum Fibrarum Contractionem, verum etiam

Tumorem, ac Intemperiem illorum tantam, ut officio suo defungi supersedeant; undè ab uno capitis latere suboritur Dolor internus, quo Facultas intelligendi adimitur, & quies nocturna impeditur; undè mox ex consensu propullulant Vigilæ, Amentia, Paraphrenesis, sive Mania, aut Hemicrania, Defluxiones oculorum, Narium, Oris, Dentium, Aurium & aurium sibilus & id farraginis morbi alii complures.

Consimiliter nos contemplamur miserrimos inde oriri Morbos, ex Uteri suffocatione, vel suppressione, quandocunque illorum Lymphæ effervescentis Flatus, Vapore Acido ex consensu cum Membranulis Cerebri, tam subito erumpunt, ut inde mira Tormenta, Cephalalgia, inordinatum menstruum, ac Epilepsiæ uterinæ procreentur; Quippe tanta est hujus mali Vis, ut ex istis Convulsionibus Glandularum Laryngis exprimatur, Naris & Oris spuma, ut ea spumando, ac salivando ex Ore ac Naso excernatur: quandoquidem totus Ductus nervosus, nominatim autem Glandulæ Diaphragmatis, ac Musculi Abdominis, Ventriculi, Cordis, Pulmonis & Venæ Umbilicalis, inde contrahuntur, ac suffocantur. Quare etiam sæpissimè per hunc horrendum totius corporis Motum, ab hac Passione hysterica, non sine violentia magna, Cor æque ac Pulmo puncto temporis suffocantur, prout ex vehementi Anhelatione, Spumatione, ac forti Respiratione animadvertere est. Inde etiam Orthopnoea, Singultus, Suspiriolitas, Cardialgia, Spasmus, Spas: Cynicus.

Quod si memorati Flatus se in Renum Ventriculos incluserint, ubi semper exstat Sal lixiviale, tunc ex utriusque coagulatione generatur excoriantissima Acrimonia, ac Sal alkali, pariens Dolores ingentes juxta ac sæpius Tumores, unde in eorum eruptione cum

ne cum Lotio, foetens Materia quædam purulenta, varii coloris excernitur, idque nonnunquam cum sanguine. Quamplurimum etiam Renes æmulantur lardum, si quandò nempè se plus satis Fellis immiscet pinguis, abs qua *Corruptionis* Putrefactio impeditur, in Vasis spermaticis fit Onirogmus, five Nocturna Pollutio vel Venus imaginaria, in parastatibus fit Erosio ex Gonorrhœa virulenta. Quod si ejus generis Acidi Flatus falsi, se in Vesicam Urinalem incluserint, progignitur inde *Stranguria*, Lotiumque stillatitium. Et movetur Ischuria desperata, five à Vesicæ inflammatione, Duritia, sanguinis collectione, Resolutione lapidis, Procidentia, Ulceratione & lithiasi.

Quod si illi in Arterias ac Venas immigraverint, ab illis Sanguis per circulantem nimio celerius agitationem Effervescentiæ, adeò inflammatur, ut suis ipsum Refrigerationibus, vel omnes Pulmonis refrigerationes, ac lymphæ Capsulæ Cordis nullatenus sistere valeant, inde & tota *Facies* flammante suffunditur *Rubore*, Aures tinniunt ac susurrant, Oculi caligant ac micant, sanguine Nares crebro stillant, atque inde non tantum immodici fluxus Venæ aureæ, Menstruique procreantur, verum etiam Analepsis. Analeptici quippe omnes perpetuo laborant Melancholia Capitis, incedentes instar fatuorum atque prolabuntur humi antequam sibi commodè opitulari queant.

Quod si iidem Flatus se in, vel sub Diaphragmate distendant, per suam ipsi compressionem, non tantum sanguinem suffocant, inde Pleuris spuria nascitur, verum etiam ipsi per foetentes Effervescentiarum suarum Flatus sulphureos, sanguinem reddunt nimio concitatiores, unde Cordis Tremores, aut Cardiaca Passio, Cachexia, Febres hæcticæ, Fe-

bres tertianæ, Febr: hectica cum marcore; Morbi longinqui, five syntectici oriuntur.

Si porrò isti Flatus se cum succo rorifero commisceant, quem pelliculæ ac Membranulæ Cerebri, æque ac majores minoresque Fossulæ in brachiis, Cruribusque investiant, inde oritur intolerandæ cujusdam *Punctionis* genus, ac Pruritus, idque tantisper dum isti se sentiant exoneratos per Poros, sin verò hi inter Rheumata seclusi permanferunt, contrahunt pusillas fibras carnosas submanufitas, atque progignunt ingentem Calorem, ac Ferorem, Flatulentosque Tumores cum putentibus Accidentibus, ac Apostematibus.

Quod si memorati flatus in Venam Opticam se incluserint, inde oritur non tantum Visus conturbatio, sed etiam vera *Ophthalmia*, aut Apostema in Pupilla, aut Albugo oculi, Pelioma & Ægiops, aut etiam Nocturni Oculorum dolores cum lachrymis ferventissimis, ingentibusque *doloribus* in Syncipite.

Sin autem tales Acidi Sapores se proripuerint in Fauces, five Larynges, procreant per confectionem fociam ibidem hospitantis lymphæ communiter aliquod Acidum, ex quali Sapore mixto, ac fortius mordente, mox nascuntur Angina, Squinantia, Cynancha, Gynancha, Paracynancha, Contractio Valvularum, lymphæ suffocatio, Fistulæ internæ, externæque insanabiles, & quodocunque Ductus Salivales, ac Glandulæ Oris talem Lympham ardentem effundunt, oritur indè non solum Ignitus Ardor adiposus, quem vulgo *Sodam* vocant, & Concitatio ad Vomitus, sed ingens etiam Acor, velut Oleum Vitrioli, unde dentes Oris stupefcunt, Gula corroditur, Fauces inflammantur.

Quod

Quod si tales se cum Lympha Glandularum Aurium commisceant, à quibus membranulæ Auditus humectantur, istiusmodi non tantum ob Adstringentem Acidi naturam crassescunt, sed Malleolorum etiam Auditus Fibræ, veluti Dentes in ore corroduntur, & Membranula contrahitur, unde oriuntur Tinnitus, Surditasque aut etiam Punctiones, intolerandi dolores, Auriumque denique Inflammationes & Exulcerationes, cum multis foetentibus corrodentibusque Humiditatibus fluidis, aut Apostemata cum Febribus continuis, & potissimum quoque Carnes dolorificæ, unde sæpenumero superstites manent insanabiles Fistulæ cum Acore immunditiæ exeuntis cum maximo dolore.

Prætereà si à quopiam consimili Acido Fervore, aut Sapore Humor Pylori, ac Stomachi fermentatur, fortiterque effervesceus redditur, oriuntur indè non tantum Ardor, sive Ustio orificii Ventriculi, sed etiam Ructus efflictim comprimantes, Colicique in Ventriculo, minutisque intestinis, Tormina alvi, sive Verminatio, Hypochondriaca, etiam dolor Colicus contumax, & ex consequentia hujus Colici doloris, abscessus inguinis, alvi constipatio, verum etiam Fames Canina, ac Lupina qua à laborante Cibus, ac Potus utendus appetitur nullus nisi durus, acidus ac ficcus, quum autem talia in interioribus assumpta resistant Fermento, corpus indè nil alimenti participat, quandoquidem inde Chylus in Ventriculo non conficitur, atque inde corpus totum misere exarescit, & Morbus inde prognatus, vocatur ab insciis, *lienis obstructio*, & *indurities*, Melancholia hypochondriaca, sed hæc est vera Atrophia scorbutica, quippe quoniam
ex

ex percepto Cibo ac Potu omni nihil laboranti restat, nisi Pellis ac Ossa.

Quod si *succus Pancreaticus* indè fuerit infectus, seu vitiat, ipse non tantum officit, seu obstat Fermento Ciborum, in quod se infundit, memoratoque modo efficiendi operatur, verum etiam causata ipsius Effervescentia progignit ingentes *Tumefactiones* Ventriculi, Murmurationes intestinorum, ilicam passionem, colicum dolorem cum Ephemeris, & Obstructiones Orificiorum, Venarum Lactearum, Contractiones Valvularum, in intestinis, in Vasis Lymphaticis, & Venis & in Pelliculis Nervorum, & Musculorum, Alvique Obstructiones. Quid? quod propter consensum Membranularum in tantum Visus alteratur, ut Oculis videantur obversari multiplices Colores, exiles Culices, ac Muscæ, id quod nuncupatur non quidem *Epilepsia*, sed *Catalepsia*, eo quod ipsius paroxysmus, paulo ante sentiatur, quàm quemquam incessat.

Cæterum si succus Roriferus, sive Lymphaticus ab hoc Acido Sale inficiatur, quod Cartilagines, Juncturas, Vertebrae, Articulationes in Manibus, Pedibus, Cubitis, Fissuras Capitis, Ossis Nasi, Maxillas, mentum, scapulas atque Spinam Dorsi irrorat, tunc persentiscuntur non tantum multæ Punctiunculæ subtiles, ac ictus, & in Capite, quando istiusmodi pertranseunt poros, enascuntur multæ pusillæ *Pustulae rubrae*, Excrecentiæ, Foramina cutis, qualia nominant *Pydracia* & *Achores*; in facie autem ab illis procreantur multi tales humores *Pustulis* duriusculis, æmuli minusculis, quales insunt Leprosi, & nominantur *Funci*, sive *Junthi*: in Mento verò ab illis excernuntur tales *Pustulae*, ex quibus emanat limosus humor, qualibusque in Ano crescunt *Ani Crustæ*, & *Rhagades*, secundum muta-

mutationem loci Lympha glandularum invenit nomen *Sycodeorum* : si vero se immisceat cum lympha humectante radicem Unguium in pedibus & brachiis & radice pylorum, inde nascitur febris quartana, quæ ab antiquis vocata fuit *filia Saturni*, quam ob causam hæc febris rarissime cum medicamentis expellitur nisi cum suspensis in collum vel ligaturis circa pulsos præparatis ex sulphureis salibus volatilibus & venenosis. Consimiliter etiam propter immixtos multos humores flavos inde propullulat gutta Rosacea, lentigo, Morphea & Panus, & prout ante commemoratum fuit ex Fissuris Ossium, & Scapulis propullulare animadvertas, dolorificas Ossium caries graves multas, quippe quoniam omne Acidum libentius aggreditur partes osseas, atque in illis ulterius, ut corrodens salis Corpus exedit quam in molliuscula parte carnosâ, prout etiam hujus Aciditatis scorbutici effectus notabilius cernuntur & percipiuntur in corrosione Dentium ipsorummet, quam in eorundem carne agnata. Cæteroquin aperte liquet ex varia rerum experientia, quod omnis Acor ad exedendum, potissimum sibi appetat aliquid Ossei, vel lapidei, vel sulphurei, se ipsum in duram salinam, aut substantiam lacteam, sive lapideam insolubilem exedit velut in Calculis Renum, aut etiam Fellis, aut Vescæ Urinariæ, aut in multis Scrophulis, omnium tamen luculentissime inter Pelliculas Nervorum, Musculorumque non sine insigni Dolore cruciatuque persentiscitur, usque adeo ut Chiragrici, Podagricique de his suis Furnis calcariis medentibus, vel integra justæ magnitudinis volumina citra risum omnem conscribere valerent; Quot ipsis vel duriora, vel molliora Calculorum, sive alborum sive flavorum, sive ruorum, sive cinereorum genera

fæ-

sæpissimè in Vultus sui sudore sunt coquenda, haud secus atque olim Israëlitæ in Ægypto. Rei denique hujus certitudinem nobis affatim confirmat Ars Chymica perdocendo, quod Acidum inter præcipitandum suam sibi mortem comedit ex Sulphureo, sive Alkali, nam omne Acidum incipit rodere Alkali, & Alkali absorbet Acidum, & inde fit pugna vehemens, atque si etiam in Alkali Sale dissolutum fuit Sulphureum, statim præcipitatur, ut in Arte vitraria non solum videre possumus, ubi ab Alkali sale absorbetur Acidum Lapidis, & fit Vitrum, item à minio, Cerussa, Lithargyrio, & Antimonio fit Vitrum, etiamsi spiritus acidus fundatur in Oleosum per retortam distillatum, præsertim verò in præparatione Lactis Sulphuris, Antimonii Sulphuris, aut etiam Tartari Vitriolati, Sacchari Saturni, Lactis Virginis, Magisteriorum Perlarum, Corallorum, Oculorum Cancrorum, consimiliumque. Adde quod Aceti ope omnes in Vini Spiritu dissoluti Flores Sulphuris, Gumm: Bensoi, Storax, Myrrha, Camphora, omnesque Resinæ Pini, ligni guajaci, Agarici, Scammonei, Gialappæ præcipitentur, insuper quoque præcipitantur omnes Spiritus Fuliginis, Salis Armoniaci, Sanguinis, Urinæ, pilorum, Cornuum, Ossium, Unguium, Excrementorum, &c. idque adminiculo Acidorum, atque pro indole diversitatis specierum in coagulum album.

*Contra acida salina Pugnantes herbe ex sua Amari-
ritie Sulphurea Nitrosa, & Fuliginosa Odoris,
Fœtoris, sive Saporis cognoscuntur.*

Herb: Abietis, Abrotani, Absynthii, Acori Veri
rad: Aocr. Moschat: rad.

Agrimoniæ, Aloes, Angelicæ rad: Aurantiar. cort.
 ex flor: Aristolochiæ Cavæ, — Longæ — ro-
 tundæ, Asteris Attici, Avenæ,
 Baccharis rad: Balsami Americani, Basilici, Betoni-
 cæ. var: sp: Bistortæ, Botrys, Bryoniæ, Buguli.
 Calaminthæ, Calami aquat. Rad. Calendulæ flor.
 Cardiacæ, Cardui benedicti, Caudæ muris,
 Centaurii minoris, — major: Chamomillæ Ro-
 manæ — Vulgar. Chamædrys, Chamæpitys.
 Cheiri flor: Chelidonii major. — minoris, Chon-
 drillæ, Cichorii rad: Chynæ Chynæ, Chynæ
 rad. Citri Cort. flos & semen, Cochleariæ, Co-
 lubrini ligni, Contrajervæ, Costi veri Cort: Cu-
 culi flos, Cucumeris cort. Cumini semen, Cym-
 balaræ, Cypressi, Cypri rad.
 Dictamni, — Cretici, Dauci herb. Doronici rad:
 Echi, Endiviæ, Ephemeris Matthioli, Epithymi,
 Ericæ, Eryngii Var. sp. Eupatorii Avicennæ,
 Mesue.
 Fœniculi marin. Fœrulæ, Filicis, Fumariæ Var. sp.
 Galbaniferæ, Galegæ, Gentianæ, Gentianellæ, Ge-
 nistæ, Glaucii Diosc. Geranii Var. sp. Graminis
 Var. sp. Gratiolæ.
 Hederæ arbor: — terrestris Hippogloss. Hippo-
 lapathi, Hirundinariæ, Hyacinthi fl: Hormi-
 ni, Hydrolappathi, Hyssopi Var. sp.
 Jasmini fl. Jaceæ V. sp. Imperatoriæ, Ireos florent.
 — nostratis Ivæ Moschat. junci acuti — floridi,
 Juglandis Cort: exter.
 Laburni Lavendul. V. sp. Lentisci, Libani, Ligustri,
 Liliiconvallium, Linariæ Var. sp. Lupini, Lupuli,
 Luteæ Cret. Lychnis Var. sp. Lyfimachiæ, Ly-
 copsis Anglican.
 Macis, Majoranæ, Martagi rubri, Marubii alb.
 — nigri, Matricariæ, Mastichini lign. Menth.
 D Crisp.

Crisp. Menth. var. sp. Mercurialis. Melissæ Fuch-
sii, — urticæ, Millefolii, Myrrhæ, Morsus
Diaboli, Myrti — barbat.

Narcissi fl. Nasturtii var. sp. Nepetæ, Nigella-
stri semen, Nigelli, Nisi rad: Nucis Mo-
schatæ.

Ocymastri, Ophioscoridon, Origani var. sp. Opii,
Osyris V. sp.

Papaveris var. sp. Parietariæ, Pastinacæ, Penta-
phyllon: V. sp. Phalangii V. sp. Persicor. Nuc.
& fol. Petroselinii V. sp. Phalaris, Pilosellæ, Pim-
pinellæ, Polii V. sp. Portulacæ, Pseudo-costus,
— dictamni, Pulegii, Pulmonariæ.

Rhabarbarum, Rhapontic. Rorismarini, Roris-
folis, Ruthæ, — Ruthæ caprar. — mu-
rariæ.

Sagapenniferæ, Sambuci summitates, Sancti se-
men, Sabinæ, Saniculæ, Saponariæ, Satureæ
V. sp. saffrafras ligni, Sumachis. Scolopendriæ,
Scordii, Scorpodophrafi, Scorzonæræ, Serpen-
tariæ minoris, Serpilli, sesamoidis, fileris mon-
tan. Sy. Sorbi sylv. Spicæ V. sp. Sperneolæ,
Squillæ, Smilacis lævis, Stœchadis V. sp. suma-
chi sem. Superbiæ.

Talictri, Tamarisci, Tanaceti V. sp. Taraxaci,
Teucris erecti, Tertianariæ, Thlaspi V. sp. Tra-
gni Matthiol. Tragorigani, Trachelii, Traga-
canthi, Turritin.

Valerianæ V. sp. Vesicariæ fativ. Verbenæ, Vero-
nicæ, Vetonicæ, Victorialis, Violar. V. sp. Um-
bilici Veneris, Volubilis, Viticæ V. sp.

Zedoariæ, Zingibris flavi, Zingibris vulgar.

Balsamus Sulphuris anisatus, Tinctura Lunæ, Vi-
triolum purgans.

Index Morborum Acidi Saporis, Odoris,
Fœtoris.

Achores, Acor ingens, Ægilops, Alvi obstructio, Amentia, Angina, Analepsis, Ani crusta, Animi deliquium, Apoplectici dolores, Apostemata, Ardor stomachi, Atrophia scorbutica, Auditus malleolorum Corrosio, Aurium apostemata — Exulceration. — Fistulæ insanabiles — Fluxus, — inflammationes, — punctiones, — sibilus — tinnitus. Capitis dolor intern. Cardialgia, Cardiacæ passio, Cataplexia, Cachexia, Colicæ passio, Concitatio ad Vomitum, Cerebri contractio, Fibrarum Contractio totalis, Cordis suffocatio — tremor, Cynanche. Dentium Corrosio, — Crepitus, — Defluxiones. Epilepsia, — uterina, Excrescientiæ rubræ. Faciei rubor inflammans, Fames canina, — Lupina, Faucium inflammatio, Febris hectica, — hectica cum marcore — quartana, tertiana, Fellic Calculus, Fibrarum intemperies, — contractio, — tumor, Fistulæ insanabiles, Furia. Gonorrhœa — Virulenta, Gutta rosacea, Hemicrania, Hysterica passio. Ilii passio, Inguinis abscessus, intellectus extinctio, Intestinorum murmurationes, Ischuria desperata, Iudicii extinctio, Fungus sive Funthus. Laryngis glandular. convulsio, Lentigo, Lienis obstructio, — induratio, Ligaturarum contractio, Lymphæ suffocatio, Lotium fœtens — purulentum, stillaticium, Lunatici. Mania, Melancholia — hypochondriaca, Membrorum dissolutio, Menstruus fluxus, Morbus longævus, Syntecticus, Morphæa, Musculor: Calculus — contractio.

Narium defluxus, — stillicidium, Nervorum Calculus — contractio, Nocturna pollutio.

Obliviones, Oculorum caligo, defluxiones — distortionem, dolores nocturni cum lachrymis ferventibus, Onirogmus, Ophthalmia, Oris defluxus, Orthopnoea, Ossium Caries.

Panus, Paracynancha, Paraphrenesis, Parastatum, erosio, Pedum prodeactio, Pelioma, Phrenesis, Pleuris Spuria, Pruritus, Psudracia, Puerilli, Pulmonis suffocatio, Punctio intoleranda, Pupilli apostemata, Pustulae.

Renum Calculus, — degeneratio in lardum, — dolores, Rhagades, Requiei nocturnae impeditio, Ructus comprimentes.

Scrophulorum Calculus, Singultus, Soda, Spasmus — Cynicus, Squinantia, Stomachi dolores, — Stupor, Stranguria, suffocationes mortales, Surditas, Sycodeum, Syncope, Synancha.

Tendinum contractio, Tremor, Tumores flatulenti.

Vasorum Lymphaticorum contractio, Venarum lactearum contractio, Venae aureae fluxus, Venae umbilicalis contractio, Venus imaginaria, Vesicae Calculus, Ventriculi Orificii ardor — — tumefactio, Vigiliae, Visus conturbatio, Viridelli, Uteri suppressio.

CAPUT X.

*Descriptio 1. traditur Salis Amari 2. ejusdem generis Sal Nitrosum reperitur in Vesica Fel-
lea 3. Sulphurea amaritudo resistit Mercuriali humiditati 4. Amarities Fellis cum succo pancreatico permixta in intestinis Fermentum promovet, 5. docetur quale Sal generetur ex commixtione Bilis & Succu pancreatici, ac 6. quæ sit ejus natura ac Virtus 7. Amara & Alkalia adversantur Acido, & vice versa, 8. describuntur Morbi ex sale hoc exsurgentes, cum suo 9. Correctorio, 10. adjicitur Catalogus Morborum.*

Omnis Sapor fixus, & Odor, five Fœtor volatilis *amarus* est Sal sulphureum tertium compositum ex duabus diversæ Naturæ Essentiæque rebus, nempe ex quodam prædominante Sulphure dulci, & Sale austero in quantitate perexigua Mercurialis humiditatis insipidæ, atque per tempus digestionis factum istiusmodi Sal sulphureum. Quinetiam secundum vel potentio rem, vel infirmio rem hujus Sulphuris prædominationem in Sal evasit, isthoc Sal saporis, perquam Amari vel graveolentis Fœtoris, usque adeo ut omnis Sapor, aut Odor amarus sit à plerorumque censura habitus Sal Nitrosum. Reperitur quoque unius ejusdemque generis Sal Nitrosum in nostra Vesica Fellis, estque maximè indolis balsamicæ, quippe quoniam Sulphurea Amaritudo omni Mercurialis humiditatis proprietati in corruptionem proclivissimæ resistit, omnemque corrodentem Salis Austeritatem mitigat.

Taceo quod ex hoc effectu contubernales ignorantiae pro suo judicio inferent, quod omnis Sapor Amarum sit calidus ac ficcus. Hinc non tantum omnis Amarities rerum, verum etiam nominatim Fel in multis corporis Ventriculis, maximè verò in intestinis, ubi se tale prædominans Sulphur cum succo Acido Pancratico infundit, Fermentum promoveri juvat, illiusque operationis effectum prodit, quod sit detergens, exasperansque omniaque efficit, quæ in præcedentibus de Fermenti proprietatibus commemoravimus.

Quamprimum enim Amarum hoc Bilis Sulphureum dissolutum in Alkali, cum Acido succi Pancratici Salino se commiscuerit, inde fit Sal tertium, communi Sali propemodum assimile.

Quapropter & Fermento non minus, quam huic Amaro Bilis Sali Sulphureo potissima hæc Vis adscribitur, utpote quod sit incidens, resolvens, laxans, fluidum reddens, abstergens, sive detergens, adeò ut etiam exasperet, quare quodocunque in hominis ventriculis *Acidum* cum sua effervescente proprietate nimis prædominatur, adhibentur à nobis extempore Amara, & Alkalia, quandoquidem omne prædominans Amarum Sulphureum contra Acidum salinum quasi Antipatheticè agit tantisper, dum Acidum illud mortificetur, ac dulcificetur, atque sibi mortem afferat tale corpus salinum comedendo, quale natura sensim procul ulla difficultate, excernit per sua Emunctoria sive Urinæ, sive Sudoris, è contrario ubi prædominatur Amarum sulphur, usurpatur Sal Acidum.

Hac quoque de causa felli adscribitur, quod promoveat itionem ad requisita Naturæ, seu solutionem Alvi, ut *Aloe*, Sudorem ut *Carduus benedictus*, Urinam, ut *Cortex mali Aurantii*, Salivam
ut

ut Pyrethrum, & id genus alia complura. In morbis tamen ardentibus est maxima cautione opus, inter utendum amaris Medicamentis, quippe quoniam in memoratis idiomatibus omnibus, vel inopinanter contrarietatem quandam illa ex sese proderent, quum jam Amarum in Acidum Pancreaticum Fermentale tam potenter prædominetur, ut illud mortificet, atque ita multa ardentia tubercula cruenta, seu ulcera cum febris Maniæ Genetricibus gignat. Quippe hoc videre est, quotiescunque confimiles amari Odores, Fœtores, ac Sapores alicujus Plantæ, aliarumque rerum externe olfactarum, aut quovis debito alio modo usurpatarum sibi sedem suam capiunt inter Membranulas Cerebri, aut in Meninges penes Effervescentias penetrant Flatus nonnulli: eo namque ipso, quo illi se immiscunt in Glandulas Cerebri cum sua Lympha, ingentem persentiscas Effervescentiam, quæ roriferam Lympham vel absumit, vel exsiccat, unde multæ progignuntur species morborum *Capitis*, quas vocant Cephalæam, Clavum, Galeam, & Rheuma. Quod si tales se in Venas, Arteriasque infuderint, exoritur ob Effervescentias ipsorum causatas repentina quædam Circulatio sanguinem inflammans, unde non tantum tota præ Ardore *facies* inflammatur, Oculi flagrant, Vultus, & nominatim Nasus redditur pustulis æmulus, lentiginibus, Papulis rubentibus, Hulcusculis Pusillis, Naribus rubris, pariter atque multo frequentique *stillans* sanguine, laboransque isto pacto, Hæmorrhagia Narium Auriumque, verum etiam in Brachiis Cruribusque, multæ extuberrant *Maculæ* rubentes, Punctiunculis Pulicum affimiles, prout consimilia deprehendas apud plerosque Scorbuto laborantes: Si verò in Venas immigraverint, quarum Valvulæ plus nimio extenduntur,

progenerantur multi Arteriarum Pulsus aberrantes cum vehementibus Capitis Doloribus à Clunibus ad Cervicem usque, quippe quoniam in Vena Portæ fit Circulatio nimis fervida, unde Hæmorrhoidum Fluxus, & Mensium profluvium, ut etiam Hæmoptoe.

Cæterum si istiusmodi se cum Lympha Optica Nervi miscuerint, inde producuntur multa genera *Caliginis Oculorum*, inde non tantum subnascitur sugillatio, sed etiam Rubedo in Oculorum albumine cum lachrymis destillantibus calidis, & Ardore vehementi, verum etiam varii Visus vitiiati de coloribus vel cœruleis, vel prasinis, vel flavis, ut iridibus.

Quod si hi se miscuerint cum succo in Colli Glandulis, sive Laryngibus, pariuntur illis non tantum tales *ingentes* inflammationes, quales fixam sortiuntur Stationem in Maxillis, unde pungentes maximi *Ardores*, inflationes, seu Extuberationes pariter atque crepantes pulsantesque Odontalgiaë oriuntur, verum etiam in Collo, Ore, ac Lingua, quæ hac Lympha humectantur comperias talem iucredibilem Amaritiam, quali omnis Cibus ac Potus referre videtur Saporem Fellis, absynthii fuliginisque Camino adhærescentis, usque adeò ut inde concitetur ingens Ariditas siticulosa, quæ vix extinguere potest.

Porro si talis Amaror se cum Succo Nervoso immiscuerit huic vel illi corporis parti, omnia Musculosa Membra inde ita inflammantur, ut hinc exonerari per Poros quærant. Hinc ille in Brachiis Cruribusque progignit ingentem pruritum ignitum intolerabilesque Punctiones juxta ac extuberantes pustulas, interdum cum Febri typhodi.

Deinde si iste se cum Succo Glandularum Diaphragmatis commiscuerit, generatur inde *Sudor grumosus*, & circa totam Zonæ regionem multa multi caloris ac coloris Exanthemata, sive cœrulea, sive alba,

alba, five flava, five rubicundis Maculis æmula quæ difficulter sanantur, & cum primis augendo magis magisque deteriora redduntur Adipe, veruntamen interea loci nonnunquam illa, vel intra dimidium horæ suapte spontè intercidunt. Si autem hoc Fel dulcificasset ex toto Acidum Fermentale, loco memoratarum pustularum suffunditur totum Corpus tanta flavedine, quanta vel in ipso lotio apparet & appellatur Ictericitia, Felliflua Passio, Cholera, Regius Morbus, five Auriginosus. Si verò Aciditas succi Pancreatici prædominatur, fit Dysuria, & Diarrhœa cum Vomitu & Febre. Tandem si sanguis in Hepate, ab hoc amari Fellis Odore tentatur, seu inficitur, vehemens fit Effervescentia cum seroso sanguinis, unde Vena Portæ inflatur, & per celerrimam agitationem causatam procreatur ingens Pulsatio Capitis & suffuratio Aurium, una cum intolerando Ardore febrili. Quocirca si ab ipso statim initio nulla adhibeatur Præcipitatio per acida, communiter inde oritur sanguinis rejectio, fluxus Venæ Auræ Menstruique immodici. Quod si Venæ Carotides inde plus necessario inflantur ac comprimuntur, progenerantur ex venenoso illius Vapore multæ febres, Cor excruciantes, unde suboriuntur incrementa morborum, profluvium Narium five Sanguinis rejectio, multa Deliria, Erysipelata compluraque Symptomata alia, ut Asthma & Dyspnœa: quæ tamen gliscientes in sanguine Febres multo ocyus per leviculam quandam Ventilationem curari possunt, quam cæteræ ex quadam corrupta Lympha productæ ab Amaritudine venenata.

Horum enim Vasorum Lymphaticorum Lympha aliquanto temporis interjectu ac tractu per *Sudores* maturanda & sub hæc per poros aut Urinas expellenda est. Hinc in febribus quoque tertianis, quarta-

nisque conspicias, quod quamprimum per sudorifera specifica poros ita aperueris, ut inde Lymphæ glandularum Foetida corrupta, & separata exoneretur, aut quando saltem semet ipsam natura exoneraverit) se vel in Ore vel in Naso prodant Efflorescentia quædam immutationis signa leviora quibus febricitans à febre ex toto relinquitur, usque adeo ut nullis amplius indigeat remediis.

Contra Amara Sulphurea pugnantes Herbae, ex sua Aciditate salina fixa Saporis, Odoris, Fœtoris, cognoscuntur.

Acidulæ aq. omnes, Aceta lignorum per ignis Torturam expressa, nempe Avellanæ ligni, Fraxini lign: jojaci ligni, Querni ligni, Uvæ granorum & ejusmodi, &c. Item Spiritus vel Acetum Salis, Sulphuris, Tartari, Vitrioli, Tartarus Vitriolatus, &c. Succus Acaciæ Sylvestris, Acaciæ Verus, Herb: Acetofellæ, Acetosæ Africanæ, — Americanæ, — Anguinæ — Bucephaliphæræ — Creticæ, — Hispanicæ, — minoris, — Ocyminifoliæ — Ovillæ — rotundi folii Romanæ, — Semine aculeato — Sylvestris Belgicæ — Tuberosæ, — Vulgaris, Zazyinthiæ parvæ, Acidulæ Gallicæ, Arantiarum.

Berberorum succus.

Cerasorum succus, Citri, Cornu, Cydoniorum.

Flos lactis.

Granatorum succus.

Idæi rubi succus.

Lac butyrosus, Lac ferosus.

Mespilorum, Morum succus, Myrtillorum succus.

Panis Fermentatus, Passularum minor: Pomorum acidorum succus, Prunorum Var. sp.

Racemi

Racemi five Vini sagittæ, Ribæfiorum succus, Rubi succus.

Tamarindarum pulpa,

Vini acetum, agrestum, — Rhenanum, Uvæ crispæ baccæ.

A P P E N D I X.

Etiam conveniunt contra Amara, omnia Mercurialia dulcia facile in acetum mutabilia lenissimo calore, præsertim verò plus conveniunt in intestinis, quam in Ventriculo, ubi defectus aciditatis succi pancreatici necessarii sæpissime invenitur, ad promovendum Fermentationem. Scilicet

Amygdalata ex Nucibus, & saporibus dulcissimi, Amygdalæ, Anacardiæ fructus, Apricosi nuges, radices Acus Moschatae, Avellandarum nuges.

Betæ rubræ rad.

Cannæ saccharinæ, Cassiæ in fistulis, Caseus recens, Castaneæ nuges, Cerasorum Var. sp. Cerevisia recens, Ciceres, Coci nuges, Citrulli semen, Cucurbitæ semen, Cucumeris sem. Cyclaminis porcini rad. Cynosbati fructus.

Dactylorum fructus. Doronicæ rad.

Fabarum Var. spec. Fœniculi sem. Ficus fruct. Fragorum.

Glandium nuges, Graminis rad.

Hydromel.

Juglandium nuges, Jujubar. fructus,

Lac recens, Liliorum albor. rad. Liquitiæ rad.

Mala subterranea, Manna Calabrina, Mannæ semen, Mell. Melonum semen, Morellorum nuges, Milii semen.

Panis

Panis acimus, Papaveris semen, Pastinacæ rad. Persicorum nucl: Petroselini rad. Pinear. nuc. Pisorum semen, Pistatiæ nuces, Polypodii rad. Pomadulcia, Pruna Cerina, — dulcia, Pyra. Raparum albar. — flavarum — rubrarum rad. Saccharum — Candia, Mellis, Thomæ Syrupus.

Typhæ radices.

Vinum Canar: — Gallic. — Hispanicum, — Hipolvaticum — Malvat. Vini mustum recens, Zekli, Uvæ Vinearum dulcium majuscularum. Xylocaractæ fructus.

Index Morborum Amari Saporis, Odoris & Fœtoris.

Arteriarum pulsus aberrans, Aurium hæmorrhagia, — susurratio cum ardore febrili, Auriginosus morbus, Asthma.

Brachiorum maculæ rubent. — pruritus ignitus.

Capitis dolor Vehemens à Clunibus ad cervicem usque — Pulsatio, Cephalæa, Cholera, Clavus, Colli glandular. inflammatio, Crurum maculæ rubentes, — intolerabiles punctiões.

Deliria, Diarrhœa cum Vomitu & Febre, Dyspnœa, Dysuria.

Exanthemata Cærulea, alb. Erysipelas.

Febres cor excruciantes, Felliflua passio.

Galea,

Hæmoptoe, Hæmorrhoidum fluxus,

Ictericitia.

Lachrymæ ardentes, Laryngis inflammatio.

Maxillarum ardor pungens, — Extuberationes — inflationes, Mensium profluvium, Menstrui inmodici fluxus, Musculorum Membrorum inflammatio.

Nasus

Nasus cum pustulis lentiginosis, bulcusculis, Pusillis Naribus rubris, Narium hæmorrhagia, — profluvium — stillicidium sanguinis.

Oculi flagrantes, — albuminis rubedo, Odontalgia.

Oris aciditas siticulosa, — amarities.

Pustulæ extuberantes cum Febri Typhodi.

Regius morbus, Rheuma.

Sanguinis rejectio, Sudor grumosus.

Tubercula cruenta.

Venæ aureæ fluxus, — portæ inflammatio, Visus

Vitiatus, Ulcera cum Febris. Vultus pustulæ.

C A P U T XI.

*Describitur. 1. Ex quorum Corporum mixtione resultet sapor Acris, 2. merito dicitur Sal Armeniacosum, quod 3. reperitur etiam in Vesica Urinaria, ac reliquis Visceribus, 4. Alkali omne acidum statim attrahit, ex qua mixtura oritur Sal tertium Fermentum corrumpens, Cujus acris Odor 5. profert excoriationes, 6. Carnis mortificatio appellatur ab Autore I G N I S sacer, 7. Valde hoc sal rodit instar piperis, 8. depinguntur Morbi à Sapore acri prognati, 9. adnectitur modus eorundem Corrigen-
dorum, cum indice 10. Morborum Alphabetico.*

Omnis Sapor Acris fixus, & Odor volatilis est quoque Sal Sulphureum tertium, compositum ex duabus diversæ naturæ Essentiæque rebus, puta ex quodam crasso prædominante Sulphure Foetido Amaro & Sale Austero, atque in quadam Mercuriali humiditate putrida, ac per digestionis tempus subito conversum in tale Sal Sulphureum
Vola-

Volatile, & secundum potentiores debilioresve hujus Sulphuris prædominationem in Sal est illud etiam peracre Urinoſoque Sapore imbutum putidumque. Hinc quoque omnis Sapor Acris merito ac jure à plerisque cenſetur eſſe Sal Armeniacolum. Armeniacolum quoque conſimilis generis Sal comperias in noſtris Veſicis Urinariis, atque in reliquis Corporis Viſceribus, partibusque. Suam Antipathiam inſigniter exercet cum ipſorum ſuccis, nutrientibusque humoribus, quales ſucci ſemper in ſe habent Sal Alkali volatile, & quia Alkali ſtatim omne Acidum attrahit, tunc fit ex hac mixtura tale Sal tertium mirabile, quod ipſorum fermentum conſtitutum corrumpit, ipſorumque ſubacidam Lympham fermentantem mortificat, putrificat, & in Efferveſcentiam collocat; ex cujus Fœtore pariter atque ingenti etiam inflammatione oritur vehementiſſimus aliquis Ardor, exſiccans omnium naturalium Lymphatorum humiditatem, qua non tantum Sanguinem in Arteriis, ac Venis, verum etiam humidum in omnibus Glandulis Vaſiſque Lymphaticis juxta ac ſuccum Nervorum muſculorumque roriſferum exſiccari conſpicias. Licet igitur ex Acri ipſius Ardore nos factas contueamur Excoriationes, quod inde non niſi Pellis tanquam à Cantharidibus, aut per Venenum ab Eryſipelatibus cum veſiculis vel ab ipſo igne quaſi tracta ſit, tamen non evenit ſecundum opinionem confabulantium, *omnem ſaporem Acrem eſſe, calidum & ſiccum*, ſed ut ante relatum: Quapropter nos etiam omnem omnium membrorum Carnis mortificationem continuo appellamus *ſphacelum*, qualis intra paucum temporis vel horarum ſpatium ita corrodit, depaſcit, ac mortificat, ut vel oſſa inde denudentur.

De cætero Sal tale Acre pro diversitate singularium Corporis partium progignit multos Morbos internos æque ac externa gravia *Fœtentia*, ac depascentia Symptomata, videlicet Phagedænam, Carcinoma, Scrophulosque, valido namque rodit calore instar piperis. Quod si tales acres Fœtores, sive Sapoies per flatus extendentes se insinuant inter Membranulas Cerebri, vel inter Meninges Cerebri penetrant, hujusmodi vehementer inflammantur, & deinceps Tumore atque tandem Exulceratione tentantur, unde subito exoriuntur febres continuæ, quæ comitem habere solent Oris Torturam. Quinetiam inde suppullulant Mania, Tiphomania, Phrenesis, ac privatio quietis Nocturnæ, juxta cum intolerandis *Capitis doloribus*. Si autem tales se cum Lympha Nervi Optici commiscuerint, nascitur inde incredibilis inflammatio totius Oculi, momentanea *Cæcitas*, pariter atque Exulceratio Pupillæ Oculi, qualibus fere nunquam præsentissima invenias remedia.

Quod si hi se Lymphæ Naris Glandularum immiscuerint, inde oritur non tantum Narium fœtor, & Ulcus Narium, verum etiam Polypus sive *Ozæna* exulcerata. Si vero isti sese cum Lympha Glandularum in Guttore atque in Larynge commiscuerint, inde generantur non tantum majuscula ac duriuscula Tumorum genera, verum etiam generatim multa Apostemata Lethalia, qualia raro curantur, præsertim vero abscessus, circa aures cum surditate. Porro si Ille per invectionem salivæ mixtæ cum perceptis Cibis ac Potu in Stomacho misceatur cum succo Ventriculi, ac Chylo intestinorum, progeneratur inde talis immanis intemperies, qualis Fermentationi non parum officit & dolores quasi secantes in ilibus juxta, ac cruciatus in subventriculo, unde
Lien-

Lienteria & Dysenteria, aut etiam ingentes Obstructiones, ex ordinaria seu quotidiana itione ad requisita Naturæ procreantur: Aut denique etiam efficitur, ut à satisfactoris necessitati Naturæ frequenter excernatur Sanguis ac Pus. Si autem consimiles Foetores ac Sapores Acres se immisceant cum Lympha glandularum Hepatis, Pulmonis, Splenis, ac Mesenterii, illorum Glandulæ in Substantia inde inflammantur, intumescunt ac Scirrhusæ fiunt, atque multifariam nocent. Quippe quoniam in Hepate nascitur non tantum *disruptio* vasorum Lymphaticorum, pariter atque tumoratio, & induratio una cum *extensione* Chordæ umbilicalis, unde suboritur hæc species Hydropis, quæ appellatur *Hypofarca*; hinc autem quando Parenchyma ipsum corroditur, atque exulceratur, enascitur Ascites, interdum cum Sanguinis rejectione, & febris horrida: si quis vero excreat sputum cum Sanguine, tunc nominatur Hæmoptya. Atque in Pulmone, quando ipsius Parenchyma corroditur, exulceratur, consumitur, & Sputum cum Spuma & Tussi purulenta, & Asthmate conjuncto cum periculosa unius diei Febre dicta *Ephmera*, quam e vestigio consequuntur *Phthisis*, Atrophia, aut etiam diuturna febris quartana, aut denique insanabilis febricula lethalis, & fiunt inde suspiriosi, vel Hæmoptoici, denique Tabidi. Sin autem ita fert ratio vicissitudinis Coeli anniversariæ, ut Aër multis contagiosis Sulphuræ Terrestritatis vitiosæ Exhalationibus, putrefactisque Vaporibus inficitur, quæ per respirationem in hujusmodi Acre mutant Hominum partium memoratarum Glandularum Lympham, illa inficit, tam cum Foetore, quam cum Sapore, & quum Natura per ferrearum Corporis partium Glandulas videlicet in Collo, sub Axillis, in inguinibus &c. fitas sese

sefe per poros quærat exonerare, multa Pestilentia-
 lium Accidentium genera progenerantur, nimirum
 Pestis, Bubo, Carbunculus, Petechiæ & com-
 plures Tumorum igneorum species concomitantes,
 ex quarum corrumpente inflammanteque Veneno
 multum Sanguinis effervescit, atque parientes in-
 saniam furoremque morbi, ulteriusque *inficientes*
Febres oriuntur, puta Ephemeræ, ut & *Febres con-*
tinuæ, Synochæ, atque etiam Febres acutæ, sive quo-
 tidianæ continuæ, idque universum pro indole par-
 tium plurimum infectarum, quarum situs est Cordi
 proximus, atque Cerebro; Ut in Historiis videre pos-
 sumus, Anno Domini 1529. atque etiam nuperrimè
 anno 1669, ex Febri grassante per totam Hollan-
 diam, præsertim verò Leydæ Civitatem, ubi omnes
 fere homines laborabant febri lethali & pestilentiali:
 quæ tamen majorem hominum alicujus vel magni
 Nominis partem absumsit, minus verò in vulgus
 grassata est; eò quod hoc jam erat lethiferi illius
 Foetoris assuetum. Dictus hic Foetor immani illi or-
 tum dedit, ob exsiccatas ab insolito, quo terra hæc
 Æstate affligebatur, æstu Aquas in paludes tum
 quasi redactas, relictis tantum partibus crassioribus
 magisque foetentibus, Foetore hoc aucto ab inje-
 ctis continenter in Fossas, pro more gentis, variis
 excrementis, quisquiliarumque sordibus effervescen-
 tiam aut Putrefactionem Sulphuream venenosam
 hanc inducentibus, maximè à Panni- & Lanificibus,
 ibidem loci satis copiose habitantibus.

Quod si consimiles saponis Acres se immisceant
 Urinæ, istiusmodi excoriant illorum substantiam,
 unde inter mingendum non tantum immanis dolor
 secans, sed multa etiam foetens materia instar mucî
 aut Albuminis Ovi, aut etiam sanguis & quandoque
 putidissimum pus invenitur, unde Renes suppuran-
 tur.

tur. Si autem confimiles Foetores & sapes sefe in fanguinem arterialem cum Lympha mixtim infuderint, iftiufmodi prognerant vehementem Effervefcenciam, unde *vultus* totus inflammatur, Caput circumgyratur, Aures tinniunt, Oculi caligant, Nafus fanguine ftillat, compluresque pleurefes nothæ inde progignuntur. Porro fi tales fe in Lympham capfulæ Cordis refrigerantem immifcuerint, fanguis Arteriarum Cordis etiam infigniter inflammatur, atque per confequens modo fupra commemorato fuboriuntur inde multi *furorem* Phrenefimque gignentes febres cum Arteria mirum in modum errante.

Quod fi illi cum fucco Lymphatico ac rorifero cum Effervefcenciæ flatibus mixti immigraverint, unde pelliculæ Nervorum, Mufculorum, Ligaturarum, Fellicularum, Cartilaginum, Offium, & juncturarum humectantur, in commemoratis partibus omnibus permultæ celeres Punctiones dolorofæ juxta ac rudes, subtilesque Mortificationes perfentifcuntur; unde complures Corporis Artus in Manibus Pedibusque facultate sentiendi deftituuntur, obtorpefcunt, atque etiam tremore & *Spafmo* affliçantur. Taceo, quod inde etiam fuppullulant multi *Scirrhi* ex febribus, quales folum cum frigore abfque ullo Calore & incipiuntur & finiuntur. Si vero hoc Sal acre mifceatur cum urinis, fentitur in mingendo Ardor vehementiffimus, & denique inde fit Diabetes: Interdum ifthæc caufantur in Virga five Membro virili, Carnis Excrefcenciæ & fungi.

Præterea fi tales foetores, cum flatibus mixti inter Pellem & Carnem fe infinuaverint, atque Pori plus nimio ita occlufi fuerint, ut ipfi exonerari nequeant, inde propullulant multæ deformes maculæ,
Scor-

Scorbutica accidentia circumrodentia seu depascencia, atque efficientia multas *ignitas maculas* rubicundas, cum furfuribus albicantibus, etiam phlegmones.

Tandem si hi sapes sese miscuerint cum humectante Lympha, Membranofarum in Brachiis Cruribusque partium, Fissurarum Capitis, Nasi, Maxillarum, Scapularum, Vertebrarum, & id genus aliarum cartilaginofarum, articulofarumque particularum, inde progignuntur multæ inflationes seu Tumorationes, Accidentia incurabilia, aut etiam Ossium Caries. Præsertim vero inde veniunt, in Ano intertrigines sive Mariscæ & thymi, etiam Vulnerum Chironia quæ eorum obsistunt conglutinationi.

Contra Acris Sulphurea Urinosa, Armoniacosa pugnantes herbe ex sua humectante Mercuriali insipida sive dulcedine aquosa. Omnes herbe agentes contra Acerba & Austera etiam hoc in loco conveniunt contra Acris.

Præsertim verò Accipitrinæ, Adiantialbi, Alceæ, Anagallis Var. sp. Anguillaræ V. sp. Alsine V. sp. Apricosæ fructus, Aquilegiæ flor. Auriculæ Urfi Var. sp.

Beccabungæ, Brancæ Urfinæ, Baccharis, Bellidis hortens. — Sylvestr. Betæ rubr. Blattariæ, — Borruginis, Brassicæ Var. sp. Buglossæ V. sp. Bursæ pastoris.

Cardui Mariæ, Centinodii mas & fœmina, Cisti, Citrulli, Cichorii, Chondrillæ, Consolidæ regal. flor. Caryophyllorum, Colchici Var. sp. Convolvuli, Croci Var. sp. Crassulæ Var. sp. Cucumeris, Cucurbitæ, Cynoglossi.

68 JOHANNIS FRIDERICI HELVETII

Dentis Canini, Dentis Leonis.

Echionis, Endiviæ, Epaticæ nobilis,

Fabarum V. sp. Farfaræ, Fontilappathi, Filipendulæ, Fragariæ, Fragorum, Frambusi.

Graminis V. sp.

Halem. arborescens, Hæderulæ aq. Hydrolappathi, Hippolappathi, Hippoglossi, Hieracii, Hypericon.

Junci aquat. Iris bulbosa, — Sylvestris, Judaica.

Lactucæ Leporinæ, Lenticulæ palustris, Lilii V. sp.

Lychnis Christi, Lyfimachia.

Malvæ, Melones, Melonis herb. Melosaccharini, Mercurialis, Morellorum Muscarii, Myrtocysti Pennei.

Noli me tangere, Nymphaeæ alb. — Citrinæ, minimæ, Nummulariæ.

Oleris Var. spec. Ornithogali, Var. spec. Ononis, Ocymon.

Parietariæ, Persicorum fructus, Peponum, Pæoniæ flos. Palma Christi, Passionis flos, Pinguiculæ V. sp. Pisorum, Plantaginis Var. sp. Pimpinellæ, Portulacæ, Primulæ Veris, Var. sp. Prunellæ, Psyllii, Polygoni, Poligolæ repentis.

Quadrifolii. Quinquefolii Var. sp.

Ranæ Morfus, Resedæ, Rosæ rad. Rosarum Flores, Rumicis.

Saponariæ, Sanicula Alpina, Saxifragæ V. sp. Saffras, Sagittariæ, Sedi V. sp. Senecionis, Sempervivi Var. sp. Sigilli Salomonis, Sonchi Var. sp. Solani, Stellarii, Symphiti.

Taraxacon, Telephii, Tragopogon, Trifolium hortense, Trifolium odorat: — paludos.

Viciarum V. sp. Violarum Martii, hortens. — Sylvestr. Vitis folia, — flos, Ulmaria V. sp. Vincetoxici, Umbilici Veneris V. sp.

Index Morborum Acris Saporis.

Abscessus secus Aures cum surditate ; Ani intertrigines , — mariscæ , Ani Thymi , Accidentia Scorbutica circumrotantia , Arteriarum Sanguinis Lymphæ exsiccatio , Artuum torpor , Tremor , Ascites , Asthma cum Febre ephemera , Atrophia , Aurium tinnitus.

Bubones.

Carbunculus , Carcinoma , Caries ossis , Carnis mortificatio , Cæcitas momentanea , Chironia , Chordæ umbilicalis extensio.

Diabetes , Dolor secans inter mingendum , Dysenteria . Excoriationes , Excrescentia Carnis in Virga , Exsiccatio Lymphæ.

Febris acuta , — continua , — continua cum oris tortura — Ephemera , — cum Furore & phrenesi errante arteria , — horrida , — inficiens , — maligna quæ LEYDÆ A°. 1669. & 70. grassata est — quotidiana , — quartana diuturna , — Synocha , Febricula lethalis insanabilis , Fimus Virgæ , Furor.

Glandularum Lymphæ exsiccatio , Viscerum inflammatio.

Hæmorrhagia , Hæmoptis , Hæmoptija , Hyposarca.

Ignis sacer , Iliorum dolores quasi secantes — obstructions , Insania , Functurarum maculæ ignitæ , cum furfuribus albicantibus , Inflationes Functurarum.

Lienteria , Lymphæ exsiccatio , Lymphaticorum Vasorum disruptio — Vasorum Induratio — Tumoratio.

Maculæ pellis , Mania , Mortificatio subtilis , Musculorum punctiones dolorosæ.

Narium Foetor , Narium Ulcus , Nervorum punctiones dolorosæ.

Oculorum Caligo , — inflammatio , Ozæna exulcerata.

Parenchymatum Corrosio, Pestis, Pestilentialia accidentia, Phagedæna, Phrenesis, Phthisis, Polypus, Pleura notha, Pulmonis corrosio, Puris excretio per Anum, Pupillæ exulceratio, Ptechii.

Quietis nocturnæ privatio cum Capitis doloribus.

Renum suppuratio.

Sanguinis excretio per anum, — Rejectio, Scorbutica accidentia circumrodentia. Scrophuli, Scirrhus, Spasmus, Sputum cum Spuma, Suspiriositas.

Tumorationes, Tussis purulenta, Typhomania.

Venarum Lymphæ exsiccatio, Ventriculi intemperies, Vertigo, Virgæ excrescentia, Viscerum glandularum inflammatio, Urinæ ardor — Materia foetens mucosa, Urina mixta cum sanguine, — purulenta.

C A P U T XII.

*Traditur 1. Descriptio saporis salini. 2. Explicatur indoles ejusdem atque natura, 3. Sal marinum educit humores non tantum per Re-
nes & Sudorem, sed etiam eosdem imbibit, id
quod 4. probatur ex ardore linguae & siti;
5. adducuntur morbi qui à Sapore Salino na-
scuntur. 6. Detegitur modus hunc Saporem
Salinum corrigendi; affixo 7. Indice morbo-
rum alphabetico.*

Omnis sapor falsus fixus est quoque sal tertium, compositum ex duabus diversæ naturæ essentiaque rebus, videlicet ex prædominante Sulphure volatili subamaro, & Sale Acido fixo subtili, in humiditate Mercuriali subdulci, & per digestionis tempus, conversum in tale Sal salinum fixum, & secun-

secundum majorem minoremve hujus Acidi Salis prædominationem in Sulphuris subamaritudinem, Sal istud omnibus Corporis Visceribus, Glandulis, partibusque Naturæ convenientissimum, atque est Sal illud ob suum gratum saporem prope modum jure nuncupatum, *commune sal Naturæ*, non quidem ideo, prout aliis fabulari solenne est, quod sal sit calidum & siccum, utpote quod per suam subtilem falsitudinem habeat Vim mortificantem; qua nutrientes Ventriculorum omnium humores transmissi attenuantur, lenta eorum tenacitas redditur liquida, & ad fermentandum apta; quippe quoniam hujus balsamus salis separatam omnium humorum humiditatem, ut ipsa putrescere nequeat, in legitima siccitate conservat, & quodcunque asperum est ac indigestibile, digerit, reliquamque crassam & peregrinam falsedinem omnem detergit, supervacaneamque Acrimoniam expellit, præcipitando per Renes ac Vesicam. Quod si tantum Marinum falsum fuerit nimis superfluum, & in Hominis visceribus, & quidem præcipue in partibus glandulosis, adversus Naturam repertum, illud sulphur volatile subamarum mutatur denique in Alkali, à quo Acidum dulce fit vel Saporem urinæ præbet, per ulterioris digestionis tempus redditur nimis Urinosum, atque est tanquam Sal Urinæ, neque verè Alcalisatum, neque vere Acidum, prout est omne sal probum, sed duntaxat falsedinem marinam refert, quandoquidem in eo Acidum prædominatur quadantenus. Quocirca idem non modo nimium humoris educit per Renes æque ac per sudores, sed ab ipso etiam imbibitur humiditas; unde saliva Oris evadit tam spumosa ac falsa, ut inde lingua plane arelcat, atque in Ore sitis omnino intolerabilis subnascatur, & per hanc Vim mortifi-

cantem, extinguentemque sitim, in alias etiam partes glandulosas non tantum progignuntur multæ *febres* ardentes, & hecticæ sitimque parientes, sed etiam multi diuturni scorbutici morbi exsiccantes, & externa acuta ardentia ac ruffa, denique pure foedo manantia Accidentia, potissimum tamen in partibus Membranosis Musculosisque aut etiam in capite post Aures in ciliis, ubi falsitudo facit hordeolum & semper stimulat ad pruritum, atque tandem procreat tubera, unde promanat Tumor cum Ardore, ac Dolore, idque secundum proprietatem Cerebri Glandularum frigore læsarum, quarum effusa Lympha per Nasum est causa sternutationis, & interdum Polypi. Et influxus Oculorum lippientium effectivè comperitur, ut etiam delacrymatio, lippitudo sive inflammatio Tunicæ corneæ cum rubore, quod ista urat ut urtica communis pustulasque eliciat, atque Nasum excoriet, ad instar ranunculi, aut Cantharidum.

Cæterum si consimilis Lympha falsa sese in Venam Opticam infuderit, eadem non tantum efficit multas *caligationes flammantesque* micationes, sed excoriat etiam *pelliculam* superiorem, eandemque reddit crassiolem, limosam albidamque similiter tuniculæ Ovi. Talia autem accidentia inveniunt sibi nomina sequentia, Hypopyum, Cornea Tunica, pterygium. Quod si consimile falsum in Lympha rorifera Cerebri Membranularum reperiatur, isthoc falsum condensat eorum Humiditatem, atque tunc exsiccantur Membranulæ & generantur multa digestionis Cerebri impedimenta, quorum primaria sunt nimix vigilix, unde consequenter proveniunt *defectus intellectus*, qui tamen non sunt uniusmodi, sed vel suspiciones sine causa, graves cogitationes, sollicitudines.

Porro

Porro si confimilis Lympha cum Sanguine Arteriarum Venarumque se miscuerit, sanguis per illius inflammationem impense crassescit atque spissescit, ac inhabilis redditur ad diffundendum se in exiliorum Venarum Arteriarumque ramos, isti Homines varicofi, scirrhofi, atque impetiginibus & herpetibus miliaribus laborantes fiunt, atque istis Visceribus partibusque, quæ ab illius sanguinis Calore sustentandæ sunt, adimitur Vis faciendi suum officium; nominatim quoque constat, quod inde proficiscatur multiplex sensus Cordis Pulmonisque coangustati, ibidemque in illis partibus circulatio Sanguinis in suo cursu remoram patiatur.

Quod si confimilis faldedo sese in Glandulas Pancreatis aliarumque Corporis partium Glandulas infuderit, eveniet ut omnibus membranosis musculosisque partibus, quæ ab hoc humore irrorantur ac humectantur, istiusmodi Ros sentiatur esse mordicans, contrahens, atque constringens, unde non solum sub ciliis Grandines, sed etiam diversa reperiuntur *stimulationum* genera, *ictuum repentino- rum*, dolorum, idque comperiatur universum pro singularum partium indole, ubi ipsarum internati flatus extendunt Membranulas, universalque sub Carne latitantes fibrillas subtiles, tantisperdum per poros ipsæ inveniant vias exonerandi sese, unde etiam scissuræ Manuum, Pedum, & sæpissime illorum Carnis Emaciatio, etiam Pernio, Reduvia, Pterygium. Quod si quandoque contigerit, ut in partes memoratas foetor five sapor Acidus sese simul immiscuerit, ex horum amborum mixtura fit Sal tertium, nempe Sal lixiviale, five urinosum, id quod non tantum in illis Nervosis Musculosisque partibus procreat Tumores, & in manibus pedibusque Scabiem venenosam,

Lepram, Pforam, Vitiliginem, Phagedænas, Cancros, Verrucas, verrucas Penfiles, & Verrucas Sessiles, Clavos.

Si autem hæc falsedo sub Capitis cute cutem corrodit, inde fit prurigo, Ophiasis, Alopecia, articulares morbi, & ischiadici dolores, etiam multa Chiragrica & podagrica Symptomata. Si verò confimilis falsedo in glandulis, vasisque Lymphaticis comperta fuerit, jecur inde inflammatur, exsiccat, atque magnopere induratur, unde postmodum concitatur immoderata fitis cum febribus ardentissimis, quales ex seipsis, aliis afflant graveolentem Urinosumque foetorem.

Deinde si talis falsedo in Lympha Colli vel Glandularum, aut etiam in faucibus ac larynge hospitatur, saliva oris non tantum gustatur, tam falsa quam est Muria, usque adeo ut ob Vim suam mordacem pessime Gingivam omnem depascat, ipsamque Dentium radicem exedat, verum etiam à contrahente ejus natura Glandulæ indurantur, unde Ori ordinaria seu necessaria humiditate destituito innascitur Stomacace, Odontalgia, Angina, inflammans siccitas, ac Ardor immanis, qualis sentitur cum febre comitante, inde verò in Collo *strumæ*, & *steatomata*, unde Gutturiosi sunt. Atenim si memorata Saliva Oris falsa deglutienti in Bronchias pulmonis se insinuaverit, inde progignuntur Punctiones stimulationesque ad tussim siccam, quali associatur sæpe Nasus cum gravedine, & multo stilians sanguine, *Catharrus*, *Uvulæ procidentia*, *Raucedo*, & Labiorum Vulnera. Quod si illa falsedo offendatur in stomacho, atque in intestinis, Chylum corrumpens, eundemque ibidem mutans in Acidum, inde conficitur sal Lixiviale, quale progenerat multas Effervescentias, flatulentasque Inflationes,

tiones, cum immani Vi doloris, quasi secantis, murmurantis, ac fusurrantis in Intestinis majoribus, atque per minorum majorumque ilium inflationem, perquam duriter Ventrem extendit, usque adeo ut inter eructandum edat sonitum, tanquam Tympanum. Hinc quum hic extensio fiat multo durior, quam in Ascite, hic Morbus appellatur *Tympanites* adjuncta cum Syntexibus.

Si denique hujusmodi reperiatur in Renibus Uteribusque, inde non tantum Clunes inflamman-
tur, sed procreantur etiam genera cruciandi, seu quasi secandi efflictim ardentia in Urina, Urinaria-
que Vesica, qualia nuncupantur *Ischuria*, *Stran-*
guria, *Urinæ ardor*, & *Puris excretio*, estque illa
Urina parvi ponderis, saturique coloris, qualis Co-
lor similiter Limo adhærescit Fundo vitreorum Va-
forum, atque in Vesica non semel in *Calculus* coa-
gulatur, sin vero in Glandula intestini recti, fiunt
Ani procidentia, & Verrucæ hæmorrhoidales, fi-
stulæ Ani & Tenasmi.

*Herbæ pugnantes mediante suo Sale Volatili Sul-
phureo resolvente contra salsedinem fixam U-
rinosam, Lymphæ succum Mercurialem indu-
rantem; ut sequentes*

Allium — Alpinum — rubentibus caulibus, — Syl-
vestre — Urfinum, Alkekengium, Anethum, An-
gelica — Sativa, — Sylvestris, Archangelica,
Apium, — aquat. Aron, Asparagus.

Bardana, Blattaria, Branca Ursina, Botrys, Beto-
nicæ V. sp. Bryonia, Bugula.

Calaminthæ Var. sp. Calami aq. Calami aromat.
Cannabis, Cannabina, Caryophyllata, Chære-
folium, Chærofolium americ. Christophoriana,
Cæpa

76 JOHANNIS FRIDERICI HELVETII

Cæpa alla, Cæpa Hispanica, — rubra, Consolidida aurea — palustris, — Saracenica, Coriandrum, Curcumæ rad.

Daucus — sylvaticus, Dulcamara.

Ebulus, Erysimon, Elaphoboscum sativum, Empetrum marinum.

Fœniculum — marinum — porcinum, Fœnugræcum, Fumaria, — Americana, — tenuifolia.

Genista — Hispanica, Gratiola.

Helleborus alb. — niger, Helleborastrum, Helleborina, Hederæ var. spec. Herniaria major, — minor.

Imperatoria, Ireos Florentin. Incaria Salmaticensis,

Juncus odoratus, Juniperi baccæ, Jojaci Cortices.

Levisticum, Lingua Cervina, Lupulus.

Marrubii alb. — nigri, Menthastrium V. sp. Menthæ

Var. sp. Mercuriales, Moly V. sp. Morsus diaboli.

Napus — Sylvest. Nasturtii mult. species, Nepetæ, Nicotiana, Nigellastrum.

Ocymum, Ostrutium, Oxytriphyllon.

Palma Christi, Pentaphyllon, Paradisi grana, Pi-

peris Var. sp. Porri Var. sp. Pistolochia — Cre-

tica, Pimpinellæ V. sp. Petroselinum V. sp. Pyrethrum, — Roman. Pyrola.

Raphani Var. sp. Rhabarbarum — Monachorum,

Rhaponticum, Rapistrum V. sp. Ricinus.

Salviæ Var. sp. Saponaria, Savina, Scordium, Si-

napi, Sennæ, Scordiphrasium, Schenophrasium,

Staphillodendrium, Scammonea Valentina, Soldanella.

Tanacetum — crisp. Testiculorum Var. sp. Thlaspi Var. sp.

Valeriana, Veratrum nigr. Vitæ arboris, Volubilis,

Urtica, Uvularia.

Zedoaria Zingibris rad.

Præscriptæ herbæ omnes, quæ plenæ sunt salis Volatilis Sulphurei, resolventis Lympham, (at effervescenti) Glandularum, à salsedine quadam fixa Urinosa, induratum, Medico Practico probe veniunt cognoscendæ, proptereaue caute adhibendæ, cum multa sæpe Symptomata quæ prædictarum herbarum usum plane prohibent, concomitari possint corpus emaciatum. Itaque, hoc si acciderit, magis conducere humectantes Mercuriales, quæ non ita, ut supradictæ (scilicet effervescenti) sed humiditate sua Mercuriali suaviter salem fixum urinosum (fermentando) dissolvunt, ut exempli gratia videre est in Cucumeribus &c. adpersis sale, à quorum Mercurialitate sal illud fixum, adpersum blandè fermentando dissolvitur. Cum contrà impetuosè effervescenti sale suo Volatili Sulphureo illud faciat Raphanus aspersus Sale communi fixo, &c. Herbas verò ejusmodi Mercuriales si desideras,

Require easdem in Capite præcedenti XI.

Index Morborum Salsi Saporis.

Alopecia, Ani procidentia, Angina inflammans, Articularis morbus.

Caligatio Oculorum, Cancer, Catharrus, Chiragra, Clavus, Cogitationes graves, Colli strumæ — steatomata, Cordis angustia, Cornea tunica.

Delachrymatio, Dentium Corrosio.

Excretio puris.

Febris ardens, — Hæctica, Fætor urinosus, Fistulæ hæmorrhoidales, Fluxus oculorum lippientium.

Gutturositæ.

Hæmorrhagia, Herpes miliaris, Hypopium.

Inflammatio tunicæ corneæ cum rubore. Jecoris inflammatio, — Induratio. — exsiccatio.

Idtus.

78 JOHANNIS FRIDERICI HELVETII

Ictus. Impetigo, intellectus defectus, Ischiadici dolores, Ischuria.

Labiorum Vulnera, Lepra, Lippitudo.

Manuum emaciatio, — Scabies — Scissurae, Musculorum tumores.

Odontalgia, Ophiasis, Oris ardor, Oris siccitas.

Pedum emaciatio, — scissurae — Scabies, Phagedaenae, Pernio, Podagra, Polypus, Pulmonis angustia, Prurigo, Psora, Pterygium.

Raucedo, Reduvia, Repentini dolores.

Saliva salsa, — Spumosa, Salsedo lymphæ oris, Scabies sicca, Scabies Venenosa, Scorbutus exsiccans, sitis immoderata cum Febris, Sitis intolerabilis, Sollicitudines, Superciliorum grandines, Stimulationes, Stomacace, Stranguria.

Tenasmus, Tumor cum dolore ac ardore, Tussis sicca, Tympanites.

Verrucae, Verrucae — pensiles, sessiles, Ventris crepitus, Vitiligo, Ulcera foetida in partibus musculosis & Membranosis, Uvulae procidentia, Urinae ardor.

C A P U T XIII.

Describitur 1. Saporis dulcis essentia cum suo usu, qui 2. non exinde, quia temperate dulcis & Calidus censetur, multus est, sed quia Antipatheticè se habet, tam Odore, quam Sapore in omnem crassam immaturamque Amaritiam, & Aciditatem, 3. Oris dulcedo mutatur in subacidum, à quo promovetur Fermentatio mediante qua Sapores corriguntur Sulphureique odores noxii precipitantur. 4. Dulcedo Lymphæ est Verus Naturæ Balsamus 5. in omni-

omnibus Vulneribus habetur Dulcedo Lymphatica & Mercurialis, ut Balsamus Consolidans, 6. Dulcedo ex Effervescentia, seu Putrefactione est perniciofa, 7. recensentur Morbi à Sapore dulci oriundi, 8. additur Saporis dulcis Antidotum, ut & 9. Catalogus Morborum Alphabeticus.

OMnis Sapor & Odor dulcis, five subdulcis est quoque Sal tertium conflatum ex duabus diversæ Naturæ essentiaque rebus, puta ex Sulphure Volatili maturo, & sale fixo insipido Calcis in humiditate Mercuriali dulci vel Aquosa, & per digestionis tempus rite conversum, in tale sal tertium dulce, five mellinem dictum, & secundum fortiorim imbecilliorimque hujus Sulphuris maturi prædominationem in Sal, aut hujus Mercurialis humiditatis mellinæ in Sulphur atque sal, est tale sal Saccharinum five mellinum, quoad Saporem omnibus Corporis nostri Visceribus, aut etiam quoad Odorem, Cerebro, cæterisque membranosis partibus omnibus perquam naturaliter consentaneum ac gratum; veruntamen non ideo, quod (uti plerique Medicastroorum fabulantur) omnis sapor Dulcis sit mediocriter Calidus, sed quod istiusmodi sese perquam Antipathetice habeat in omnem crassam immaturamque Amaritiem Naturæ reluctantem, atque Aciditatem, tam in Odore, quam in Sapore, unde hujusmodi temperantior est in omnibus suis Affectibus seu Proprietatibus contrariis. Præterea est omnis Dulcedinis proprium per digestionem in Calido vilissimam confestim mutari in subacidum, unde ex tempore fermentatio promovetur, atque ita effective omnia Saporum genera corriguntur

Sul-

Sulphurisque Odores præcipitantur, quales erant omnibus corporis Visceribus noxii atque venenosi, atque ita fit de Dulcedine ante dicta.

Quod quando ipsa in subacidam Humiditatem Mercurialem mutata fuit, eadem tunc absolute per suam operationem omnes perceptos, immaturos, crudos, indigestibilesque cibos, ac potum fermentando in hominis Alimentum præparat. Omnia quippe Naturæ adversantia dummodo fermententur, digerantur, & coquantur, ita maturantur, atque in Nutrimentum præparantur. Quid quæris? Penes omnes Homines ac Animalia quadrupedantia comperitur esse dulcedo Lactis Glandularum, seu Verus Lymphæ Balsamus Naturæ nutriens, corporisque vegetans. Quinetiam solummodo habetur in omnibus Vulnerum Symptomatibus Dulcedo Lymphatica, & Mercurialis Balsamus consolidans, quo mediante locus fauciatus incarnatur & consolidatur, atque ita Vulnus resanatur. Attamen interea loci est probe observandum hoc discrimen, quod quando ex quodam alio *Odoris*, saporisve putrefacti genere suboriretur Dulcedo aliqua, prout animadvertimus circa morientes mortuosque homines, ubi perquam ingratham olfacias Dulcedinem, aut compluribus etiam in rebus aliis, post sui corruptionem spirantibus recentem nauseosissime dulcem Odorem ingratum. Hæc sunt admodum perniciofa, quando Glandularum Lympha per infectionem fœtoris, five saporis rei alicujus in illis simul redditur effervescentes, ea in consimile dulce putridum mutatur, quemadmodum & consimile ex Saliva oris & Muco Narium, ita percipitur, ut illa membranosa nervosaque corporis parti, in quam collabuntur, multos pariat graves Tumores linguæ, dissolventes Artus. Sin autem consimiles immigraverint

rint in Glandulas Ventriculosque Cerebri Membranulasque imbibant, defluunt Defluxiones ingentes in faciem, unde ipsa intumescit cum pallido colore, & Palpebræ inflantur; Aures tinniunt, Tumoresque effundunt, & per suppressionem Ventriculorum Cerebri procreant multa Melancholica ac anxia Phantasmatum genera ex imbecillitate Cerebri. Etenim si talis se in Venam Opticam diffuderit, inde progenerabuntur non tantum pupillarum Oculorum dilatationes, verum etiam egressus Uvæ, ut vocant, Alinthifar, Nubeculæ cæruleæ Oculi, Perlæ aquaticæ, & Excreſcentiæ Carnis in Oculi Albumine, *destillatio* lachrymarum ocularium fervidarum, tumores & suffusiones Oculorum. Porro si Oculorum Membranulas talis incessit impotentia, ut nequeas palpebras aperire clausas, neque claudere apertas, illud malum seu accidens Oculorum tunc appellatur *Gesse*.

Tales autem in Ore progignunt multa genera morborum Oris, Linguae, Gulæ, dicta *Alkola*, aut Rana, Epulæ vomicae, Oedema sive Undimia, unde etiam nascuntur multi Tumores Uvulæ Amygdalarum, Buccarum, & dentium Corrosiones, atque commotiones, in Auribus gignuntur Vermes, & vocatur *Auris vermicosa*, & procreantur spongiæ Aurium, & Tumores, & durities.

Oriuntur inde in Glandulis Narium multæ carunculæ ulcerosæ citra dolorem, unde & fit totius Nasi Obstructio, & unde multæ propendentes Excreſcentiæ longæ quoque existunt, quæ nuncupantur *Hæmorrhoides Narium*, apostemata narium, Phlegmones, Ozænæ, Comæ, Pani, destillationes Narium, aut denique Coryza Narium, in Glandulis Gutturis verò fit Bronchocola, sive Hernia Gutturis, & Phlegmone.

Quod si ejusmodi Dulcedo decidat in Membranas Manuum Pedumque partes, inde *relaxantur* omnes fibræ carnosæ, quæ illam imbibunt cum humiditate facile putrescente & effervescente, unde scaturiunt multa genera *mancorum*, fideratorum, dissolutorumque Membrorum, nempe Phymæ, Luxationes Pedum & Brachiorum, atque calli Pedum & digitorum. Sin vero Glandulæ Pulmonis, Hepatis ac Splenis simul imbibuntur, ex eorum inflammationibus enascuntur sæpe Accidentia graveolentia, præcipue Durities, Scirrhusitas & Aquositas istorum Viscerum, & Scretus. Enimvero quod ad Viros attinet, in horum Renibus ac Vasis spermaticis procreatur inde imbecillis Virilitas, quæ vulgo vocatur *Impotentia*. In Fœminis vero inde progignitur Sterilitas, Uteri Stillicidium, fluxus albus, Uteri Hydrops, Tumor, Procidentia, Scroti Tumores, Hernia aquosa in Scroto, Clitoridis Tumor aquosus, Tardatio conceptionis.

In Testiculis autem enascitur Tumor Scroti testiumque cum inflammatione.

Quod si talis Dulcis Humiditas adhærescentem Intestinis Mucum corruperit, prognerantur inde *Lumbrici*, oriunturque Procidentia ani, relaxationes Valvularum, intestinorum, & fluxus Alvi fœtidus. Cæterum si illa per Fibras introducta fuerit usque inter Pellem & Carnem, ubi ipsa adminiculantibus Effervescentibus flatibus Extensiones producant; Tunc inde oriuntur Accidentia, *Melicerites* dicta, Anthromata, Psudracia, inflationes, Epiniætes, sive pustulæ sublividæ, & undimæ. Quod si istiusmodi figant sibi sedem permanendi inter Pellem ac Carnem, atque in Orificio Pororum, tunc inde progerminant Sambuci notæ, Maculæ mel-

mellitæ, vulgo nuncupatæ *maculæ hepaticæ*, multaque alia genera putentium Ulcerum exulcerationumque, Empyema ex vulnere Dorſi, etiam Crinones, ſive foetidi pedes cum Vermibus. Si autem talis ſe in ſanguinem Arteriarum Venarumque immiſcuerit, ſanguis evadit ex toto aquoſus albidoque limo æmulus, procreatque multas putrefactiones ac Efferveſcentias, ex quibus ſuboriuntur ſudantes Calli, putentesque febres cum Deliriis, & febres putridæ ſive intermittentes. Porro ſi illa ſe in Capſulæ Cordis Lympham immiſcuerit, ex illa naſcitur inſignis debilitatio Cordis ac *fatigatio*, atque Oris oſcitatio. Quod ſi talis ſe cum ſucco Glandularum Diaphragmatis commiſcuerit, inſignis inde proficiſcitur inſtigidatio Corporis, ac in *Inteſtinis* impeditio digeſtionum, tum fermento injicitur Obſtaculum, atque flatuoſæ Efferveſcentiæ promovetur, unde non paucae emergunt Paſſiones Colicæ. In Ventriculo autem naſcitur ſaſtidium, Nauſea & vomitus. Tandem vero ſi in una aliqua totius Corporis parte hic Dulcis ſapor ſive foetor, duntaxat ab una prædominante Aciditate craſſa, per foetorem ſive ſaporem vitiatur, ſeu inſcitur, illa perſacile in fortiffimum Acidum una mutatur, atque inde ipſa pro indole partium fit cauſa omnibus recensitis Morbis morborumque Accidentibus, quemadmodum jam in ſuperioribus de Acidis humoribus Corroſivis commemoratum ac relatatum eſt.

Anodynum itaque ejus ſi quis deſideret, ſciat eſſe Sulphureum Amarum. Omne namque dulce, ut in præcedenti paragrapho dictum, mutatur in Acidum, cujus Antidotum eſt Amarum ſulphureum. Deinde & hæc ſuadet ratio, quia Sulphurea amara reſiſtunt Putrefactioni: jam verò nos locuti ſumus de Dulcedine ex Putrefactione prognatâ. Pau-

cis , adeat cap. 9. de Sapore acido. Superfedeo ergo hoc opere, & ad reliqua me accingo.

Index Morborum, Saporis, Odoris, Dulcis, Subdulcis five Mellinei foetidi.

*Alchola, Alvi fluxus foetidus, Albuminis Oculi ex-
crescentia, Alinthisar, Amygdalarum tumores, A-
ni procidentia, Antheromata, Aurium durities
— Spongia, — tinnitus — tumor, Auris Ver-
mifosa.*

*Brachiorum tumores, Bronchocele, Buccarum tumores.
Calli sudantes, Cerebri imbecillitas, Colicae passiones,
Colli luxatio, Conceptionis tardatio, Cordis debili-
tatio — Fatigatio Corporis, infrigidatio, Clytoris
tumor aquosus, Crinones.*

*Dentium commotiones, — Corrosiones, Digestionum
impeditio, Digitorum impeditio.*

*Empyema, Epatis aquositas, — durities, Scirrho-
sitas, Epiniſtes, Epulae.*

*Faciei defluxiones, — intumescencia, Fastidium,
Febres intermittentes, — putentes, Fluxus al-
bus.*

Gesse, Gutturis inflammatio.

Hernia aquosa.

*Inflationes, Impotentia, Intestinorum valvularum re-
laxatio.*

*Lacrymarum destillatio, Linguae tumor, Lumbricorum
generatio.*

Maculae hepaticae, — Mellitae, Melicerides.

*Narium apostemata — carunculae, coryza — ex-
crescentiae longae, Narium destillationes — haemor-
rhoides, — obstructio — phlegmonae.*

*Oculi nubeculae caeruleae, — perlae aquaticae, Oedema,
Oscitatio.*

Palpe-

Palpebrarum inflatio, — impotentia, Pedes foetidi cum Vermibus, Phymæ, Pedum luxatio, Pulmonis durities, Pulmonis aquositas, Scirrhostas, Pupillarum dilatationes, Pustulæ sublividæ, Psudracia.

Ranæ sub lingua.

Sanguinis effervescentia, — putrefactio, Screamus, Scroti tumor. Splenis aquositas — durities, — Scirrhus Sterilitas.

Vomitibus, Vomica, Ulcera putentia, Uvae egressus, — tumor, Uteri hydrops, — procidentia, — stillicidium, — tumor.

C A P U T XIV.

1. *Descriptio Saporis Suavis ac Viscosi, 2. Viscosi proprietas & Usus quem humano Corpori præstat, 3. Viscosa præsentaneum in dolore Colico ac Nephritico sunt remedium. 4. Viscosa emolliunt, mitigant, 5. insipidi Viscosique succi cum Dulcibus & subdulcibus putridis mixti, producunt noxias ac flatulentas effervescentias fermentationem impediennes acidum pancreaticum mortificando ac corrumpendo, 6. iidem mutant Amara in Sal insipidum intestina Vasorumque orificia obstruens, 7. enumeratio Morborum ab hoc Sapore profluentium. 8. adnectitur Saporis hujus Alexipharmacum, & 9. Index Morborum.*

Omnis Sapor suavis Insipidus ac Viscosus, nempe sapor calcis est quoque Sal tertium compositum, ex duabus diversæ Naturæ essentiæque rebus,

rebus, videlicet ex Sale fixo Urinoso prædominante in Acetum maturum in humiditate Mercuriali insipida, atque ita per digestionis tempus, belle conversum in tale Sal Alkali, quale Linguae & Palato arridet, atque cum Viscerum humiditate se perquam *Sympathetice* habet. Omne namque Viscosum est præditum proprietate admodum irrigante, macerante, lævigante, ac lubricante, cujus præsidio non tantum in Hominis Corpore communiuntur Ventriculus, Intestina, Vesica Urinaria, præsertim vero in istorum Hominum complexione, qui dicuntur ventricosi sive forioli esse, cujus causa sæpissime Hernia sive Ramice in Scroto laborant, sed aliæ etiam partes complures ad prohibendum, quominus ipsa præfacile à quadam Aciditate, sive Acrimonia corrodente corrodentur, atque tandem inflammantur ac exulcerentur, sed ut illæ similiter aquæ puræ in subjectum oleosum, citra aggredendum decurrant. Attamen (scilicet) fortia potionum Catharticarum genera sunt pro medicamentosis in dispendium multorum accidentium evacuandorum adhibita, ab asinina seplasiariorum Medicastrorum proclivitate ad purgantia præscribendum. Hinc per longa diuturni temporis Experimenta, sunt hæc præsentanea, ac extemporanea Remedia observata in Colica & Calculi dolore. Quod quum flatus fortiores Intestina extendant Acribusque suis saporibus, ac humoribus, hanc in istis gliscentem *Materiam* Viscosam abrodant, atque inde Membranosa substantia accipiat Vim sentiendi cruciatum in se vehementem, male habentibus bibendum datur Oleum recens Amygdalarum vel Nucum Juglandium, *vel Lini, vel raparum*, etiam Mucilago Rad. Altheæ, *Seminis* Cydoniorum, Psyllii Gum. Tragacanthi & ejusmodi plures, ad ungendum illa &

ad

ad arcendum Acrimoniam, usque dum malum illud excessit, atque viscosum novum accrescens successit. Quinetiam omnia Viscosa sunt perquam ductilia vi Mercurii sui emollientia, mitigantia & per rei cujusdam sulphureæ additionem relaxantia, atque inde etiam quibusvis omnium illarum partium obstructionibus salutariter occurritur atque non minus prævenitur Dysenteriis, compluribusque dolorosis Vesicæ Ulceribus, ac inflammationibus & abscessibus Renum, Testiculorum, Vasorumque Spermatiorum.

E diametro quoque si in una aut altera parte aut Visceribus tales insipidi Viscosique succi gliscunt Naturæ adversantes, eosdem comperias in gradu pari cum memoratis paulo ante dulcibus & subdulcibus, putridis, unde datur causa nascendi multas noxias flatulentasque Effervescentias, quæ necessario Fermentationem impediunt, dum Acidum Succus Pancreatici fermentale mortificant, atque corrumpunt, veluti Calx viva Cerevisiam, five Minium, Acidum Vini in Dolio, naturalemque juxta infusam Felleam Amaritiem mutant in tale sal insipidum, à cujus repentino argillosoque effectū, obstruuntur Intestinorum aliarumque partium Orificia, & quando illi effervescent humores, omnes Intestinorum valvulas relaxant, stimulumque Membranularum progenerant, unde frequenter suam Diarrhœæ ac Lienteriæ originem trahunt.

Quod si hi irrigant fluxiones Cerebri, tunc multas procreant *plumbeas* somniosasque mentis cogitationes, efficiunt somniculosos ac stupidos, pariunt multas refrigerationes seu Gravedines, una cum destillatione Nasi; si autem tales *Catharri* in Oculos defluerint, illi ob suam relaxantem Naturam, taliter progenerant Egressum Uvæ, pupillæ
F 4 dila-

dilatationem, Aciei oculorum defectum, ut quis tam ante quam post manducationem cernere nequeat. Adde quod inde etiam nascatur illud vitium, quo laborans, post solis Occasum potest *acutius videre*, & vocatur *Nyctalops*. Cæterum si istius generis infecta seu vitiata Lympha viscosa in asperam Arteriam delapsa fuerit, Respirationisque Fistulas Pulmonis oppilaverit, ille incipit laborare Dyspnœa, fit Astmathicus atque anhelus, excreatque multum lenti flaventis pariter atque alben- tis Limi lutosi. Si in Glandulis ac Vasis Lym- phaticis Splenis Hepatisque Lympha fit visco- sa, tum intumescit *Hepar* & *Splen*, & cum pri- mis jecur de se expromit aliquod torridum ponde- rosæque sensibilitatis genus, unde fluit causa pro- creans Leucophlegmatis. Quinetiam in Glandu- lis Pancreatis, ac Venis Meseraicis oriuntur multæ obstructions, quales dant causam ad acutas conti- nuasque febres, atque inflationes progignendas.

In Arteriis & Venis sanguis fit tam tenax gluti- nosusque, ut non facile Valvulas transmeare va- leat, unde quamplurimum tumefactas in Mani- bus Pedibusque Venas videas jacere cum ingen- tibus tuberculis cæruleis, & vocatur ille Ho- mo *varicosus*, perinde ac si tales essent in ali- quot centenas particulas disruptæ, sæpe igitur causæ fiunt disruptionibus; qualium ruptura pro- creat Carcinomata sanguinolenta, aliaque acci- dentia cruenta.

Quod si humectans Nervorum Musculorum- que Lympha evaserit viscosa, multa mancarum dissolutarumque Manuum ac Pedum genera per relaxationem pariuntur, atque propullulant mul- ta scorbutica Accidentia manantia tam intra quam extra corpus, qualia graviter olent, atque æger-
rime

rime confanantur. Si autem inter Pellem, & Carnem confimilia nascuntur, inde sudor scaturit putens, unde defluunt *Crines* capitis, atque Ungues Manuum Pedumque computrescunt ac decidunt; & patientes pessime olent, cujus ergo *Hircosi* esse dicuntur. Consimiliter inde progenerantur in quibusvis Corporis partibus multa scorbutica tubera, flaventibus maculis æmula, idque cum Febribus fortiter delassantibus, sudoremque concitantibus, & quia eorum consumuntur vires, vocantur *Synteſtici*. De reliquo est illorum corruptio proclivis ad Acorem, atque Effectus ab Acido dulcis saporis est, comitatu prolixorum accidentium stipatus, prout antea commeminimus.

Est itaque, prout ex dictis colligere est, Sapor Viscosus seu insipidus duplex: alter nempè naturalis, alter præternaturalis. Naturalis, quæ talis, peccat nunquam, quatenus verò mutatur in acrem, non potest non peccare. Præternaturalis, qui Putrefactionis soboles, peccat semper. Duplex ergò in sanando adhibenda etiam Methodus. Prior duplicem in se continet modum: vel enim Acorem corrigit, sicque simpliciter tantum, sequitur Caput undecimum de Sapore Acridi: vel Visceribus Mucum ab Acore erosum restituit, illinendo scilicet eademmet oleo Amygdalarum, seminis Cannabis, Cucumeris, Cucurbitæ, Citrulli, Lini, Nucum juglandium, Pinearum, Pistatiarum, Ovorum, Raparum, &c. Si verò mucus iste nimis crebro repetitis purgationibus aut Dysenteria Ventriculo, Intestinis, Vesicæ, &c. fit subtractus, commodius adhibentur Mucilagines, sem: Cydoniorum, radic. Althææ, Consolidæ majoris, Fænugræci, sem. Lini, sem. Malvæ, sem.

Psyllii, Gum. Cerasorum, Prunorum, Tragacanthi, Terebinthinæ lotæ, &c. Posterior corruptioni, ex qua sapor hic insipidus profertur, se opponit, eamque Sulphureis amaris, prout in præcedenti capite etiam dictum, expugnat.

Index Morborum.

Anhelitus difficultas, Asthma.
Carcinomata sanguinolenta, Capillorum deplumatio.
Diarrhœæ.
Epatis intumescencia.
Febres acutæ — Delassantes. — Continuæ.
Gravedo, Glandularum pancreatis obstructio.
Hircosus Morbus.
Intestinorum obstructio, inflationes.
Lienteria, Leucophlegma.
Nasi destillatio, Nictalops.
Pupillæ dilatatio.
Splenis intumescencia, Scorbutica accidentia foetentia,
Syntexis, Stupiditas.
Tubera Scorbutica.
Visus defectus, Uvæ egressus, Venarum Meseraicarum obstructio, Varices.

CAPUT XV.

Describitur. 1. Sapor pinguis sive Oleosus. 2. adducitur ejus usus, ut & nocumentum ex ejus corruptione proveniens, quod 3. declaratur exemplo de bile adducto, ut & acido fermentali stomachi Tartareo. 4. Enumerantur morbi una cum methodo iisdem medendi. 5. adjiciuntur aliquæ notæ scitu necessariae. 6. Notatur

tur Galenicorum ignorantia. 7. Affligitur ejusdem antidotum, ut etiam 8. Index Morborum ex pingui sapore prodeuntium.

Omnis Sapor pinguis, five quodcunque mactari pinguis, seu Oleosi nomine potest, est quoque tertium, sal Sulphureum, compositum ex duabus diversæ naturæ essentiaque rebus, velut ex prædominante sulphure volatili maturato in sal fixum commune subacidum, idque in Mercuriali humiditate insipida, & bene digesta, & per digestionis tempus conversum in tale sal pingue, seu sal Mercuriale. Sane hoc sal oleosum, seu Mercuriale est, propter suam Nitrositatem bene maturatam omnibus interioribus Corporis Visceribus pergratum atque nominatim Glandulis Intestinorum: Nequaquam vero propterea quod, prout Nugatores fabulantur, omne oleosum & sulphureum sit calidum. Imo vero inde est, quod omne Oleosum five Sulphureum sine voluptate inungit. Quum ergo tale Sulphureum oleosum dulce, five salinum, volatile fixum, in talem liquorem fuerit immutatum, atque tunc cum sale subacido fermentativo præcipitatum coagulatumque, ilico hoc Tertium sese in toto Corpore, per omnes illius fibrosas, membranofas pelliculosasque partes similiter Oleo Olivarum ducendum per Gossypium præbet, atque ita illæ pro requirente cujusque partis peculiari indole, Adipe vel molliuscula, vel duriuscula investiuntur, ac perunguntur, quominus illæ ab ullo corrodente Acido, aut sale Acerbo, five Acri, nimis doloribus cruciatibusque imbibantur, corrodantur & contrahantur, prout tales obelitates, pinguesque coalitiones cum in hominibus, tum in brutis animantibus potissimum comperias, videlicet in *Peritonæo*,
in

in Mesenterio, in Renibus, in Corde & Vesica, Corporisque Hypochondriis, quippe quoniam hæ partes in humiditate jacent omnes, proclivitatique ad corruptionem subjacent maxime. Quapropter de omni pinguedine sive sulphureo sale dulci dici meritissimo jure potest, ipsum esse Balsamum Naturæ genuinum quo se omnis substantia inungit, & ab effectu humiditatis in corruptionem proclivis præservat, cujus ope omne intractabile fit ductile ac flexile, cujus beneficio omnia Vegetabilia in suo Vigore crescendi perpetuo procul ullo obstaculo protinus aguntur, atque à superfluæ humiditatis corruptricis natura conservantur, cujus denique præsidio omnia nutriuntur, compinguntur ac in sanitatem restituuntur, tam intra quam extra humani Corporis partes.

Quod si in una aut altera memoratarum parte accidentaliter per inflammationem corrupta earum Pinguedo fuerit, prout sæpe comperias, illud contingit atque vergit in maximum partis illius damnum; Quo quis fuerit oculatior, eo melius quoque hoc maxime omnium conspiciet in pinguedine succi biliaris, quippe quod quamprimum illam incescit aliquis venereus pruritus seu libidinosa salacitas, eadem omni fermentationi adversatur.

anij Quum igitur ex vi utriusque Naturæ sese perfacile in unam puta *oleositatis* & *aquositatis*, cum utrisque ad instar saporis commisceat, illa omnibus Corporis partibus, sive in Humiditate sive Pinguedine degentibus insigniter nocet, omnium tamen maxime si illa sese cum salibus lixiviosis atque urinosi fixis in unum omnia fermentans Smegma infinuaverit, quippe à quo vel ipsa Ossa dura emolliuntur, ac eroduntur tanquam à Nitro pingui.

In Ventriculo Ilibusque per Sal Nitrosum non modo Fermentale Acidum mutatur in Urinosum Sal, sed per consequens etiam ita alterat, ut omnes Cibi Nutrimentum elargientes evadant ab aggreffione omni immunes. Jam vero antea inter superiora quadantenus meminimus de hoc Tartaro digestivo Acido, stomachico five intestinali Pancreaticò, qualiter hujus ope illis Fermentum promoveatur, atque tales in Nutrimentum præparentur, quippe quo destituti illi de se nullam prorsus sustentationem partibus Corporis suggerere possunt. Taceo quod tandem se huc insinuet putrefactio qualis suo foetore flatus, flatus Effervescentiarum corrumpit nutrimentumque ulterius partium Corporis omnium impedit. Inde namque Alvi excrementum fit limosum ac argillosum, urina assimilis Cerevisiæ fæculentæ ac muco, sudor verò Pinguedini oleoque æmulus teterrimum spirat Odorem. Perfacile autem inde ad extremum proficiscitur quædam Atrophiciæ species, universumque Corpus præpingui perfunditur sedimento, æque atque scrophulosis hinc inde Accidentibus compluribus, de quibus supra egimus uberius.

Cæterum hæc Pinguedo five Nitrositas vel mera, vel pro indole suorum salium Sulphurumque mixta cum noxiis foetoribus, saporibusque, aut semper aut plerumque progignit pro ipsorum more pleraque inflammationes foetidas putridasque, pleraque Accidentia, graves morbos, diuturnasque febres Pancritium, id est Carnis Excrefcentia spongiosa cum Verme, ut in India etiam invenitur: Item Ani Excrefcentiæ, quæ vocantur *Hæmorrhoides cæcæ*, & in Vesica Ischuria ardentissima & dolorifica.

Exempl. Gr. si quis saltem non nihil Adipositatis vel Nitrositatis comestæ in Ventriculo habuerit,

buerit, cui accesserit succus Pancreaticus, aut si quis aliquod aliud Acidum vel comederit, vel biberit, vel saccharum aut Mel facile acescens deglutiverit, ex tempore in se sentiet talem Effervescentiam, qualis concitabit multos flatus, Passionesque Colicas. Quod si fuerit affluxus fellis amari, ex tali mixtura nascetur mordax sal Acre multifarium noxium adferens interne vel externe, quippe quale nulla magis reperitur præditum proprietate vel pinguedinis vel dulcedinis ex saccharo.

Quod universum ego omnibus expertis Medicis ac Chirurgis rationalibus commissum volui, ut ipsi omnia, atque singula secundum Morborum requisita, ad consanandum dirigant, per consentanea Naturæ Media ac Remedia, ex commemoratis supra observationibus Odorum, Foetorum, ac Saporum, Mercurii, Sulphuris, ac Salis, Fermentationis Effervescentiæ & Putrefactionis. Enimvero quicumque Effectus malignos Venenorum Morbi cujusvis pariter atque Antidota Venenorum illorum dexterrimasque auferendorum illorum Vias recte callet, ille optimo Jure sic philosophari potest; *sublata causa tollitur effectus.*

Non mihi hic tempero, quin ex quotidiano, ignorantium Magistro, usu adscribam, quod in Ventriculo (simul atque ille assumpsit nimium pinguedinis, cui accessit dulcedo aliqua ex saccharo vel melle) continuo se prodatur Effervescentia quædam, atque per fellis interventum inde progeneretur Acidum Acidissimum, sive Acre sal Tertium, de cujus vi noxia tantum antea memoravimus, ut hic nihil amplius addamus, nisi unum cum altero nequaquam convenientiæ quicquam habere, neque respectu Dulcedinis neque ratione Pinguedinis.

Quid

Quid multis ? Eximius aliquis Chymico-Medicus callet talem insignem Methodum, Arti Naturæque congruam, quali ipse Fermentando possit in humano Corpore Hyperphysicum Amarum mortificare Acidi cujusdam beneficio, & vice versa, atque ita ex immutatione Naturæ apparare sal Nitrosum & quasi sal commune. Ita enim videre est in præparatione Tartari Vitriolati. Qualiter in immutatione Fermenti Sulphurea Amaritudo Tartari a Sale Acido Vitrioli præcipitetur, aut qualiter sibi hoc depascens Oleum Acidum Vitrioli in Sulphure Amaro inter depascendum mortem afferendo in fixum corpus transmutetur, seque perimat, atque ita fiat tale sal Tertium ex his ambobus, quale neutri istorum singulorum neque Aciditate, neque Amaritie, neque Sapore, neque effectu est æmulum, sed Urinosum & tantum non falsum salis communis ritu. Si quis Calcis vivæ lapidem cum Aceto præcipitaverit, inde confit tale Sal dulce adstringens Tertium, quale fere adæquatur cum saccharo Saturni. Tali quippe ratione novit perire peritus Artis Medicus, permulta utilia Medicamenta præcipitantia, atque attractiva fixa præparare, quibus sæpenumero paucorum dierum spatio, præsertim in diuturnis morbis viscerumque obstructionibus, multos effectus miraculosos edere potest. Interea loci est hoc probe animadvertendum, quod (quando in una aliqua Corporis parte bilis foret magis *austerior* quam Amarior, prout ex signis id cognoscere est) tunc circa Sulphur Amarum præcipitationes Acetorum plus oberunt quam proderunt, idque ob Salis Acidi nimietatem, utpote cujus ergo etiam augmentum acrimoniæ, ita laborat nimietate, ut inde immanes Effervescentiæ appetitum adimentes progigni queant, quorum flatibus fortibus infestatur

festatur Pylorus, quandoquidem isti spirant nimirum opere Torridi, unde afflicti multis evacuantur ac relaxantur Ructibus acribus impetuosius supernis, inferius vero crepitibus sonoris. Quod si talibus meatibus nimis præcluderetur, ipsi in Membranosas folliculosasque partes penetrarent, ibidem procrearent, non tantum peculiare *Dolores*, Calores, Frigora, Relaxationes, Extensiones, ac Debilitationes, verum etiam, ut jam ante commemorimus, varios morbos ac languores, idque totum juxta requisitum illius partis, in qua præclusi cum noxio suo Foetore, sive sapore salis aut sulphuris prædominantur. Ita namque artis beneficio contemplamur, quod non tantum ex duobus contrariis, velut ex Aquæ ac Ignis compositione confiat Tertium aliquod, nempe Ventus fortis, verum etiam, prout hic & supra, & inter agendum de Saporibus & Odoribus sive Foetoribus demonstratum, quod ubi prædominans Sulphur amarum præcipitaverit sal Acidum, ibi conflatur Tertium sal Urinosum, sive Nitrosum: quod si sal Acidum ope prædominantis salis fixi præcipitaveris, inde quoque consequeris Tertium aliquod sal Alkali. Si autem sal Acidum mediante quadam non enixe prædominante sed bene proportionata quantitate sulphuris subtilis amari coagulaveris, illud termè in sal commune degenerabit. Etenim si sal acidum præcipitaveris cum sale Alkali, nancisceris tertium sal insipidum, sive subdulce saccharinum. Si vero sal acidum præcipitaveris ope falsi, inde acquies factum Tertium sal aluminosum dulce. Sed enim si oleosum dulce præcipitaveris mediante sale acri, inde habebis Tertium sal acidum. Sed enim si sal Tartari cum aceto distillato imbueris fit sal tertium simile Tartaro crudo vulgari, quod apud Adeptos aliàs vocatur *Tartarus regeneratus*.

Quod

Quod si quis spiritum *oleosum* cum spiritu austero miscuerit, inde fiet sal volatile Armoniacum; si quis autem album oleosum anisi vel foeniculi dulce præcipitaverit, ac digesserit cum sulphureo Vitriolato, puta floribus Sulphuris, inde sibi obtinget Tertium nigricantis Coloris Amarum pingue. Etenim si quis spiritum Acidum cum Sulphureo Amaro Vitrioli Lunæ in digestionem miscuerit, inde paratur tertium aliquod fellei amaroris ac Tinctura nigricantis coloris in cæruleum inclinans.

Cæterum si quis Oleum Cinnamomi cum sale fixo Tartari univerit, inde gaudebit enato tertio, sale volatili. Porro si quis sal Urinosum ex salis Acidi Sulphureique amari mixtura conflatum aliquandiu in digestionem stare passus fuerit, vicissim mutatur in amarum, atque ita amaritudo semel versa introrsum, est denuo conversa extrorsum, si autem acetum vini cum aliquo Calcis sale fixo mixtum in digestionem steterit, non tantum progenerabitur sal dulce ex acido, verum etiam sal sulphureum, quale urit similiter Spiritui Vini, quandoquidem ipsius conversum introrsum est per Acetificationem denuo versum extrorsum.

Quod si saccharum vel Manna, aut Pruna Dulcia, in digestionem steterint, cum pauculo Panis, aut etiam per distillationem ex Retorta Acetum forte in Cerussam aut Lithargyrum profunditur, immutatur vicissim in saccharum dulce adstringens. Quali igitur ratione in digestionem ex inversa *dulcedine* sacchari, mellis aut Mannæ generatur Acetum: tali etiam in Fermentatione ex inversa Absinthii lupulique amaritudine dulcedo nascitur grata.

De hac, consimilibusque immutationibus in Arte Naturaque per fermentationes, effervescentias putrefactionesque vel aliquot Myriades observare

est, quippe quoniam hæ sunt illustrantissimæ Medicorum faces, quarum ope conspiciere possunt, cur ipsorum Amari, Dulcis, Acidi, Acerbi, ac falsi Odores, Foetores ac Sapores per fermentationes, Effervescentias, aut Putrefactiones, producti, beneficio suæ radicalis invertentis maturantisque proprietatis nunc in uno homine operentur hoc sive boni sive mali, nunc in altero contrarium, idque universum juxta requisitam proprii peculiarium Viscerum *fermenti*, aut Effervescentiarum proprietatem. Cujusmodi in Artis opere contuemur, quod tali pacto ex Creaturis omnibus inde patefiant mutationes Sulphurearum, Salinarum, Mercurialiumque proprietatum. Etenim naturaliter per has tum Antimonium tum Mel de se exporrigunt, Venenum æque ac Medicamentum, differuntque inter sese non nisi in hoc, quod Mel ante præparationem est Medicamentum, post præparationem vero Venenum: Antimonium autem est quidem *Venenum* ante præparationem, sed post eam Cordiale Remedium seu Alexipharmacum.

Quin quemadmodum consimiles sumpti Cibi ac Potus tot mirificas Fermentationes utiles *Effervescentiasque* perniciosas progignunt, non minus huic ad convalescendum, quam illi ad ægrotandum ac labefactandum.

Neque est quod quisquam plumbeorum ignavorumque Galenicorum Asinorum *imperitorum* demitteretur (excipiuntur curiosi & cauti Medici Practici) si quando eximius aliquis Paracelsicus *Chymico-Medicus* frequenter ait, quod in hominis Ventriculo, Intestinis aliisque partibus habeatur Tartarus ob gliscentem ibidem Acorem; vel forsitan alumen, cum ibi adsit sapor Austerus; vel Vitriolum, ob præsentem ibi saporem Acerbum; aut etiam aliquod *insipidum,*

pidum, ob aliquem ibi deprehensum saporem Calcis; aut fortasse Nitrorum, ob repertum ibi aliquod Pingue; aut etiam Sulphur, ob revelatum ibi Amarum; aut forte etiam saccharinum five melleum, ob annotatam ibi dulcedinem aut subdulcedinem, aut fortassis etiam falsum ob inventam ibi falsedinem, aut etiam sal Armoniacosum ob animadversum ibi saporem Acrem; aut denique etiam aliquod Alkale ob exstantem ibi saporem fixum urinosum. Hæc *Metamorphosis* non solum artificialiter & naturaliter in hominis stomacho, sed etiam in totius Corporis Ventriculis, fit ex Vapore five sapore Acido mixto cum Sale Alkali statim tale tertium, falsum volatile & Armoniacosum, ut dictum de falsi Tartari, & Olei dulcis mixtura.

Admonet præmissæ brevitatis fides, quanto omnia transcurso dicenda sint de prædictis consimilibus Terminis Naturæ consentaneis complusculis, quippe quales sunt sal maxime necessarium, atque utile ad Medici intelligentiam conservandam. Enimvero quamvis hebes Bœoticique ingenii Medicus suis in exercitatis atque in nicotiana ac vino occæcatis mentis Oculis intellectualiter cernere nequeat, nihilo minus tamen verum est, herbas crescere in pratis ac hortis, etiam si à nemine spectetur, & sonoros Ventorum flatus audiri, licet nesciatur, quorsum eorum quisque feratur. At enim Paracelsistis suâ cæca intelligentiâ ostantibus hæc Candela ocularis plus operis præstat, quam ullis intelligentiæ oculatæ *Galenistis* fax decumana. In hoc namque unico reperias illud Antiquorum: *Omnia in omnibus* solum ad universum.

Quinimo hoc solo mediante per Naturam & Artem five Chymiam secundum propriam cujusque temporis requisitam *digestionem*, Fermentationem,

putrefactionem, & Effervescentiam, omnes five boni five pravi Sapores, Odores, formosi deformesque, mixti ac meri Colores durissimæ ac mollissimæ substantiæ pariter atque eorundem sanitatis invaletudinisque essentia parantur. Horum autem omnium exacta cognitione animum imbuisse est ex generosa matrice verorum Philosophorum Physicorum nobiliter originem traxisse.

Cum verò sola Theoria sine Praxi in Medicina sit nulla, antidotum etiam recepta mihi Methodo subnectam. At vero, quia Sapor pinguis, quâ talis, non peccat; peccat vero quatenus mutatur in acrem, quod accidit interventu dulcedinis vel Mellis vel Sacchari, ut supra notatum, correctorium etiam contra eundem adjicere non possum. In quantum vero in acrem est mutatus saporem, caput undecimum de Sapore Acridi, quod antidotum tibi patefaciet, respiciendum. Ibidem etiam invenies Indicem morborum.

C A P U T XVI.

Statuit autor 1. chylum in intestinis à crassioribus secretum non statim esse merum nutrimentum; Nec crassiora ex chylo remanentia in intestinis illico excrementa, sed post uberiores demum fermentationem. 2. Enarrat excrementorum usum atque Symptomata. 3. Asseritur in purgationibus succi glandularum reconditum esse omne sanitatis fundamentum. 4. Chylus maturatus rubroque tinctus colore vehiculum dicitur animæ, atque germana Panacea refocillans. 5. Explanatur fellis generatio atque usus.

fus. 6. Statuitur Excrementa, vulgò sic dicta, non esse excrementa, id quod probatur inductione petita (a) à capillorum, (b) aurium sordium, (c) saliva, (d) unguium, (e) lactis mulierum, (f) sanguinis, (g) stercoris, (h) urinae, (i) menstruosi sanguinis, (k) secundinarum, (l) spermatis, (m) halitus, (n) sudoris, (o) adipis, (p) calculi, (q) corii, (r) medulla usu, quem præstant, insigni.

EXploratum est nobis ex antedictis, quod virtute Fermenti separatoria in Intestinis Chylus à crassioribus secretus, non continuo fit merum Nutrimentum, aut sanguis, Lympha, Adeps, Medulla, Cartilagines, vel ossa ac Caro, sed demum post multiplicem novam Refermentationem ac Circulationem in illa immutatur: ita etiam crassiora ex Chylo remanentia in intestinis non illico fatiscunt in Excrementa humoresque inutilis, velut imperitiores Nugigeruli vulgi Congerrones fabulantur, sed post ulteriorem Fermentationem talia Excrementa adhuc amplius de se præbent ingens demum Nutrimentum sui-que Emolumentum. Etenim hac via non tantum ad primum Fermenti infusum succi Pancreatici subacidium dulcificatur, atque ita in obstruente more Venarum Lactearum, Osculorum corrigitur, sed eorum etiam Fermenti, flatus patefaciunt omnia ipsorum Oscula, atque subtilissimum & optimum, sapidum, Odoratum cum Chylo, propellunt omnium fortissime in illa, cujus Fermenti quoque flatus ipsi non tantum Alvum ad exinanendum cient, sed tales etiam permeant omnes

Corporis Poros, meatusque fluxionum, Carnis, Medullæ, Ossiumque concavos, atque proinde in morbis venenosis obstructio Alvi est restitutio ægroti, ideoque nocumento est ingenti Medicis omnibus, quales ab ipso statim morbi initio talem Magnetem eximium Catharticus ipsimet inficiunt, atque corrumpunt. Tametsi igitur Excrementa ex optimo Odore aromatico per putrefactionem Naturæ congruam, in teterrimum *Fæto-rem* saporemque convertuntur; comperias tamen, quod ex oleo putentissimo fragrantissimi sapidissimique cibi ac fructus procrescant. Atenim si tale mendacium esset Oraculum veridicum, quod quævis Alvi Excrementa, Urina, Sudor, Sputum, Mucus, Oculorum Lachrymæ, exstillans Aurium humor, Bilis, Menstruum, Sperma, lac, Crines, Ungues, morborum radices sint Sulphurei, subtiles, aut rudes *Odores*, salina dulcedo & amarus sapor; nusquam gentium reperias unquam, vel unum sanum hominem, neu ullam aliam creaturam. Quemadmodum enim videre est, quod subtiles segregati humores, nempe Chylus, Sanguis, & Lympha juxta Fermentum à sua indole requisitum, sunt corruptioni multimodisque Venenorum genetricibus Effervescentiis obnoxii: ita etiam ipsorum superflui humores crassiores ista via ipsimet subjacent corruptioni, atque morbos prognerant.

Hinc Merda tunc est graviter olida, pinguis, ponderosa, venenosa, atra, viridis, flava.

Symptomata sunt Diarrhœæ, Dysenteria, ileos five Colici dolores, Lienteria, Tenesmus, Alvi obstructiones & lumbrici; Urina est saturo rubore, aqueoque pallore tincta turbida, multicolore sedimento oppleta graveolensque, quorum Symptomata sunt Exulceratio Vesicæ, vel Renum Calculus,
Stran-

Stranguria, Urinæ oppressio ac destillatio, Dysuria, Ischuria, Diabetes.

Saliva Oris est nimio tenacior, tenuiter spumans, falsa marinæque aquæ saporem referens, amare acidula, dulcicula, foetida, saporeque ingrato referta.

Symptomata sunt Scorbutus, Corrosio Dentium, Aphthæ, Glandularum inflammatio, Cancer aquaticus, Spasmus Cynicus, Tetanus, rancidus Dentium stupor, Odontalgia, Angina, Parafynancha, Tonsillæ, columellæ inflammatio atque sputum immodicum; *Sudor* est immodicus, copiosus ac pallidus, flavus, tenax, unguinosus, acidus, ac graviter olidus.

Symptomata sunt non pauca, Scabies, Lepra, Squaminæ, Mellis maculæ, & Icorbuti labeculæ, Papulæ rubentes, Morbilli, Prurigo, Pustulæ, Epinyctes, ulcuscula, Psudracia, Verrucæ, Pfora, Prurigo, Morphæa, Herpes, Elephas, Fluxus uterinus.

Mucus est nimio fortius fluidus, lentus, aquosus, tenuis, vesicas & carnem corrodens, viridis, flavus, leucophæus, ater, glaveolensque est: Symptomata sunt Suffocationes, Epilepsiæque Uterinæ, Prolapsus Uteri, Carcinoma Uterinum, ac Tumores, Mensium Profluvium, Mensium obstructio sive Suppressio, Abortus.

Sperma est nimis aquosum sive substantiosum, aut etiam viride, flavum, leucophæum, acriter stimulans, secans, lumbosque inflammans.

Symptomata sunt Spermatidis Fluxus, Dolor lumborum, Febris hectica, Parastatarum Exulceratio, Gonorrhœa, Onirogonos sive imaginaria Venus, Satyriasmus, Lues Venerea; Crines & Ungues mollescunt, foedum colorem imbibunt, decidunt, suppurati defluunt, atque à Lue Venerea deplumantur, aut corripuntur Morphæa, Lepra Græca, Pfora &

sic consequenter in humoribus omnibus, quorum quisque secundum indolis propriæ Sulphureum foetorem venenosum, aut Salini Saporis virulenti Effervescentiam corrumpendique morem, suos quoque Morbos, defectusque ac Mortis signa producant, quamprimum ipsorum fermentum ab operatione sua cessat. Atenim omnia hæc commemorata Excrementa, quamdiu ipsa suum naturalem fixum Fermenti foetorem Sulphureum, Salinum Saporem Mercurialemque humorem retinent, non sunt nisi Magnetes, quales per suam crassiores Sulphuris vim omnes venenosos Foetores, Saporeshque sumptorum ciborum potusque corrupti nutrimenti in Chylo, Lympha & Sanguine non corrigunt, sed fugacia etiam Sulphura ac Salia attrahunt, non quidem qualiter Magnes inde ferrum tantummodo attrahit, verum etiam velut aqua frigida atque nix glaciale gelu gelidamque glaciem ex afflictis ac constrictis frigore membris, Ovis, Pomis, ac Pyris extrahit: Aut velut ignis ardor ex adustis Membris, per ignem ferventem, spiritum vini, Essentiam Sulphuris, Porrum, Cæpas, muriamque extrahitur. Longus forem si recensendis cæteris attractionum variarum viis, ac semitis ulterius immorarer.

Tametsi non ignoro perpaucos Medicorum veterum de mirificâ Fermenti proprietate, per glandularum succos, five succos Lymphaticos promovenda laborare atque curare, quæ proprietates purgandi convenientes naturæ sunt, multifariis viis ab aliis arte præparatis longissime distinctæ; nihilominus tamen in illis reconditum est totius sanitatis Fundamentum. Quippe separata sumptorum omnium Ciborum ac Potus pars optima & subtilissima per fermentum beneficio circulationis colligitur,

ligitur, concentratur, coagulatur, atque tandem in tale subtilissimum Oleosum, Sal volatile mutatur, quale post ulteriorem cum Arteriali sanguine misturam, non sine frequentiore tamen Circulatione, tandem alteratur, nancisciturque præpotentem rubedinis saturætingentem naturam Sulphuream, atque hæc venusta rubedinis saturæ tinctura, est non modo vehiculum Animæ vegetativæ, sed germana Panacea refocillans, cujus præsidio illa ad uberius incrementum ac Nutrimentum in perpetuo vegetantis vitæ motu ac colore conservatur, atque in sanguinem Arteriarum Venarumque invehitur, ex quo tingente sanguine in circulatione ex Corde in Cerebrum provecta coalescit Glandulosa spongiosaque substantia, ejusque Lympha digeritur, unde ejus Lymphæ spiritualissimam oleosissimamque Vim, Cerebrum tanquam spongia trahit, illiusque ope per Musculos, partes Nervosas, earumque Membranarum Lympham Ossiumque Medullam fermentando confortat, ac nutrit.

Consimiliter igitur ratio separandi Sulphur felleum ab Obryzo seu Auro optimo, atque exaltandi illud in sublimem Tincturam, atque ita concentrandi, ut viliorum Metallorum Sulphura, in suo gradu exaltentur in talem Tincturam ac Fixitatem ut per quandam in illa introductam fermentativam aureæ indolis Vim ac Vitam in Aurum sublime ipsa tingantur, à multis Alcumistis stolidis jam dudum tali irritò conatu indagatur, ut nunquam inveniatur, quanquam ab *Adeptis* divulgatur.

At enim tingens crassius illud Sulphur Felleum, memoratæ rubedine saturata Tincturæ sanguinis,

guinis, qui etiam per suos peculiare Ramos five Ductus separatus, in Arteriis circulantibus, venenosoque sanguine inde transvehitur in Vesiculam felleam, est Sal plane singulare Oleosum, Sulphureum volatileque, dulce, secus quod se quoque simul infundit quoddam prorsus singulare Lymphaticum, Mercuriale sal dulce ex succo Glandularum Lymphatico separatum ex cuius utriusque mixtura ibidem digerentis caloris hepatici ope Sulphur dulce in Amarum, dulciculusque Mercurius in subacidum convertitur, atque tandem per ulteriorem fermentationem ex amara pinguedine sulphurea, atque ex Acidula substantia salina in subtilem humiditatem Mercurialem, Amaritudo prorsus Nitrosa, *Fel* nominata, quod ob suam nobilem, subtilem peculiaris humiditatis calentem proprietatem, non tantum in Ventriculo, Ilibusque adminiculo succi Pancreatici juxtim infusi evasit genuinum naturæ conveniens Sal ad promovendum Chylificationem, verum etiam ut prædiximus, verum *naturæ* fermentum, five balsamus universalis Viscerum totius Corporis, ad conservandum Ventriculorum partiumque humorem, & ad separandum à suo superfluo per fermenti operationem, & ad digerendum purum in aliquod Nutrimentum & ad secernendum crassius ab isthoc, & ad expellendum denique per sua Emunctoria post ulteriorem fermentationem sufficientem. Atque ita Fel in officio suo naturali à me consideratum jure meritissimo nominari potest Naturæ Sapo, quippe quo Morbis Accidentibusque omnibus, producentibus tetros foetores sapesque putrefactionum resistitur, eaque tanquam Excrementa fixa per Alvi laxationem, Urinam, Sudorem, Sputum, Mucum, Oculorum lachrymas, Aurium Unguentum, Crines, Unguiumque pinguem humiditatem

miditatem fermentando eluuntur, *Magneticeque* attrahuntur atque expelluntur. Quemadmodum enim subtilissimum arterialis sanguinis præbuit sanguini memoratam saturæ rubedinis Tincturam: Ita etiam illius superfluum post ulteriorem digestionem in *Vesicula* fellea præbet in Alvi exoneratione flaventissimam Tincturam.

Porro eloquar, an fileam? Si fas est scribere, scribam, quod plerique Alcumistarum sibi ex isthoc Sulphure Animalis, sunt conficere Tincturam Lapidis Philosophorum connisi, quippe quorum nonnulli in tale Phantastici delirii genus inciderunt, ut ego ex illis duo noverim nomina, à quibus sua ipsorum Merda est cum ejusdem Tinctura per aliquot annos comesta, illulis credula spe prorogandi sibi taliter Vitam; sed uterque eorum extincti sunt, unus quidem Atrophia, alter vero Fluxu Hæmorrhoidali, atque ita ambo in oletum conversi, præter optimam Artis indolem propriam.

At enim memorata superflua sana sive Excrementa, non esse Excrementa, liquidò constat ex eorundem usu salutari, quippe quoniam 1. ex Capillis, 2. Aurium fordibus, 3. Saliva, 4. Unguibus, 5. Lacte, 6. Sanguine, 7. Stercore, 8. Urina, 9. Menstruoso sanguine, 10. Secundina, 11. Spermate, 12. Calculo, 13. halitu, 14. Sudore, 15. adipe, 16. Corio humano, 17. Medulla in Ossibus, &c. comperias mirifica medendi media ac compendia ad restituendam in integrum sanitatem humanam præparata convenienter Naturæ Artique, prout per exempla pauca non minus à me indicabitur, quam ab aliis Medicis curiosis jam ante me est demonstratum. Proinde jacta sit alea agendi

I. *De Capillis.*

Odor capillorum crematorum sæpenumero sedat suffocationem uterinam. Crines abrasos ac probe concisos si per retortam destillaveris, extractoque oleo loca depilata illeveris, efficies, ut pili renascantur, sicubi defluerint ex palpebris, capite & barba. Qui vero dexterius depilatis istiusmodi locis medicari voluerunt, adhibuerunt hujus destillati liquoris ℥j, spiritus mellis ℥iij, atque ita, ut prædiximus, effectum dederunt, ut capillus in partibus calvis recrefceret. Alii denique præparatione usi sunt insequenti, dum crines abunde lotos recenti adipe suilla largiter inunxerunt addendo sal exustum, atque tandem ad lenem ignem destillando ex retorta oleum formosum, quod usurparunt, ut supra meminimus.

II. *De Aurium sordibus.*

Exsudans aurium arvina, ob vim suam sanandi præfertur omnibus pretiosis balsamis vulnerariis. Quando enim vulneribus recrudescentibus ac rhagadibus seu fissuris ortis ex cœli inclementia aut falsis fluxionibus acrioribus nullum inveniri aliud remedium potest, vesperi duntaxat pusillo ejus inungas partem læsam, ita mane reperies eam funditus sanatam. Quicunque vero cæterorum conciliare huic remedio meliorationem desiderant profuturam aliis quoque corporis vulneribus copiosiore illius quantitate indigentibus, isti illud ampliant addendo ejusdem unciae uni balsami de Peru ℥ij unguenti dialtheæ ℥iij & applicando locis affectis

affectis ope minuscularum Carpiarum seu linteamentorum pertenuiter rasorum, unde effectus medicinalis consequitur mirificus.

III. *De Saliva.*

Plerisque carnis spongiosæ excrescentiis, si duntaxat aliquantam jejuni hominis salivam singulis matutinis alleveris, figetur illius accrescentiæ fermentum, & per hanc nutrimenti ademptionem abscedunt talia germina seu excrescentiæ. Quinetiam pustulæ rubicundæ in facie papillæ lactantium sceminarum fissæ, fissique digiti ac labia curabuntur, simul atque illis hoc remedii allatum fuerit. Tali quoque ratione corrigitur venenum omne attractum ex ictibus viperarum, serpentum, neparum, aranearum, apum, tabanorum atque culicum. Eadem etiam mortificat Mercurium vivum currentemque, eundemque in tale convertit unguentum, quali peregrina sive rara multa patrabis, si scitu adhuc necessaria non ignorabis. Cumprimis autem hæmorrhoides, si quando talem salivam illis alleveris, perbrevis temporis interjectu ita sanabuntur, ut nusquam amplius compareant. Cæteri vero, qui hanc ex sani jejuni hominis ore collectam salivam mane, leniter destillaverunt, illius beneficio non tantum memorata curandi genera præstiterunt, sed adhuc etiam alia multo expeditiora ac meliora. Quinetiam illius adminiculo fixum reddiderunt Mercurium vivum atque Turpethum minerale, frequentibusque destillationibus omnem ei acrimoniam noxiam ademerunt.

IV. *De Unguibus.*

Si necessitas imperat utendum esse vomitorio, sine ullâ noxa assumi in cochleari pleno cerevisiæ aut vini poterit aliquantulum scobis ab unguibus hominis sani abrasæ, utpote cujus vim operatricem protinus senties per emunctoria tam superiora quàm inferiora. Cæteri vero qui rebus suis melius confulere instituerunt, ℥j ramenti unguium hominis sani in phiolam vitream indiderunt, cui superinfuderunt vini Rhenani generosissimi ℥vj quam mixturam ad tempus sufficiens calori expositam, ac bene digestam per chartam emporeticam trajecerunt seu filtrarunt, eidemque deinceps in lagena probe oppilata ℥j spiritus vini optimi admiscuerunt, atque ad usum futurum sibi servarunt, ubi compererunt, id remedium non tantum esse præditum indole movendi vomitum sine periculo, sed relaxare etiam alvum à multis humiditatibus putridis seu marcoribus: dosis fit à ℥ij usque ad ℥vj aut ad ℥j. Quod si quis ad ungues mane ex jejuni hominis sani manibus pedibusque præfectos admiscuerit modicum succi rad. Cyclamini aut pulverisatarum colocynthidum, atque hoc remedium ad alligaverit umbilico laborantium hydrope, aqua ferosa motibus incredibiliter lenibus ex corpore avehetur. Ubi tamen NB ut quaque vice idem remedium applicatum loco affecto nunquam immoretur diutius unâ hora, utpote cujus mora satisfacit. Hinc quandocunque excrementi unguium fermentum fuerit corruptum, multa inde venenorum febriumque genera enascentur. Quocirca ut plurimum contigit, taliter ægrotantes sanari ab usurpante præsemina unguium ex manibus pedibusque ipsorum. Id quod nemo miretur nisi solus imperitus arcanorum Macrocosmi & Microcosmi.

V. *De lacte mulierum.*

Notorium est illud in morbis hecticis phthificisque cum utilitate insigni adhiberi, simul ac ei admiscueris nonnihil sacchari. Præstabilissimum quoque conficitur collyrium salutare ex butyro bene loto cum polygono, quale butyrum paratur ex omni lactis ℥j, finas autem illud lenissime liquefcere in vitro minuscuro, cui deinde nonnihil aquæ insequentis ex lacte muliebri destillatæ admisceatur cum vitriolo albo etiam ℥j, & simul atque hanc mixturam spatula lignea probe agitaveris, eidem addas tutiæ præparatæ ℥j. Cujus unguenti si saltem pusillum oculis palpebrisque alleveris, calefactumque adalligaveris, omnes ophthalmiæ abscedunt ac sanantur. Præparatur autem talis aqua hoc pacto: ℞. vitrioli albi, lactis recentis ex uberibus mulieris puerum lactantis, destillando inde phlegma ad prædicti unguenti usum: quodcunque ejus remanserit in cucurbita, medicatur, tollens omnes vulnerum inflammationes, si quando saltem tenuioribus cum linteolis applicatum fuerit. Quinetiam medetur vitiis accidentibusque omnibus applicitum uberibus mulierum. Item si quis butyro recenti ex lacte muliebri parato immiscuerit pusillum vini Rhenani destillatamque euphrasiæ aquam *ana*, hancque mixturam commiscuerit cum sabulo tenuiori, eamque deinceps per cucurbitam breviorē destillaverit, primum inde ascendet oleum medicans omnia oculorum vulnera æque atque omnes inveteratas oculorum fistulas manales, dummodo per singulos dies bis aut ter instillaveris guttam unam.

VI. *De Sanguine humano.*

Utpote ex quo, si ex sano emanaverit corpore, per retortam tale poteris destillare oleum, quale simul ac rectificatum fuerit, insigniter medicatur epilepsiam. Item ex sanguinis humani libra una optimique Spiritus lavendulae zij, si per alembicum aquam destillaveris, ejusdemque guttas à 6. usque ad 12. vesperi ac mane in aqua appropriata propinaveris laborantibus epilepsiâ, inveteratisve capitis morbis sive accidentibus, mirificas comperies ipsius vires medendi.

Quod si quis mediante sale fixo liquorisato destillaverit oleum, præstabit illud quidem vicem balsami mirifici in compluribus malis pellendis, potissimam autem potestatem effectivam exferet in curanda podagra non nodosa ac contracturis.

Sunt qui delectantur nugamentis Battologorum mortomagicorum gloriantium, se callere artem prolectandi per destillationem ex illo Aquam Magnanimitatis ad animandum taliter milites leporinos, sive meticulosos, ut in aciem educti contra hostem stent, ac pugnent tamquam leones; vel peritiam conficiendi ex eodem philtro ad conciliandum sibi amorem ac favorem vel masculini vel foeminini generis mutuum: quas esse animi passiones ego quidem agnosco, sed interim nugatoribus pueriles nugas suas relinquo juxta illud vatis:

Sunt pueri pueri, pueri puerilia tractant.

VII. *De Stercore humano.*

Quippe quod quandocunque illud recens, & adhuc calens imponitur dolorosissimis vomitis seu accidentibus seu pelle in carne latentibus non tantum
facit

facit ad talia Symptomata, seu mala adimenda seu conſananda, quippe quoniam ejus ſulphur eſt antidotum admodum forte adverſus aciditatem; ſed volatilifat hæc fixa acida, atque ita producit digeſtionem, unde omnium apoſtematum, ſive tumorum acerrimum venenenum maturatur, atque omnes ortæ inde inflammationes tolluntur, ſoporatique podagræ dolores ſiſtuntur. Porrò terra hæc magnetica non tantum omne venenum ex vulneribus, vel ab homine, vel à cane morſis extrahit, ſed ex omnibus etiam membris ſphacelum.

Alii, tantum hujus magneticæ terræ Sulphuræ, ab homine ſano vegetoque factæ, quantum volunt capiunt, atque per retortam inde deſtillant oleum & aquam, qua aquâ ipſi medicantur multa oculorum vitia, ejusdemque ope tollunt multa enaſcentia pterygia, atque argemas ſeu albugines. Hoc denique oleo propuſant tineas capitis, atque eodem medicinam faciunt exulcerato eryſipelati æque atque omnibus lichenibus, impetiginibusque, ſimul atque iſthæc mala illo inunxeris; mollit ac tollit denique dolores arthritidis volantis podagræque.

VIII. *De Urinis*

Ego hic non judico neceſſarium perſcribere uberius conſcripto de illis multifariam; uſu longo quamplurimum Medicis comprobatum eſt, quod hominis ſani lotium per ſe, ſi quando fuerit ad partes dimidias decoctum, atque ad vulnera, inveterata mala, ſive accidentia, ac doloroſas corporis partes adhibitum, inſignem ejus curationem afferat ac inferat. Hinc etiam multi fallaces Medicaſtri ſeplafiarii ſœci vulgi credulæ conniſi ſunt perſuadere

affectum sui de sympathia pulveris per distantiam,
 cum tamen ipsi vulnus non eluerint urinâ, quippe
 quale sal lixiviale hostiliter adversatur omni cor-
 rodenti acori, unde vulnera inflammantur, cujus
 violentia non pauci sua perderent vel brachia vel
 crura. Quanta efficacia polleat urinæ spiritus, aut
 illius sal volatile, ac fixum, ex aliis petas autori-
 bus. Quid autem de eventu morbi ægrotantium ex
 urina præfagiri ac præsciri possit, ego inter ipsas
 subleestas Medicorum imposturas annumero, maxi-
 me vero illorum, qui pro more suo increbrescente
 incoquunt urinam, cujus particulam super lamina
 cuprea in igne exurunt, atque ex ascendente inde
 viridi ac cæruleo coloribus, quos sal urinæ ex cu-
 pro secum avehit, atque ex cinere remanente suam
 puerilem intelligentiam prognosticam produnt,
 dum ex vaporibus colore cæruleo adscendentibus
 dijudicant ægros affligari intolerabilibus dolori-
 bus, ingentibus cephalalgis, malignisque visce-
 rum obstructionibus, ex quibus propullulare pos-
 sunt Ophthalmiæ, surditates, tinnitus aurium,
 Odontalgia dentiumque casus, inflammationes
 columellæ, oculorum ac tonsillarum, Asthma,
 tussis, pleuris, peripneumonia, & id genus con-
 similia vitia; quod si flamma adscenderit simili-
 ter sulphuri vivo, prænunciant inflammationem je-
 coris venenumque, imminentes febres ac mala cal-
 culi. Si remanet cinis albidus post exustionem, in-
 de prædicunt instare sanationem. Cæterum si uri-
 na inter exurendum talem de se emittit fumum, qua-
 lis post se cinerem relinquit albentem, præsignifi-
 catur quidem morbum duplicari, non sine bonæ
 tamen curationis spe. Si denique universa (quod
 spectaculi spectare ego quidem pervellem) sine
 flamma ac fumo ita cremaretur, ut inde nihil nisi
 cinis

cinis ater super bractea cuprea remaneret, foret id τεκμήριον seu argumentum certum mortis breviter oppetendæ. Hæc & consimilia stulta nugigerulorum prognostica de urinis millena alia jam pertæsum est profusius describere; describitur jamdum à compluribus illustris famæ nominibus quid urinæ spiritus ac sal valeant in extractionibus, atque volatilisationibus metallicarum tincturarum.

XI. De Sanguine menstruo.

Nihil est, quod quisquam credat, ejus nonnihil esse in corpus assumendum, quippe quoniam illius usus furibundam insaniam, absolute procreat. Equidem à plerisque observatum est usum ejus non semel fuisse medicamentosum in morbis Comitibus inveteratis; Veruntamen gavisuris tutiore ejus usu, opus est, ut hic sanguis obstetricante aceto squillatico extrahatur ex subucula adolescentulæ, ex cujus utero ille prima omnium vice stagnavit. Cujus autem vaginalis Rheumatis nonnisi aliquot guttas laboranti propinabis, calidumque non servabis. Quid? quod filiæ adolescenti enixe desideranti expurgari fluxu mensium, continuo fluxus fuit menstruus, si duntaxat tres guttas menstrui istiusmodi ei propinaveris in cochleari pleno vini. Menstruum mulierum impositum Chiragricis podagricisque doloribus atque tumoribus, ita medetur ut fatiscant & evanescant. Quod si idem Rheuma menstruosum superimponitur strumis, erysipelati & sphacelo, venenum inde omne extrahitur, quin etiam medicatur omnes venenatos morsus canum rabiosorum & venenosorum animantium, si panni menstruati aceto rosaceo imbuuntur locisque læsis applicantur. Si denique quis bis vel ter sangui-

ne parturientis mulieris vel tenuiter inunxerit infantium faciem herpete immedicabili laborantem, infallibili ille fluxus ipsis erit remedio.

X. De secundinis sic habetur :

Quamprimum mulier à partu fuerit liberata, illius secundinas cum connexis universis capiat juvenca, seu virgo, iisdemque etiamnum calentibus imponat suos pedes, accuratèque contegat, ita gaudebit fluxu mensium retentorum. Item si quis secundinas recentes in furno torruerit, exsicaverit, atque in pulverem friaverit, illarum ope mederi poterit strumis colli, aliarumque corporis partium. Præparatio fiet hoc pacto ; $\mathcal{R}$. harum secundinarum exsiccatarum $\mathfrak{z}\mathfrak{ss}$, aquæ abrotani $\mathfrak{z}\mathfrak{iij}$, cujus tantundum mense decrescente ter aut quater imbibat æque atque in epilepsia. Item in affectibus histericis, plerumque earum $\mathfrak{z}\mathfrak{ss}$ admiscetur infusioni laxanti ex fenna & Rhabarbaro ; quod remediū ibi operatur multum salutis. Si cui philtum ex sanguine menstruoso fuerit propinatum, illi, si imbibierit hujus secundinæ exsiccatæ $\mathfrak{z}\mathfrak{j}$ ex vitro vini pleno, mediante hoc alexipharmaco adimuntur omnia veneni Symptomata simul atque sat bene desudaverit. Conficitur quoque pulvis epilepticus, si quis talis mulieris, qualis primo suo partu peperit marem, sumpserit secundinas exsiccatas, ita tamen ut prius sint illæ probe expurgatæ cum ab aliis adhærentibus, tum à ligamento umbilicali.

$\mathcal{R}$. Hujus pulverisatæ secundinæ $\mathfrak{z}\mathfrak{j}$. Corallorum rubrorum præparat. margarit. ana $\mathfrak{z}\mathfrak{j}$, misce & erit pulvis, hujus dosis sit $\mathfrak{3}\mathfrak{j}$ in aqua flor. lilior. convallium vel ceraforum aut lavendulæ.

Præterea si quis natus Character five nævus infantem alicubi signaverit, illi loco signaturæ, seu notæ uterinæ confestim obstetrix imponat secundinam adhuc calentem, atque deinceps pennula molliuscula allinat nonnihil sanguinis materni, qui inter pariendum una effluxit ex ipsa. Hinc si quis eodem remedii genere alleverit faciem infantum scabie leprosa laborantium, medebitur eis. Quicunque vero infantibus tres aut quatuor guttas sanguinis ex præsecta chorda umbilicali manantis dederit absorbendas, præcavebit, ut illi nunquam corripiantur morbo fontico five comitiali.

XI. *De Spermate*

Ut quidquam conscribatur, nulla flagitat necessitas, quippe quod à nemine Orthochristianorum, sed à solis impiis diaboli mancipiis, sine ullo prorsus usufructu notabili ad philtrea adhibetur. Cæteroquin indusium per octiduum à viro gestatum si mulier, cui menses nimio abundantius fluunt, sibi induerit Rheuma, sistetur non ita multò post; isthoc tamen filiabus ad gignendam sobolem habilibus foret tam periculosum, ut ipsæ deinceps menses nunquam recuperaturæ essent. Sæpius probavi.

XII. *De Halitu*

Hominis resciscas, quod homo sanus ore suo jejuno hōris aliquot matutinis adhalante possit inflammationibus vetustisque vulneribus multum opis ac salutis ferre rubentesque faciei labeculas depellere. Antiqui hinc addidicerant artem sanandi vulnera per ora adhalantia, quod Arcanum

vocarunt *Artem Sancti Elmi*. Silentio transmittito alios, quia hac via, globos Martios accurarunt adversus vim mortomagicam indurandi corpora, qua reddi putantur impenetrabilia.

XIII. *De sudore*

Hominum sanorum ægrorumque quidnam sive boni sive mali elaborari queat, fatis superque condocet quotidiana communis vitæ experientia, nominatim verò in morbis contagiosis, atque scabie extuberante. At enim si quis linteola in sani hominis sudore madefacta imposuerit vulneribus, Balsanum sanandi mumialem illis inferet, prout etiam de urina jam supra commemoratum est. Porro si mortalium emorientium sudorem linteolo nitido exceptum tumoribus, excrescentiis, atque varicibus alleveris, depellentur. Depellentur etiam Hæmorrhoides intra breve tempus, si eundem illis imposueris.

XIV. *De Adipe humana*

Præter cætera jam dudum condiscitur, quod illa multis membrorum, sive obrigentium, sive luxatorum affectionibus perungendo facit medicinam, potissimum autem denuo inducit in illa tabescentia vim augescendi, maxime si quando eidem addideris nonnihil axungiae castorii.

XV. *De Calculo humano*

Cum primis condocetur, quod ex vesicæ calculis, arenulisque quotidie excretis per retortam destillatur

stillatur oleum, atque sublimatur tale flavedinis cristallinae sal, quale adversus calculum est insigne antidotum, maxime si quis illud oleum spiritu juniperi forti mixtum propinaverit laborantibus. Item si quis consimilem calculum cum æqualis ponderis salnitro ac sulphure subtiliter pulverisatum calcinaverit, atque ex eodem extraxerit mediante aceto vini bene destillato sal, quod finas evaporare in arida, atque deinceps in cella super tabula vitrea in liquorem liquefcere, quo liquore calculus conteretur, atque expelletur, si ejusdem guttas à 6 usque ad XV. laborantibus in quadam aqua destillata, aut cælesti propinaveris.

XVI. *De Corio humano*

Multum agitur in bello, variisque luditur modis. Ex hominis sani sive in prælio interempti, sive præcipue suspensi pelle aut dorso, fortia exciduntur nonnunquam lora, quorum si quis unum circa corpus suum gestaverit, nunquam ipsius manus ac pedes rursus spasmo cruciabuntur.

XVII. *De medulla in Ossibus*

Breviter peroro, quod hæc sanat labia fissa, dolores aurium, tumores tonsillarum fauciumque, restituitque in integrum exsiccata membra omnia.

CAPUT XVII.

Proponit 1. restorationem corruptæ bilis. 2. lætescentium herbarum quarundam usum, & quarundam nocumentum. 3. Mutationem in corpus assumtorum, quæ scitu medico pernecessaria. 4. Usum adstringentium, qui rarus esse debet. 5. Originem saporum, qui omnes ex duobus tantum proficisci demonstrari possent.

QUum admiranda Providentia Divina sese nobis tam in suis Creaturis ad resanandum fanitatem ipsarum amissam, quam per quotidianum seu ordinarium Cibum ac Potum ad Vitæ sustentaculum patefaciat, contemplaturi jam sumus, quomodo hæc convenienter Arti Naturæque fieri queant, & quæcunque ego de Felle dixi, præstari ab eodem congruenter Naturæ posse. Quod quum idem sit corruptioni obnoxium atque cæteri Ventriculorum humores omnes, videlicet quum ipsum quoque ingrediatur in quandam Effervescentiam, atque ita in sua vi Fermentationis prima in Ventriculo Intestinisque reprimatur, necesse est, ut circa cessationem operis Naturæ, in omnibus corporis partibus, Ars per Nitrositatem æquivalente efficacia prædita, aut per medium restitutionis instructum proprietate alicujus vulgaris salis Cibarii vel Fellei humoris in illis promoveatur.

Quatenus enim consimile salis Balsamum five *Medicina*, ex Sulphureo etiam Sale constat, eatenus per calefacientem ipsius indolem digestio in
Visce-

Viscerum humoribus promovetur, & in quantum constat istiusmodi ex Mercuriali quodam Sale, in tantum etiam per humectantem ejusdem proprietatem in Ventriculorum Humoribus Liquor seu *Fermentatio* promovetur. Quatenus enim hæc Nitrositas tanquam tertius Liquor duarum proprietatum in uno, non nisi idem, quod Fel, efficit, puta quod illud Ciborum perceptorum tenacitatem, eorumque coagulatorum lentorem fermentando attenuat, dissipat, atque per suam virtutem fermentantem deinceps subtile à tenui, nutriendum à crudo secernit; eatenus ego ad interveniendum humano Generi consimilia in Vegetabilibus demonstrabo, veluti patefiet ex sequentibus.

Quod quum ex opulenta Naturæ abundantia non tantum in multis plantis inveniat consimilis Fellea compositio, sive Amara Nitrositas, sed adhuc utile necessariumque discrimen, ejusdem sive magis siue minus prædominantis sulphuris Amarities, aut ejusdem, sive magis, sive minus prædominantis salis juxta humiditatem Mercurii ad Acorem comperiatur, ex cujus inæqualitatis proportionem unius in alterum, quoque differentia ambarum illarum Mixturarum in tertiam emergit, utpote in cujus Nitrositate datur Amaritudo sive Aciditas, atque earundem quoque Fermentum vel fortius vel infirmius est.

Si igitur in humani Corporis partibus ejusmodi morbus, ex Felle inveniat, potius in sulphurea illarum Amaritie, quam in salina Aciditate consisteret, tunc in defectu secundum indolem superioris inferiorisque Corporis partium requirentium crassiorem subtilioremve Amaritiem obsistendum est illarum Amaritudini, per consimilem Plantam

concomitantes in qua præfiguratur Fel, five memorata Nitrositas ita est temperata, ut sulphurea Amaritudo, five ea se prodiderit in Sulphureo Odore, five in Salino Sapore, adhuc in Mercurialem Aciditatem five saporem prædominetur, nempe

In radice Angelicæ, Aristolochiæ rotundæ & cavæ, Brioniæ, Cardui Mariæ, Contrajervæ, rad. Costi veri, Gentianæ, Ireos nostratis, Nisi, Pentaphylli, Polypodii, Rhapontici, Squillæ, Tarraconis, Zedoariæ.

In Cortice Arantiarum, Citri, Cucumeris, Cucurbitæ, Ligni Mastichini, Ligni Sassafras, Nucis internæ Juglandis pelliculæ, Ligni Chinæ, Chinæ de China, Ligni Colubrini, Sancti semen, Sambuci arboris, Sumach semen.

In floribus Arantiarum, Citri, Calendulæ, Cheiri, Cochleariæ, Centauri minoris, Cardui benedicti, Chelidonii minoris, Fumariæ, Gratiolæ, Lili Convallium, menthæ Cardiacæ, menthæ crispæ, Mercurialis, Nasturtii aquat. Nasturtii hortensis, Rutæ, Roris marini, herb. Abrotani, abietis, Asteris Attici, Acori, Agrimonæ, Aristolochiæ longæ, botrydis, Calami aromatici, Calami veri, Cichorii, Condrillæ, Cruciata, Cuscutæ, Galegæ, Gratiolæ, Genistæ, Hellebori nigri, Hyssopi, Lupini, Lupuli, Marrubii, matricariæ, Menthæ, Nasturtii, Nicotianæ, Persici fol. & flor. Portulacæ, Saracenæ, Schenantes, Scolopendriæ, Scordii, Saponariæ, Tanacetii, Umbilici Veneris, Gumm. Myrrhæ, Aloës epat. Succotrinæ, Epithymi.

Quæ & consimilla Nitrosa Medicamenta complura, in quibus prædominatur Sulphurea Amarities in Salinam Aciditatem, in ejus Mercuriali Humiditate, si quis contra febres acutas procul ullo damno periculoso in Corpus assumere velit, ubi Sulphurea Felis Amaritudo præter modum in salinam ipsius Nitro-

trofitatem prædominatur, ob defectum Lymphæ subacidæ, utpote, quæ ipsa Amaritudo taliter duplicaretur cum damno, necessario præmittenda erit earum Correctura, idque per alicujus Acidi salini additamentum Mercuriali liquori immixtum, qualia sunt

Succus Arantiarum, Acetosæ Hispanicæ, Acetosæ vulgaris, Acetosæ rotundi folii, Acetosæ Sylvestris, Acetofellæ, Berberorum, Citri Granatorum, ribesiorum, Fructuum Tamarind. Tartarus Vini, Vini Agrest. & Vinum Rhenanum, aut Acetum Sulphuris, Salis, Vitrioli vel Nitri.

Quum omnium illorum proprietas in alicujus Nitri bene præparati modum addita sit æque correctura eorundem Amara, atque in Intestinis succus Pancreaticus ordinarius in illam per fermentum transmutatur, atque ita ex unione juxta requisitum à corporis constitutione generatur artificialis Nitrositas, vere Amara ad promovendum *digestionem*, fermentationem, & puri ab impuro separationem, aut quicquid alias congrua naturæ falsedo sive Nitrositas suggerit. Hoc autem totum dependet ab acuto judicio experientissimi Medici callentis artificiose miscere miscenda, atque adhibere adhibenda. Enimvero exploratæ veritatis est, nunquam in Medicina talem dari usum vegetabilium quorundam universalem, qualis est panis edendus esurienti contra esuritionem, & vinum bibendum sitienti adversus sitim, tametsi de illis in plerisque effrontibus Herbariis prodigiosa effutiuntur Mendacia.

Interea loci nunquam ibimus inficias, dari etiamnum multa alia naturæ grata Sulphura Amara, his assimilia pariter atque in contrarium adhuc multa plura Amara sulphura prædominantia in Aciditatem Salinam corrigentem in plantis aliis: quoniam
vero

vero propter nimium crassi, Volatilis ignitique Salis Sulphurei Calorem tantæ proprietates corrosivæ sine forti aliqua correctione per Acida figi, præcipitari aut præparari nequeant, usque adeo ut tuto sine ulla sanitatis humanæ jactura in corpus assumi possint, potius præstat, ut isthæc, atque consimilia Sulphura crassa, multo securius ad exteriores Corporis partes applicentur, quum istiusmodi ex ipsorum Acido corrodeute Sale eoque progignente nimis fortem eorum vim attrahentem, omnium illorum calorem inflammationemque, nec non membrorum omnium dolorem, non tantum ope sulphuris sui amari colligunt fortiterque dulcorant, sed per effervescentiam novi fermenti, humoris præcipitati, ita ulterius etiam tanquam Magnes ferrum attrahendo ac Fermentando funditus per poros cutis eliciunt, fixumque in volatile, Acetumque sive Acre in Mite mutant, etiamsi quis inde forinsecus nihil possit conspicere, sed intolerabilem duntaxat dolorem corrodentem sentire. Hæ itaque omnes consimilesque sunt Amaræ Plantæ Sulphuræ, quæ præterea *acrem*, sive insigniter Ardentem Saporem acquirunt. Unde Collum ac Lingua inflammatur, Papulæ extuberantes spectantur, glandulæ tumore afficiuntur, omniaque Corporis Viscera ex consequenti etiam siti inextinguibili anguntur, tantummodo per sui corrosivi, atque sæpe non modo secum vehentis acris sive Acerbi salis, excoriantem proprietatem, sed sæpe potius propter glandularum salinam subacidam Lympham Mercurialem, quæ vi mixturæ, prout dicitur de Caseo,

Caseus est nequam, qui digerit, omnia se quàm, simul effervesceat atque corrosiva evadit: ex quibus aliquot sequuntur,

Allium, Cron Asphodelus, Cocognidium, Colocyn-

Iocynthis, Chelidonium majus & minus, Carthamus, Confiligo, Cynocrambe, Colchicum, Esula, Euphorbium, Erica aquatica, Helleborus albus & niger, Helleborina, Hyoscyamus foliis oblongis, & foliis rotundis, Hypericonis semen, Herba sanctæ Barbaræ, Laurus rosea, Mandragora, Melanchthon, Napellus, Nicotiana, Nasturtium Indicum, Nux vomica, Paris, Pes Anserinus, Pes Columbinus, Poma Amoris, Peucedanum, Persicaria sine maculis, Piperitis herba, Piper Hispanicum, piperitis rad., baccæ rubræ, pyrethrum Romanum, Pyrethrum vulgare, ranunculus aquaticus, Ranunculus Urens-plenus-flavus Martii-albus Martii, Ricinus, Raphanns Sylvestris, Rossolis, sempervivum minimum urens, sinapi, Squilla, Urtica Romana, Urtica vulgaris, Spatula foetida, Solanum somniferum, Stramonîæ, Scrophularia major, Soldanella, Verrucaria, Ventiherba, Verbena foemina, Taxus, Tages Indica.

Etenim tales consimilesque corrosivæ & non nisi pernitiöse in corpus assumendæ plantæ, sunt etiamnum multo plures & fere omnes (perpaucis duntaxat exceptis) illæ, ex quorum caulibus foliisque exprimas lac albidum, ut,

Bardana Hispanica, Brassica Leporina, Cataputia, Caprificus, Chelidonium majus, Cyclaminus, Carduus lacteus, Cyparissus, Euphorbium, Esula major, Esula rotunda-arborescens dulcis, Esula maris, ficus arbor, Helioscopios, Moly, Mirsinites, Narcissus, Ocimum aquaticum, papaver, Peplium, Pityphyllum, Smirnum Amantis montis, Spina purgatoria, Sycomorus Sylvestris, Thapsus, tithymallus major, Tragopogon, Tithymallus, Characios Volubilis major, Verrucaria.

Hæc omnia consimiliaque Plantarum genera (quorum pauca excipias, veluti præmonuimus:) Medi-

Medicamentis ac Cibis (quamvis illis Lac inest, atque prædictis albidum) sunt utilissima & præsentaneum adversus venenosam corrodentis Salis Aciditatem Antidotum. Tametsi autem & hæc Sulphuream Amaritiem in Mercuriali Humiditate mixtam secum vehunt; subtilissimum tamen eorum Sal Sulphureum est non tantum purissimum gratissimumque, sed in illis etiam prædominatur grata istius Mercurialis Salis dulcedo fixa tanquam balsamica humectans, earumque Acrimoniam frangens attenuansque proprietas, estque rerum Nitrositas prædicta gratis viribus sese in Fel induentibus, V. g.

In *rad. acus, Moschatæ, Scorzonæræ, rad. Taraxici, Doronici, Tragopogon, Brassica, Cichorea, Chondrilla, Endivia, Pastinaca, Petroselini, Saponariæ herba.*

Nam per hujus Nitrositatis prædominans dulce sal Mercuriale incidunt, resolvunt, quia fermentant illa, non tantum post suam mutationem in *subacidum*, similiter succo Pancreatico in intestinis, aut Salivæ Oris in Stomacho; Ita etiam omnia tenacia, aspera ac indigestibilia Phlegmata, sed tamen per naturalem ordinariam felleam Amaritiem juvant, istiusmodi etiam Excrementa, per ordinaria & appropriata Emunctoria *fermentando* expellere. Quinetiam talia opitulantur in omnibus Vulneribus sive Accidentibus ex proprietate facile coagulante, naturæ rerum Mercurialium Lymphaticarumque expellere sanitatemque potenter promovere.

Pariter hæc etiam una possident consimilem vegetatricis operationis Virtutem, qualis proinde refert *suavem* Amaritiem, sive subdulcem Amarorem, at tamen omni carent hæc lacte, mali, gaudebant prædicta, generatimque illa fere in fructibus dulcibus reperitur omnibus, videlicet *Pyris, Pomis, Prunis, Uvis*

Uvis Vinearum majusculis minusculisque , atque
 Uvis Passis , juxta ac in semine Anisi , in Dulc-Amar.
 Aquilegiæ , flor. Malis Armeniacis , seu Apricosis,
 nucibus , Cassia , Cynosbati fruct. Canna *Sacchar* :
 Castanea , Castaneæ nucibus , Citrulli , Cucurbitæ ,
 Cucumer. Cerasorum nucleis , Betæ rubræ , Fistula ,
 Cassia , rad. Doronicæ , Feniculi semine , Graminis
 rad. Polypodio , rad. Pastinacæ , rad. Phaseolis , Pe-
 troselinis , rad. Rapæ , Citrin. Rapæ albæ , longæ &
 rotundæ , rad. filiquis , Xylocaracta , Pini , Nuci-
 bus , rad. Acus , Moschat. typhæ rad. Violarum flor.
 & succulæ , semine Papaveris , Persicorum nucleis.

Hæc consimiliaque complura sunt universa, quem-
 admodum prædiximus insigniter conducibilia , ob
 dulcedinem Mercurialis Salis prædominantem in
 Sulphureum Amarorem , salinumque Acorem , qui
 sapor est tamen in enumeratorum uno magis animad-
 vertuntur quam in alteris , prout & insuper animad-
 vertas ex his observandorum insequentium pauculis,
 in quibus quidem etiam Amarulenta Dulcedo reperi-
 ritur , Sulphuris tamen salisque perparum , atque ex
 illius Sulphureo ejusdemque salino incidente defe-
 ctu , est eorum prædominans Sal Mercuriale , in suæ
 dulcedinis liquore nondum sat fermentatum matu-
 ratumque , poteruntque talia juxta judicium præ-
 dominantis Mercurialis humidi saporis meritissimo
 Jure appellari , aquosæ , aut planè insipidæ Herbæ ,
 quarum nonnullas ego hic annotabo, videlicet

Herba Artiscocæ , Asparagi ; Anagallis aquatica
 major & minor Herbæ betæ varia species, Bliti variæ
 species , Betæ rubræ rad. Bellidis flores , Bursa Pa-
 storis , Borrago , Buglossæ , Cardui Mariæ , Centi-
 nodia *M. & F.* Cynoglossæ , Stellariæ , Crassula ma-
 jor , Cucurbita , Cucumeris herb. minor , Melonum
 herb. , Cichorei herba , Condrillæ 1 & 2 Echionis,
 En-

Endiviæ, Epaticæ flor, Euphrasiæ, fabarum flores, Fragariæ, Fragorum, Frambusæ, Hippoglossi, Jacobææ flos, lactuca leporina, Plantago magna, Plantago acuta, Plantago rosata, Parietariæ, Peporum, Pisorum flor. Prunella, Portulaca, Portularum Sylva, Pastinacæ rad. Pimpinellæ herba, rad. falsaparillæ, Rosæ radic. Rubi, raparum rad. Sempervivum majus, senecio, Tragopogon, Trifolium hortense, Taraxacon majus, minusve, Viscum, Vitis flos, Viciarum flos. &c. ne plures adscribam.

Atque hæc insigniter Medicinam faciunt gravibus crassèque salinis ac Sulphureis morbis acutis acciditibusque ad humectandum Viscera, ab æstibus exsiccata, & per consequens ad extinguendum ardorem per viam immiscendi indolem hujus Mercurialis liquoris, præcipuè verò ad præstandum vicem Vehiculorum inter administrandum alia *A-mara* dulciaque medicamenta, si quando morbo alicui, nimix ex effervescentia humorum, ebullitiones associarentur, idque univèrsum secundum prudentiam Medici Rationalis discretivam. Enimvero in hoc Medicorum plurimi frustrantur se ipsos satis superque, dum non intelligunt, qualiter in hominis Stomacho Intestinisque superfluis harum rerum nominatarum usus aut etiam percepta Escarum genera nimio dulciora aut pinguiora, per Fermenti proprietatem rite invertantur, partim in quandam perquam fortem biliosam sive Nitrosam Amaritudinem, partim aliorum in ingentem Aluminosam seu Vitriolatam Aciditatem, prout nos quamplurimum ex ructibus in Oris nostri Sapore, vel Fœtore, vel Odore sentire possimus. Tum nempe animadvertimus, quod potanti mustum dulce atque sat Cerevisiæ dulcis continuo mutatur in Fel
Ama-

Amarum. Quinetiam finos manducamus duntaxat panem calentem Cerevisiamque inveteratam, Vinumque generosum compotamus, confestim in Acetum degenerat; quippe quæ omnia & id genus alia commemorabilia sunt cuivis Medico vigilanti in curandis ægris probe observanda, prout ego alio etiam loco commonefacturus sum. Ego ausim asseverare, quod vel circa ipsa remedia dulcia administranda puta de *Manna*, *Cassia*, *Melle*, *Saccharo*, *Aniso*, *Foeniculo*, *Glycyrrhiza*, *Doronici rad.* *Xylocaracta*, *jujubis*, *ficubus*, *passulis majoribus*, *Amarellis*, seu *Cerasis*, *Apricosis*, *Prunis Hispanicis*, in Morbis durioribus sit cautissima applicandi methodo procedendum: nominatim autem apud homines ætatis integræ vegetos, quorum Fermentum in Effervescentiam confedit, atque inde talis subjectorum dulcedo per Fermentationem ex accessione Maligni Sulphuris, Salis aut Mercurii foetidi, sive putridi in perniciosissimum Vitriolatum Aluminosumque Acorem, aut in noxium quendam Acerbum seu Acrem Humorem immutaretur, atque tandem inde progignerentur fuscæ, atræ, albidæque Aphthæ vel Angina, vel etiam utrumque Erysipelatis genus consimiliaque contagia, veluti contagia, veluti contingit tempore pestilentiae, atque si Cerebri Membranulam contactu suo læderent, inde provenirent febres malignæ phrenesefque. In neminis autem nisi in solorum illorum minus curiosorum Medicorum gratiam ego potissimum edissero, qui in istius periculi pinnaculo suis clientibus ægris ope dulcium suarum conservarum, syruporum, tabellarum, Morsellorum, Apozematum, lactis amygdalini, laxativorum ex manna & Cassia citra rationem doctam intempestive adhibitorum ac sine necessario requirente constitutione humoris corrupti

rupti atque in Acidum Fixum mutati non tam sæpe profunt quam obsunt, dum præ imperitia illis loco præsentanei remedii præscribunt immane *Venenum*, prout experientia flebilis sæpe attestatur, monstrantes Medicastrum ad Clientum suorum moribundorum Cubile stantes ac si capti mente essent, dum illi sanitatem non recuperant, sed vitam cum morte commutant, idque ob procreata Symptomata ab eorum inscitia.

Enimvero hoc est omnium Mercurialium Salium Dulcium proprium, quod ipsa Sulphureo Sale corruptioni resistente vel in colore exiguo continuo in acorem abeant, atque in Acetum mutantur similiter Vino, ex quo evaporavit spiritus Sulphureus.

Hinc plurimam partem ægris plurimoque tempore est tanquam à Veneno cavendum atque abstinendum ab Emulsionibus, præparatis vel ex Amygdalis, Avellandarum Nucibus, Castaneis, Citrullis, Cucumeribus, Cucurbitæ semine, juglandibus majoribus, Manna, Melonum, Milii, Papaveris albi semine, Pistaceis, Pineis, consimilibusque pluribus.

Inde enim quod ipsa in Stomacho acescunt, progenerantur omnigenæ Effervescentiæ genitricis Flatuum noxiorum, præcipitationesque Fermenti Viscerum Corporis omnium, atque obstructiva orificiorum Emunctoriorumque omnium causa. Hinc optime cecinit Poëta Macer :

Ex minimis nucibus nulli datur Esca salubris.

Enimvero ipsa Fellis sulphurea Amarities, ac Salina Aciditas est in Mercurialem illarum rerum dulcedinem Salinam ingressa sive mutata, atque ita jam Sulphurea Amarities, ac Salina Succu Pancreatici Aciditas suam incidentem, digerentem, Fermentique

mentique promoventem Naturam dereliquerunt, & quum hoc Sulphur simile Sulphuri lactis ex aceto præcipitato, ipsum quoque Sulphur jam est fixatum, atque in hanc Aciditatem ingressum, ita ipsa quoque juxta requisitam Mercurialem proprietatem Salinam, habet suam liquefacientem, humectantem refrigerantemque omnium Effervescentium rerum Naturam, atque est ex earum combinatione, loco amaræ Fermentantis Nitrositatis in operationem contrariam plane ingressa, atque in summo gradu evasit adstringens, non quidem saltem tanquam Acetum Vini, sed in aluminosa Aciditate, prout etiam comperias in Succo Acatiae vero, Acatiae Silvestris, in Alkekengii fructu, Cydoniorum succo, Cynosbati fructu, Fraxini cortice, Granatorum, Quercus, Ligni Sancti corticibus, in Mespilis, Malis, Pyris, Prunis, & Uvis immaturis & Sylvestribus, in succo Cornu, Foliorum Olivarum, Oleastri, Granorum tinctorum, in radice Serpentariae, Tormentillae, rubiae Tinctorum, Gallis Turcicis, & vulgaribus

Unde Os adstringitur, Dentes stupefcunt, fauces irraucescunt, Pulmonis fistulae respiratione orbantur, atque in Stomacho, Intestinis, Glandulisque Effervescentes oriuntur obstructions, unde Glandulae Oris, Gutturis, ac Gulae inflammantur, Tumore ac Terrore afficiuntur, atque Lingua pustulis, prout accidit in alba ac atra Angina, quippe quoniam ipsorum Lympha Mercurialis est vitiata seu infecta, unde & in ipsis Glandulis multa gravia insanabilia cancrofa Vulnera, vitia seu accidentia oriuntur, idque universum juxta gradum vel majorem vel minorem mixtionis in arsenicalem Vitriolatam sive Aluminosam Aciditatem salinam qualia libentius duriusculas Glandulas, quam molliusculam Carnem & multo

potissimum Cartilagines aggrediuntur, excoriant, Ossiumque Cariem generant, prout in principio hujus operis est sat effuse demonstratum. Quapropter adstringentia illa supra jam indicata non sine cautissima prudentia seu discretione usui Corporis interno sunt administranda, nisi forsitan in nonnullis Dysenterijs, sive Alvi profluvijis, aut in Gonorrhœa, sive profluvio Seminis, vel Menstruorum immodicorum, in externis putentibus Vulneribus annosis, Symptomatibusque inveteratis, inconsulte tamen Viris Fœminisque conjugatis, quia in eis Sperma exsiccant, ac putrefaciunt. Cum pari quoque ratione nusquam dexterius in usum Medicum adhiberi possunt Emulsiones facile acescentes ex Amygdalis, Semine Papaveris, Melonumque, &c.

Nihilominus tamen nocent talia adstringentia, facileque acescentes Emulsiones, Phthificis, Asthmaticis, Atrophiaque laborantibus, aut ubi gliscunt Ulcera, internorumque Viscerum Excoriationes. Quia omnia acida nocent Pulmonibus & Visceribus, & partibus Membranosis totius Corporis, nisi quis per correctorium aliquod perfectum, in ipsorum incremento illis procuraret impedimentum, quale in Salibus volatilibus & fixis Urinosis, sive Sulphuribus solis reperias. Ad anticipandum autem isthæc nihil tutius adhibebitur, quam ejus correctio in Corpore.

Atque ita ego hanc verbosam formare ac consummare parenthesin per viam digressionis, necessarium duxi, utpote, qui de Felle, sive grato Nitroso liquore Corporis humani, seu Fermento nonnihil tractare constitueram.

Quin etiam nisi extensionem, seu amplificationem libri nimiam præformidasssem, ego attendissem æmulus arti pictoriæ, quippe quæ in quorumvis Oculorum conspectu originem plurimorum Colorum

cate-

cæterorum ex solo albo & nigro demonstrat, com-
monstrare etiam Ortum plurimorum Saporum o-
mnigenorum, ex his ambobus Saporibus, nempe dul-
ci Acidoque Sale, & fontem plurimorum *Odorum* bo-
norum, malorumque foetorum omnium ex duobus,
videlicet grato Odore, ac ingrato foetore Sulphureo,
& Scaturiginem plurimarum sensibilitatum univer-
sarum ex duobus, puta ex Scaturigine ac dolore, at-
que Caput plurimarum substantiarum omnigenarum
ex duabus rebus, nimirum ex liquidis, ac duris &c.

CAPUT XVIII.

*Differitur 1. de mutatione (fermentando quam
subit) amari Sulphuris biliosi, ac usu. 2. de
nocumento, quod ex ejus precipitatione exsur-
git. 3. de convenientia partium corporis nostri
cum odoribus aut foetoribus, qua unaquæque
gaudere desiderat. 5. de usu precipitationis
sulphureorum per acida universalis. 6. Nota-
tur ignorantia Medicorum, interne usurpan-
da, externe; & externe usurpanda, interne
applicantium. 7. Demonstratur futilitas in as-
signandis vegetabilium qualitatibus ac gradi-
bus commissa. 8. Statuitur in vegetabilibus a-
liam vim reperiri in caule, aliam in fructu,
aliam in semine, &c. id quod probatur exemplo.
9. Afferitur ex natura loci judicari posse de na-
tura plantarum, & 10. Veterum observatio-
nes aniles merito à recentioribus medicis rejici.*

DE prædicta parte Sulphurea Fellis per suum
Fermentum in Vesicula Fellis iterum effusi

in Intestinorum cavitatem juxta Succum Pancreaticum ibidem ad promovendum Ciborum Fermentum, certò constat, quod eorum cum parte Chyli subtilissima confermentatum Sulphur Amarum pro-gignat multum salutiferi. Exploratæ namque cer-titudinis est, quod quælibet Corporis pars concu-piscit à tali solo nutriri, quale per Odorem, aut Sa-porem est ipsius Naturæ gratissimum aut proxime conjunctum, diciturque hoc fieri Sympathetice sive Magnetice, quando per Fermentum Sulphur Ama-rum Fellis immutatum in dulcem Mercurialem li-quorem Salinum, atque per sui Amari Anodynæ, Sulphurei Odoris Virtutem dulciter in Cerebro, e-tiam omnia recreantem omniumque quiescendi ari-dorum Membrorum dulcem somni quietem fer-mentando conciliat seu parat. Quod quum paulò ante commemoratum sit, quod subtilissima pars Ni-trosa ab Amara Sulphurea, Mercuriali Dulcedine Salina, per suam vim Anodynæ in Sanguinem Ar-terialem effundatur & per subtilem amare dulcem Odorem, quies somni sola promoveatur, quamprimum vero in gravibus morbis, Doloribus, Crucia-tibusque efficax hujus Anodynæ Sulphurei Odoris operatio per præcipitationem Fœtoris Acidi fran-gitur, inde provenit Effervescentia Lymphæ, San-guinisque quæ progenerat multos Capitis dolores, cruciatumque omnium totius Corporis Membro-rum, compluresque alias inquietationes graviorumque somnia phantastica. Quapropter Deus Opt. Max. (cui gratias pro suo paterno favore canemus immor-tales) adversus talia mala in natura procuravit pe-culiariora levamina, seu remedia corrigentia, quibus ille Amare dulcis, Anodynus Odor sulphureus con-fortetur, prout de mediis auxiliaribus in præteri-tis est commonstratum. Expeditissima autem ad de-mon-

monstrandum reſeſt, quod per illum ſubtilem amare dulciculi Sulphurei Anodynique Odoris effectum in Cerebro requies dormientium promoveatur, quippe quoniam vel ipſa fex vulgi gregaria cognitum habet, quidnam Amare dulcis ſuavisque Odor adverſus foetorem, amare putreſcentem polleat, quandoquidem illæ ſolæ res, quæ volatile fragrans, aut foetens ſal Sulphureum in ſe poſſident, plurimum de ſe vel per nudum Odorem exſerunt Vim ſenſibilem per Organicas partes Membranofas Cerebri, Pulmonis, Jecinoris, Splenis, Renum, atque Matricis.

Quum igitur ſola illarum Membranarum Odorumque bonorum Sympathia in his conſiſtat, conſiſtit quoque in his conſimiliter ipſorum Antipathia idque univerſum ſecundum requiſitum Odoris partium propriæ Signaturæ plantæ, in quo ſe talis in gradu multo altiore ac fortiore exprimit, quam ejus remedia. Quæ niſi ſeſe ita haberent, quali, quæſo, ratione foret poſſibile, ut quis hominem male valentem, langueſcentem, Lypothymiaſque patientem, fragrante ſuavique *Odore*, ſcilicet

Arantiarum Corticis, & florum, Abrotani Herbæ, Baccharis Radicis, Benſoini Gummi, Citri Corticis & florum, Cinamomi Corticis, Charyophyllorum, Caryophyllatæ radicis, Geiri florum, Croci Orientalis, Cypri radicum, Hyacinthi florum, Ireos Florentini Radicis, Jaſmini florum, Lavendulæ, Liliorum convallium, Ligni Rhodii, majoranæ, meliſſæ, Meliſatæ Citrini, Myrthi folii, Narciſſi florum, Nigellæ feminis, Nigellaſtri feminis, Nucis Moſchatæ, Pulegii florum, Origani florum, Roriſmarini florum, Serpilli, Seringii florum, Santali ligni, Storacis Gummi, Trifolii odorati, thymi, Vetonicæ, Violarum, Vitis florum, conſimilibuſque aliis plu-

ribus tantillo temporis puncto, seu oculi ictu recrearet & vice versa in suffocatione Uterina per graveolentia tantum restitueret, quantum corruerunt, ac nocuerunt Odores, Saporesque grati ac suaves. Præterea nos cernimus oculis & animo, quemadmodum per crassum Sulphureum externe applicatum Odorem, scilicet ex *Camphora*, *Cicuta*, *Cynoglossa*, *Croco*, *Hyoicyamo*, *Mandragora*, *Nicotiana*, *Opio*, *Paradisi granis*, *Solano somnifero*, *Staphisagria*, homini insomni somnus conciliari omniaque externa corporis membra refocillari possint. Quodcunque enim forti Odo-
re suavi, ut prædiximus, est præditum, illud in se possidet sulphur valde graduatum. Quamvis enim istud ope salis in subtilem liquorem Mercurialem fermentetur & à suo corpore dissolvatur calidumque se prod-
dat, nihilominus tamen quoque Calor iste ex hoc motu est organicarum partium Balsamum, quo spiri-
tus vitales suum motum, *digestionis*, *Maturationis*, *separationis*que fermentativum patefaciunt: quippe quoniam ita corrigunt omnem ipsorum Mercurialem frige-
facientem liquorem Lymphaticum, dispertunturque sic partes ipsorum mucilaginosas, ut ipsæ inde liquide & ad egrediendum aptæ reddantur. Deinceps eadem etiam promovent Calorem nativum, unde spiri-
tus vitales recreantur. Tunc namque incipit recuperare suum Nasus deperditum olfactum frige-
factumque Cerebrum Calorem suum pristinum, sensi-
tivamque Odoris Vim, languefactumque Cor amis-
sam suam refectionem priorem ac confortationem, atque Pulmo prostratus denuo incipit fungi suo offi-
cio respirandi; econtra nos Oculis quoque cerni-
mus nostris, quemadmodum Saturninus foetor sub-
jecti alicujus rudi volatilique sale sulphureo impræ-
gnati intra temporis punctum tam subitaneum Anti-
pathetice agat, cum memoratis Visceribus membra-
nosis,

nos; ut Homo præ Virtigine præcipitatus procumbat humi patiendo Lypothymiam.

E diverso quoque nostros incurrit in Oculos, quod unus idemque Odor, qui cum parte una agit Sympathetice, cum altera agat Antipathetice, & quod ille, qui cum una parte agit Antipathetice, cum altera agat Sympathetice, idque universum ex prædicto sulphurei salis motu Viscerum membranarum. Quemadmodum enim Jasmini Jucundus Odor Jovialis cum Cerebro agit Sympathetice; ita idem adversus Matricem agit Antipathetice. Sicut autem foetens Odor Castorii Saturninus adversus Matricem agit Sympathetice, ita idem sese adversus Cerebrum Antipathetice habet, & complura alia. Atqui generalis est hic Odor, si quando per occasionem adhibetur Acetum ad opitulandum laborantibus lypothymia, vel matricis suffocatione; quippe quum omnia Acida sint sulphurum præcipitantia, idem utrisque est salutari levamento. Enimvero Acidum sulphura præcipitat omnia suaviter graviterque olentia, atque provenientia five ex Fermento, five ex Effervescentia, prout in præparatione lactis sulphuris, Antimonii sulphuris Aurati, & id genus aliorum videre est, & ex demonstratis superius constat. Interea loci nos liquiddò confirmare possumus, quod Cerebro atque Cordi, nihil gratum est nisi solum jucundum acceptumque Acidum Aceti Rosarum aut Lavendulæ. E contrario autem Medicinam facit Intestinis, Matricisque vitiis nihil se præstat gratius salutariusque, quam Acetum foetens per Retortam ex Tartaro, ligno guajaco aut Gummatibus destillatum.

Certe immanis cæcitatatis reos quis non injuria arguat tales Medicos, quales in suo conspicuo promoti Doctoris Bardocucullo nondum fuerunt unquam cupidi condiscendi, seu comprehendendi *signaturam rerum*

præfigurata, atque indolem virtutemque boni male Odoris, Saporis, Auditus, Visus & tactus. Quid? quod tales taliter instructi ac tranquillati ob ignorantiam traducendi utiliter interius ad exterius, exteriusque ad interius de Artibus suis incertis nonnisi cum periculo vitæ suorum Clientum male habentium Tyrocinium ponere, Experimentumque capere triste necesse habent, quia ex *libro Naturæ* nesciunt legere illarum rerum proprietates, multo minus comprehendere, memoratorum *Odorum* Saporumque ex sulphure aut sale mirificas operandi Vias ac media, neu qualiter per hujus Sympathetice agentis fermentantisque Odoris, Effervescentisque saporis impetum sit hujus præfigurati Membri, sive internorum Viscerum Balsamum vitale sive Calor Nativus confortandus. Tales Medicastri sunt sola illa honoris umbra sat contenti, si quando saltem inter tales Doctores Bullatos ac *vagabundos* Circulatores coronatos annumerantur, quales nil nisi ægrotantium Idiotarum pecuniam aucupantur, sanitatemque suffurantur, nihil prope modum scientes nisi fallacias ac mendaci ore confabulari, quasdam plantas esse vel calidas vel frigiditas vel humidas, sive in primo sive in secundo, aut tertio gradu, cum tamen tales de efficacia Vegetabilium diversi gradus unum idemque promulgent judicium deblaterando sic; hoc, quod in suo primo gradu est calidum, purgat, illud quod in suo primo gradu est calidum obstruit. Ex. gr. de isthoc Phantasmatum genere possemus ordine disponere longo.

I. Herbarum aliæ sunt calidæ ac siccæ in primo gradu, puta Herba Mercurialis purgat, Flos sechænantes obstruit, Morsus Diaboli sanat ulcera pectoris.

2. Aliæ

2. Aliæ sunt calidæ atque siccæ in secundo gradu, nempe lignum paradisi promovet menses. Nux Myristica sistit profluvium ventris. Rabarbarum purgat bilem. *Zodoaria* radix corroborat ventriculum.

3. Aliæ sunt calidæ ac siccæ in tertio gradu ut radix Aronis emaciat, semen anisi auget lac, Nummularia sanat profluvium ventris. Petroselinum expellit foetum, Tormentilla sistit menses.

4. Aliæ sunt calidæ ac siccæ in quarto gradu, ut piper nigrum pollet vi resolvendi ac depellendi febres, Ros solis suscitatur pustulas, & in Corpus assumptus est exitiabilis.

5. Aliæ sunt frigidæ ac humidæ in primo Gradu, ut Brassica elicit Aloos, far sive Spelta est concoctu digestuque difficillima, Tussilago medetur vitiis Pulmonis.

6. Aliæ sunt frigidæ & humidæ in secundo gradu, ut Lilium Convallium evocat menses, Pulmonaria medetur Tussi.

7. Aliæ sunt frigidæ siccæque in primo gradu, ut Acetosella refrigerat & confortat Cor, Capillus Veneris expellit Calculos Vesicis Lumbisque, Fabæ stomachum reddunt inhabilem ad coquendum.

8. Aliæ sunt frigidæ in primo, ac humidæ in secundo gradu, ut Atriplex expellit Calores, Viola concitat menses.

9. Aliæ sunt calidæ in secundo humidæque in primo gradu.

NB. Contradictiones in una eademque herba.

1. Napus proritat Hominem ad Veneream Libidinem per vim Calefaciendi.

2. Restinguit calidum ac siccum sanguinem,

3. Sunt salutare;

4. Ventrem inflant insalubresque sunt.

II. Aliæ

II. Aliæ sunt calidæ ac siccæ in secundo gradu, ut Colchicum nullatenus in corpus assumendum est, sed valet pro remedio adversus pediculos, Eupatorium adulterinum movet menses, Fœniculum augēt lac, Lupulus medetur Hydropi, Ostritium facit ad coitum, Pimpinella medetur Pesti, Rubia sativa foetum expellit extinctum.

Pertæsum fere est diutius immorari enarrandis talibus inutilibus apinis futilibusque nugis stultitiæ ridiculæ de gradibus herbarum veluti quando ganiunt, tantum in principio aut saltem in fine graduum, videlicet

12. Hæ sunt humidæ in principio tertii gradus, ut Pastinaca concitat libidinem operandi rebus Veneris.

13. Hæ sunt calidæ in fine tertii gradus, ut Anethum parit facultatem bene dormiendi, ciet Menses lactisque affluentiam creat.

Hæ in se possident nativum humorem, nativumque calorem ut

14. Ciceres generant sanguinem pinguem, sublestaque insomnia, atque cient Vomitum. Orchis recens gignit Amorem castum; Orchis sicca compescit Amorem lascivum, atque conducit vitæ monasticæ alumnis.

Hæ sunt mixtæ indolis, ut Canna sacchari pollet vi confortandi laxandique, Linum album dissipat atque siccat. Quocirca etiam Radici Mechoacanæ Odoreque saporeque carenti non minus quam acerrimi saporis Radici falsæ parillæ assignatur operatio eadem, quæ attribuitur Radici Chinæ atque ligno Guajaco.

Hæ atque consimiles Observationes peregrinæ multæ passim occurrunt, quales non modo captum humani ingenii angustum longè excedunt, sed etiam quan-

quantumvis in gradibus convenient, plurimum tamen in effectibus contrariis differunt; quibus Memdacibus stultorum futilitatibus Herbaria scatent omnia, si cui tantummodo constitutum collibitumque fuerit per otium perlegere Catalogos Virtutum Plantarum, cum tamen ex omnibus vix unum Theorema sit verum, & verum esse nequeat. Ex. gr. ebuccinatur, quod Argentaria vel Æthiopis herba sit tantæ potentiae, ut Januarum cistarumque claustra, quibus fuerit admota suapte sponte discludantur; & quod Angelicæ herba conciliet Amorem.

Filix seu Filicis semen periculosissimè paratum summopere fortunat possessores lufuros Chartis, reddit eos invisibiles pariter atque impenetrabiles adversus plerosque gladiatorum ictus, sclopetorumque Globos, præservat denique à percussoribus ac lapsibus.

Victoralis rad. indurat Corpus adversus Globorum Bombardicorum impetum.

Hypericon possessoribus patrocinator adversus Tonitrua ac fulmina.

Capillus Veneris in bombardis promovet globulum infallibiliter ad metam destinatam.

Una conciliat favorem apud Magnates, altera Amorem apud inferioris subsellii sessores, fautores fautricesque, & id genus alia plurima.

Quare quicumque in Medicina de Methodo mendi nihil certius, præstantiusque condidicerit, de illius Experientia proletaria jure asseverabis merittissimo: *Experientia fallax est.*

Est itaque solido irrefragabilis certitudinis fundamento fultum, quod diversitas Corporis humorum corruptorum, à foetore sive sapore aliquo venenoso, vel contrario istius succi nutritii, sive hujus fermenti, dabit diversum modum accidentalem Medicamentorum.

rum. Quippe non sine admiratione reperiunt curiosi admiratores, quod in unis iisdemque humani Corporis visceribus, non tantum multi diversimode naturati humores sunt in sua operatione, sed quod etiam in una eademque planta quamplurimæ operationes plane peculiare per humores Odorem saporemve efficientes inveniuntur. Quia non tantum recondita est vis plane alia in Radice, quam in Caule, aliaque in folio, quam in flore, aliaque in fructu quam in Semine, eidem incluso: verum etiam vis plane singularis inest in parte Radicis carnosa quam in Nucleo, aliaque in Caulis cortice, quam in ligno aut medulla, aliaque in novello germine, quam in folio, aliaque in interiore folii latere quàm in exteriore, aliaque in Antheris, quam in flore ipso; aliaque in Cortice fructus seu folliculis seminis, quam in intimis ejusdem penetralibus, quin etiam alia adhuc habetur vis in prædictis jam omnibus aliter atque aliter consideratis, utpote quibus alia inest recentibus quam aridis, alia maturis quam immaturis, alia crudis ac impuris, quam bene præparatis; alia obnoxiiis Lunæ crescenti, quam decrescenti, alia denique quando externe in Corporis partes in digestionem calidam agendo operantur, quam si interne in Corporis Viscera in Fermentatione sive Effervescentia cooperando applicantur. Quippe tales Medici boni dantur raro, quales ad inserviendum humano generi providam curam Dei Opt. Max. maximam sat digne attentèque animadvertunt, quippe qui non tantum in Creaturis diversis, sed fere omnia, quæ ipsi in quovis necessitatis casu subvenire possunt, quasi in unum concentravit in Planta unica; dummodo Archiatrica adhibeatur sapientia, ac cura.

Equidem dolendum est, quod fere nemo animadvertat

vertat peculiare memoratarum Plantarum partes, peculiare suaves insuaveve Odores, sapor, Colores, Humiditatem, siccitatem, duritiem, molli-
tiem, figuram ac Habitationem, juxta cum pecu-
liaribus signaturis cujusdam peculiaris interioris pro-
prietatis Efficaciæque sive utilitatis; ego tamen
super memoratis adhuc unum Exemplum veritatis
proferam in adspectum lucemque claritatis, quam-
vis de plerisque justum conscribi volumen possit.

In Sambuco ubique terrarum nascente compe-
rias, quod si quis Hydropicorum carne radicem e-
jus vescatur, aqua intercus ejus corrupta inter exo-
nerandam Alvum validissime dejiciatur, & quod
ipsius nucleus nequaquam purget, sed laborantibus
Atrophia humores corruptos augeat, & quod viri-
dis Corticula caulis ex omnibus Tumoribus humo-
res per pellis poros extrahat; & quod ejus leuco-
phæa cortex externa poros obstruat, atque ex hu-
mido faciat lentum crassumque, & quod ejus li-
gnum omnes obstruentes vapores acidos in intesti-
norum excrementis ad sese *magneticè* attrahat; &
quod hujus ligni medulla per suum humorem at-
tractivum sistat dysenteriam, & quod ejus frondium
summitates cieant fortem Vomitum; Folium verò
maturatum neque Vomitum neque Alvum moveat;
& quod *latus folii* interius suscitet ulcus cruentum,
latus vero ejusdem exterius resanet vulnus, & quod
Florum Anthera morbos soporíferos depellat, Flo-
res vero veterum promoveant, & quod succus bac-
carum maturatarum sudorem mensesque concitent;
& quod earum *siliquæ* excessum istorum amborum
fortissime obstruant; & quod ejus semen fortiter
eliciat Urinam, & quod immaturæ *florum gem-
mæ* in aceto asservatæ promoveant ciborum po-
tusque fermentum; & quod florum suavis Odor
recreet

recreet spiritus vitales, Foetens vero foliorum Odor operetur contrarium sedando suffocationem uterinam: totius quidem Arboris partes sunt ingrati *saporis*, sed Flores ac succus coctus baccarum sunt *grata* atque accepta, ne dicam quod sambucus ratione speciei ac sedis suæ sit Arbor ingrata, sed qualis in casu necessitatis possit præstare vicem Officinæ pharmaceuticæ. Quæcunque autem ego hic annotavi de sambuco, nonnunquam etiam velex insperato in Plantis aliis compluribus comperias. Compertum namque etiam est, quod herbæ Lapathi acuti Sulphuris abundantia non tantum per correctionem Acrimonix salis in Lymphaticis liquoribus scabiem sanat, verum etiam, quod talis Radix ex *Hydropicis* aquam intercutem expurgat, ejus autem semen contra sistit diarrhoeam. Deinde de arbuscula Rorismarini, (quæ nullos fert fructus nullumque semen) quod *pars radice* inferior purgat; superior vero ejusdem pars versus caulem vomitum concitat. Porro quod Bulbi esculenti circa radices inter se ita differunt, ut unus eorum sit Cibario alimento, alter autem Veneno; & quod simul atque radix inferior computruit, superior tum primum adolescit ad fungendum vice cibi comedendi.

Consimiliter *Ireos* Radix una sursum exstans spinas ex carne extrahit omnes, altera vero deorsum tendens sanat Vulnera.

Herba Parietaria inflamat interiora Corporis Viscera; contra vero refrigerat eadem semen.

Nuclei Nucum Avellandarum barbatarum albi alvum cohibent, circumjacens vero in illis molliuscula caro rubicunda generat Dysenteriam.

Herbæ maxima ex parte omnes Arborumque Folia sunt æmula Magneti adversum ferrum, quippe quoniam interiora earum latera semper pollent

vi attractiva ad aperiendum Ulcera Vulnerum, & ad extrahendum humores; contra vero valent exteriora ipforum latera ad sanandum vulnera, & ad repellendum eorundem humores, veluti liquet ex *Bardana*, *Nymphæa*, *Vitis foliis*, & sexcentis aliis, quarum commemorandarum fatietas me jam cepit.

Adhuc repeto. Paucissimi Medicorum intelligunt naturam plantarum sympatheticam & antipatheticam, aut quomodo judicandum ex locis earum nativis, utrum Sal, Sulphur, aut Mercurius prædominium habeat. Omnis namque plantarum diversitas, ex diversitate loci petenda: Nec aliter attrahuntur herbæ à Sale, Sulphure aut Mercurio hujus vel illius terræ aut aquæ, (id quod exinde patet, dum in alienis germinare matricibus recusant) ac ferrum à magnete, avis ab aëre, piscis ab aqua attrahitur, prout ex sequenti annotatione patebit. Etenim in terra pingui crescit omne frumentum, alibi non: In aqua crescit *Nymphæa*, non in terra sicca: In rivulis nasturtium: In locis paludosis, barba hirci: In vallibus, lilium convallium: In sterquiliniis, atriplex foetida: In locis nitrosis, absinthium: In sabulis, flos Trinitatis: In salebris, Erica: In grumis, taraxacum: In tumulis, serpillum: In viis, centumnodia: In pratis, trifolium: In musco terrestri, polytrichum aureum: In spinis, cuscuta: In sepibus, bryonia: In arboribus, hедера arborea: In muris, cheiri flos: In faxis, capillus Veneris: In montibus, Carlina: In montium superciliis, Doronicum: In rupibus, sempervivum minus: In sylvis, myrtillus: apud quercum, urticæ: Sub arbore salicis, polypodium: In apice coryli, & quercus, viscus corylinus

K

& quer-

& quercinus: Sub cortice quercus, pulmonaria, &c. quæ omnia, ut dictum, fiunt ratione sympathiæ Salis, Sulphuris & Mercurii loci cum plantæ sale, Sulphure aut Mercurio. Sub nutrimenti namque specie ad sibi familiare libenter fertur trahiturque planta quævis, cujuscunque etiam saporis, five sit amari, five acris, five austeri, five acidi, five falsi, five dulcis, five pinguis, five insipidi, five urinofi, &c. aut ut alii malunt autores, five sit salis abluentis, five coagulantis, five diaphoretici, five diuretici, five mundificativi, five purgantis, five resolventis, &c. Item five sit sulphuris anodynus, five concoquentis, five consolidantis, five continentis, five expellentis, five mitigantis, five narcotici, five resinofi, five siccantis, five fragrantis, five foetentis, &c. Item five sit Mercurii humectantis, five mitigantis, five dissolventis, five exhilarantis, five purgantis, five laxantis, five turgentis, five fermentantis, five effervescentis, five consummentis, five regenerantis, &c. At perpauci Medici hoc observarunt in restitutione ægrorum, sanitatem nempe introducendam mediante plantarum sale, sulphure aut Mercurio, sympathice aut antipathetice in saporis corporis nostri prædominantes agente. Et tamen inepti illi Asini salutari volunt Medici Rationales, cum non nisi experientia freti hæc propinent ægris, causam cur profint ignorantes. Et hoc modo introductæ proh dolor! in rem medicam mixturæ theriacales, contrariorum plane saporum, odorum ac foetorum, hacque de causa bono jure vocari possunt venena & medicamenta antipathetica, prout superius jam demonstratum: Ergo nec immerito à recentiorum rationalium Medicorum experientiis abjiciuntur ut calcei veteres, minus verò servantur, quamvis contrarium ejus contra Expertissimum & Eximium longe

longe Medicum D. Sylvium evincere conetur Cassius. Nam talia Deorum consilia, quæ forsan Ethnicis in hac medicinæ compositione velut à Jove Junoni in aurem dicta hoc profecto tempore, quo tot spectabiles ad rem medicam facientes decerpuntur flores, junioribus Medicis nauseam movent & fastidium. Quapropter nullatenus reprehendi mihi videntur, dum Veterum Experimenta fabulosa, observationesque aniles, ut Felis prunas, transfiliunt.

CAPUT XIX.

- I. *Affirmatur, quod maxime restitui possit dulciculus ille anodynus sulphureus odor fellis salinus, mediante quo alterna promovetur requies, fixatus aut precipitatus.*
2. *Notatur nocumentum, quod herba Lunatica, nisi corrigentibus sint stipata, adferunt.*
3. *Adjiciuntur herbae, quæ in curandis cerebri cordisque affectibus prægnantibus veniunt vitandæ.*
4. *Monetur præparcè utendum herbis Saturninis, ob suum arsenicale venennum, nisi illud corrigatur acidis, aut perexiguâ exhibeantur illæ dosi.*
5. *additur earum antidotum.*

UT igitur longissimam hanc nostram Parenthesin jam tandem claudamus, revertamur ad *dulciculum Anodynum Sulphureum Odorem Fellis salinum*, quo alterna requies, seu somnus ordinarius promovetur: quod si in morbis gravibus fixatio ejus (in qua mutatio virium ipsius consistit) vel Fermenti præcipitatio per salia acida perficeretur, prout

ejus mentionem fecimus ; in controversiam vocatur, nam ille vicissim per suum appropriatum sive sympatheticum fragransve graveolensve aut sulphureum sal ad restitutionem reperiri possit ex natura Plantæ ad hoc signatæ. Verum enim vero nihil est quod quisquam de hoc dubitet, pro vidam rerum naturam habuisse ac sustinuisse accuratissimas curas tam Cerebri & Cordis per Odorem, quam Oris, stomachi & ilium in suis Plantis per saporem, & Visus per Colores, & Auditus per sonos & Echos, atque tactus per objecta contrectatu mollia ac dura. Quinetiam copiam hujus sympathetici naturæ congruentis, Anodynæ, volatilis, fragrantisque sulphuris salini reperias in subsequentibus, quod nimirum maxima horum Venereorum Jovialiumque florum aut foliorum pars est adspicientium Oculis oblectamento, & Cerebro confortationi, propter suum subtilem Odorem sulphureum, & Cordi recreationi, cum propter velocissimum penetratissimumque pernicitatis Odorem saporemque sapore Balsamico longo comitante, cujus beneficio ipsa plurimum una Cerebri Glandularum Lympham imbibunt, adversus putrefactionem præstant vicem Balsami condientis, Effervescentisque eorum sal Acidum mortificant ac dulcificant, eorundemque fermenti indolem confortant promoventque, atque ita in Corde etiam propterea Calorem naturalem augent, & spiritus vegetativos vitalesque confortant ac recreant, taliterque Cerebri ac Cordis variis morborum Venenis resistunt, eaque expellunt, tum propter sui calefacientis sulphuris vivi proprietatem, non tantum multos tenaces Humores efficiunt, raros aptosque ad expellendum eos per ordinaria Emunctoria ac Poros, sed istiusmodi conservant etiam ad humectandum Membranosas partes omnes, idque nominatim

Floribus & Corticibus Aurantiarum, herba abrotani, semine aquilegii, flore Acatiae, Acus, Moschato, Caprifolii, Caryophyllis, Aromatibus, floribus, Chamomillae, Cheiri flor. Croci Orientalis, Cyani, Cyclamini odorati, Filipendulae, fragorum Gerundi, Moschati, Hyacinthidis, Jassmini, ireos florent. lavendulae, liliorum Convallium, lilii albi & citrini, flor. in herba Majoranae, matri sylvae, melissae, millefolii, Myrtorum flor. narcissi, nigelli semine, Rosarum, Rosmarini, Sambuci, Serpilli, Sigilli Salomonis odorati, Stoechados arb. flor. Tiliae, Thymiae, Triorchis odorat. flor. Veronicae, Violarum, Vitis viniferae floribus in visco Corylino, Visco quercino, &c.

Hæ consimilesque ex rationibus etiamnum supra prolatis, plures dantur ad hoc conducibiles. Hinc enim usu venit, ut *peritus Archiater* per diffusi illorum Odoris verni Anodynum effectum sæpenumero Apoplexiam, & Epilepsiam, puerorumque terrorem medicari possit, idque universum vi harmoniatæ harmoniæ sulphurei Odoris salini cum membranosis visceribus & harmonia siccitatis sulphuris, atque humiditatis Mercurii. Etenim quamvis illud crebris jam mentionibus usurpatum sal *Vegetabilium* sulphureum, posteaquam in actum pro Odore deductum fuerit, in gradu præcelso fermentantis suæ naturæ ex consequenti calefactivum sit; Veruntamen illud per Mercurialis salis immixtionem sat bene refrigeratur, atque in suis sulphureis proprietatibus temperatur, usque adeo ut tertium inde proveniens non sit nisi pergrata lymphæ dulcis, ad promovendum tam motum fermentationis, quam separationis & Exonerationis. Quod si morbi fuerint nimis acuti, velut in

Febribus malignis pestilentialibusque contingit, ubi illud in Effervescentiam collatum per se dulce ac suave sal volatile sulphureum facile redditur Acre, crassum putidumque, & proinde requiem alternam adimit pervigilemque phrenesin inducit. Tunc Medici intelligentia secundum requisita usus illorum consilia sua accommodare tenetur, utrum adhibiturus illa sit nec ne, aut numquam ad requirentem naturæ temperaturam additurus sit alterius cujusdam Plantæ Mercuriale humectans, atque ita refrigerans, sulphurisque præcipitans Sal, id quod reperitur omnium fortissimum in Lunaticarum Plantarum floribus foliisque, utpote quæ maxima ex parte in se possident parum gratæ oculis oblectationis, atque sunt ob suum perpaucum aquosum Odorem Sulphureum non admodum confortativa Cerebri, atque ob suum aqueum fatuæque dulcedinis salinum saporem non magnopere recreativa cordis. Quod quum tales effuse augeant omnium rheumatum humorem Glandularumque Lympham justo liquidiores reddant, per quandam necessario consequentem refrigerationem sulphuræ proprietatis, ideo talium usus comprimis apud complexiones seu constitutiones humidas Fermento est impedimento, generatque putrefactiones, quarum vitio extinguitur Calor natus pariter atque naturalis cum spiritibus vitalibus. Hinc autem multi morborum Venena procreantur, quæ & Cerebrum & Cor aggravant. Quippe illa propter suam Mercurialem indolem corruptu facile debito liquidiores reddunt omnium conglutinantium lympham Glandularum, eandemque deinceps nullo negotio per poros expellunt, atque mox omnes membranosæ corporis partes tumore inflantur. Attamen illa in usum Medicinæ adversus morbos siccos Sulphureos

salu-

salutariter adhibentur, & valent insigniter ad corrigendum remedia superius jam usurpata qualia sunt.

Herb. Accipitrinæ, Alsinæ variæ species, Anagallis var. spec. Anguillaræ var. spec. Auriculæ Ursi, var. spec. Becabungia, Been albi & rubri, Bellidis var. spec. Borruginis, Buglossæ var. spec. Citrulli, Crassulæ var. spec. Cucumeris var. spec. Dentis leonis, Fragariæ, Graminis var. spec. Hepaticæ aquat. Hederulæ aquat. Hydrolappathi, Hippolappathi, Hieracii var. spec. Junci aquatici maximi, Lactucæ var. spec. Lenticulæ palust. Melosaccharini, Nymphææ var. spec. Oleris var. spec. Peponium var. spec. Pringuiculæ, Pisorum var. spec. Plantaginis var. spec. Portulacæ var. spec. Primulæ veris var. spec. Sedi var. spec. Sigilli Salomonis sylvest. Sonchi var. spec. Tritici var. spec. Umbilici Veneris var. spec. Vitisfolia.

Hæc & consimilia alia plura omnia Ebullitionem sanguinis aliarumque partium humiditates congruenter Naturæ sistunt, quippe quoniam ipsa calorem præternaturalem ex Odore Sulphureo prognatum non tantum Magneticè attrahunt, sanguinemque factum subtilem per consequens denuo incrassant sed etiam quum ipsorum sal Mercuriale sit exigui Caloris partes Corporis in sal subacidum mutant, quo Sulphur memoratum paulatim quasi in requiem præcipitando adducitur. Atque ita juxta asseverata supra de sulphurei Odoris salini indole nullatenus est dubitandum. Solum quippe sulphur five volatile five fixum, five dulce, five Amarum, five durum, five molle sua ipsius vi sensibiliter resistit putrefactioni, pro cuiusque propriarum Corporis partium Sympathetice requirente fragrante foetenteve sulphure, veluti diximus antea: id quod medico bonæ notæ notandum probe est. Quippe

si quandoque apud hominem quendam illud non factis in Fellis vesicula digestum fellei Amaritiei sal sulphureum sive Nitrositas in corruptionem inducitur, est quoque eorum Odoris effectus ad conservandum sanitatem inefficax, atque interquiescit in suo officio fermentativo Balsamicoque, cujus indolis membranosis partibus ipse eo suam præstare officii operam tenetur, prout supra fuit memoratum. Quod quum sulphur maneat sulphur, & non nisi ex suavi in foetentem atque ex volatili in fixum sit conversum, ejus quoque progeniti morbi simul omnes sunt vel perbrevis vel diuturnæ durationis, conservantque se à mutatione levi pro more sui maligni sulphuris. Hic igitur opere Naturæ cessante, ars vicissim capere primordium tenetur, per insequentium plantarum amarum sulphureum sal fervens, idque comprimis in talibus vitiis morbisque solis, qualis in Viris generatur ex retenti seminis putrefactione, & in foeminis ex retenti seminis menstruique marcore, attamen alias illa sine adhibita correctura aliqua in Medicinæ Regno parum salutis afferunt, quum ejusmodi sulphureum sal Amarum in nimia Mercurialis succi Lymphatici elevatione, & ex consequentia cujusdam inflammationis pariat sanguinis ebullitionem. Nominatim autem talium Remediorum usus nullatenus est adhibendus ad opitulandum Mulieribus signatis, quandoquidem talia sulphura præ ebullitione nimis forti per poros evaporando exsiccant, unde foetui pabulum illud nutriens, Lympha Mercurialis adimitur, ne dicam quod perfacile abortus inde progeneratur; insequentia igitur vitanda sunt in curandis Cerebri Cordisque Morbis seu Symptomatibus.

Herba Absynthii var. spec. Acanthi var. spec. Acori veri, Africani flos, Alchimillæ flos, Alkekengii fructus,

fructus, Altheæ var. spec. Angelicæ var. spec. Apii, Archangelicæ, Aristolochiæ var. spec. Artemisiæ, Bardanæ majoris & minoris, Barbareæ mas & fœmina, Blattariæ, Botrys, Brancæ ursinæ alteræ, Calaminthæ var. spec. Cannabis, Cannabinæ, Caparis, Cardiacæ, Caravi, Cardui benedicti, Cardui pignomi, Carlinæ, Cavæ radix, Chamomillæ, Chamomillæ Romanæ, Chelidonii majoris, vel minoris, Cherefolii majoris & sylvestris, Cetrachii, Cochleariæ, Coloquintidis, Coriandri, Cumini, Dauci Cretenensis, Ebuli, Epimedii, Equiseti, Ericæ var. spec. Erisinionis, Fœni Græci, Filice var. spec. Fraxinellæ albæ, Gentianæ var. spec. Geranci sylvest. Heliotropii, Hepaticæ var. spec. Hippofelini, Hermiini var. spec. Hyssopi imperatorii, Juglandum folia, Levistici, Lappathi var. spec. Pinariæ, Libanothidis var. spec. Lysimachiae var. spec. Matricariæ, Menthæ var. spec. Mentastri var. spec. Marrubii var. spec. Millefolii, Napi, Nardi celticæ, Nasturtii var. spec. Nepethæ, Nicotianæ var. spec. Ostrutii, Oxytrifilonis, Papaveris var. spec. Patientiæ pedicularis, Pentaphylli var. spec. Petroselini var. spec. Peucedani var. spec. Pimpinellæ, Pyrolæ var. spec. Quinque folii var. spec. Rhabarbari Monachor. Rutæ var. spec. Salviæ, Saniculæ, Satureiæ, Sorpilli, Scordii, Spicæ Celticæ, Spargulæ, Stœchadis, Tuncati, Trifolii paludosi, Valerianæ, Virgæ aureæ var. spec., Unifolii, Urticæ var. spec. Ulmaræ, &c.

Quia verò memoratæ jam herbæ propter suam sulphurei salis prædominantem amaritiem non parum exsiccant, sicque in omnibus morbis minus conveniunt, admisceri iisdem possunt vel herbæ subacidæ salinæ, vel Mercuriales, quales facile in subacidum abeunt saporem, ut sulphur ipsarum amarum præcipitetur, atque consequenter temperetur, quales sunt

154 JOHANNIS FRIDERICI HELVETII

Acetosa, Africanæ, Americanæ, Anguinæ, Bucephaliferæ Creticæ, Hispanicæ minoris, Ocymifolia, Ovillæ rotundi-folio Romanæ, semine aculeato sylvestris, Belgioræ tuberosæ vulgaris, Zazynthiæ parvæ. Acidulæ Gallicæ, Allelujæ, Atriplicis var. spec. Balsamicæ Cucumerinæ, Betæ var. sp. Bliti var. spec. Brassicæ var. spec. Bupleuris var. spec. Cardaminæ var. spec. Cassiæ var. spec. Cotylidonis var. spec. Coronopi var. spec. Cucumeris var. spec. Cucurbitæ var. spec. Cystus var. spec. Fabarum var. spec. Fontilappathi var. spec, Pusilli, Farfaræ, Filipendulæ aquat. graminis aquat. Halami arborescentis, Hederæ arbores, Junci aquat. Lichnis Christi var. spec. Linguae serpentis, Lysimachiae, Melonis var. spec. Molluginis var. spec. Mercurialis, Milii var. spec. Muscarii, Myrtilli, Baccarum, Nummulariæ, Ornithogali var. spec. Plantaginis aquat. Phalangii var. spec. Pseudolysimachiae var. spec. Pyromelonis, Psyllii, ranæ morfus, Resedæ, Sagittariæ var. spec. Sempervivi var. spec. Spinachiae, Stellarii aquat. Symphiti, Telephi var. spec. Trifolii paludosi, Violariae sylvestr. Violæ Melancholicæ var. spec. Ulmariae var. spec.

Huc quoque præter cætera possunt referri illæ jam superius memoratæ, Cordis Cerebrique refrigerantes, sulphurisve præcipitantes plantæ, sed ob promissum à nobis studium brevitatis non sunt adhuc semel reiterandæ, neque hæ posteriores prioribus adjungendæ, idque ad inveniendum differentiam crassiorum Odorum, saporumque aquaticorum.

Hæ quidem consimilesque plures non sunt Sulphurei salis crasse foetidi expertes: aliquæ tamen abundant quantitate multo majore palustris Mercurialis Humiditatis, sive salinæ subaciditatis, & secundum

cundum Harmoniæ postulata Sympathetice agunt in mixtura, adversus Cordis Cerebrique vitia, sed, ut superius condocuimus, in Matricis confimiliumque affectibus ex feminis retentione, & quicquid ritu ejusmodi ab eorum Sulphure fervente exsiccatum fuerit.

Quocirca pro more membri affecti lymphæ mucilaginosa ac coagulata ab harum plantarum Mercuriali humiditate resolvitur & per earum sal subacidum non tantum idonea redditur ab subeundum fermentum, sed etiam ad exonerandum se per eorum emunctoria: attamen multo melius sibi quis consulit, si à Saturninarum harum plantarum confimiliumque usu, quoad ejus fieri potest, se abstineat, earumque loco talia substituat remedia, ex quorum usu nihil timendum periculi. Quia prædictarum crasse amararum plantarum Antipatheticè se habens Narcoticus Sulphureus Odor ac sapor, non tantum loco somni quietissimi generat multas inquietis vigilias, ingentesque Capitis dolores, in quantum ipse Membranulas sanguinemque Arteriarum minus inflamat, & effervefacit, unde & multæ pectoris molestiæ, ut Asthmata, sanguinis sputum, & Cordis palpitationes oriuntur, sed consimiliter etiam agunt ipsorum correctoria subdulcia, prout paulo ante descripsimus, cum illa ex quodam Antipathetico palustri Mercuriali humido & crasso fixo Acido sale proveniunt & ex gemina illa amborum mixtura tertium quid enascitur, quod neutiquam est ulla grata *nitrositas*, sive fel, sed vere Acre arsenicale, sive Mercuriale excorians venenum membranorum viscerum, prout nos ex compositione consimili deprehendimus in Saturninis plantis superius non semel usurpatis, nominatim autem in Aconito, Brionia, Cataputia var. spec. Cedri arbore,

Cha-

Chamælea , Coriandro , Colocynthide , Cicuta ,
 Cicutaria , Cucumere Asinino , Rapunculo aquat.
 Esulæ var. spec. Euphorb. Ephemero lethali Ve-
 neto , Flammula Jovis , gratiolæ var. spec. Gum-
 mi de Peru , Helleborina *angusti folii* , Hel-
 leborastro maximo pediculari , Helleboro albo ,
 Hyoscyami var. spec. malo infano , Mandrago-
 ra , marrubio nigro , Napelli var. spec. Nicotia-
 na var. spec. Opio Paris , Herb. Papaveris var. spe.
 Perficaria , Pipere Indico longo , Pomo amoris ,
 Pulsatilla , Pyrethro vulgi Romano , Ranunculi
 var. spe. Ricino , Sambuco , Sabina , Scammonea ,
 Squilla , Sinapi var. spec. Staphisagria , Tithy-
 malli var. spec. Thymalia , Veratri var. spec. Verru-
 caria &c.

In his consimilibusque pluribus observabis , quod
 omnes sunt foetente putrido aqueo sulphureo Odo-
 re imbutæ , pariter atque forti ardente sapore sali-
 no , quippe qui ardor à sulphure in illis prædomi-
 nante in Mercurialem humiditatem , atque sal cras-
 sum etiamnum superat. Quod si quis per impruden-
 tiam nimium ejus usurpaverit , & proinde ejus con-
 citatam sanguinis alteriusve humiditatis in vasis
 lymphaticis Effervescentiam præcipitare teneatur ,
 hoc perficiendum esset per cujusdam conformis
 plantæ sympatheticæ naturam attractivam , atque
 ita ejus immoderatæ geminales Menstruales ac
 Hæmorrhoidales defluxiones essent cohibendæ seu
 sistendæ per medicamenta ex

Alkannæ rad. Buxi arboris foliis ; Consolidæ ni-
 græ florib. Cynoglossæ rad. liliis cæruleis , Mor-
 fu Ranæ , Malva arborescente , Pæoniæ flori-
 bus , Rubia tinctorum , Nymphææ foliis , rad.
 Solani atque sempervivi majoris , Tormentillæ
 rad.

Quod quum Deus Opt. Max. sub hanc novissimam mundi ætatem generi humano elargitus sit eminentissimam Chymix nobilis perfectionem, facile nos ab hisce consimilibusque periculosis ac Cordi Cerebroque perniciosis remediis iisque forinsecus saltem applicandis possumus jam abstinere, atque usu celeriore adhibere, posteaquam hæc ipsa quis *More Chymico* fermentativo prius bene præparaverit eorundemque salis venenosi sulphurei & Narcotici foetentis effectum correxerit, atque fixum ac salutare reddiderit.

CAPUT XX.

Hic. 1. agitur de virtute anodyna Salis Sulphurei volatilis tam animalium & mineralium, quam vegetabilium. 2. Docetur medicamenta ægri naturæ ac constitutioni respondentia esse administranda. 3. Confirmatur illud axioma, quod corruptio unius sit generatio alterius. 4. Adduntur quædam observationes de tertio ex compositione duorum aut plurium corporum resultante. Adjiciuntur etiam requisita boni Medici. 6. Demonstratur in Trini compositione consistere perfectionem omnem. 7. Adnectuntur varia corollaria.

QUod vis Anodyna, prout superius demonstravi, in subtili fellis sale sulphureo consistat, id ipsum post exoneratam abs quovis homine sano

Al-

Alvum vel ex crassiore ejus parte mixta cum Anodyno sale sulphureo condiscas. Quippe quod Excrementi genus non tantum in malis dolorosis omnibus, simul atque ipsis illud tantum externe impo- fueris adhuc calens, quasi miracula patrat, idque eo quod omnia corrodentia salia Acida, mortifi- cant cuncta salia sulphurea, & quod Acida cuncta præcipitando Mortem ex hoc sulphureo sale sibi ipsis comedant, siue illa sint *volatilia siue fixa*, sed etiam effectum æque grandem præstant ad corri- gendum sulphureos eorundem vapores, puta Exan- thematum, Morbillorum, Variolorum, Erysipela- tis, anginæ. Hinc etiam in morbis consimilibus ex tempore alvus adstringitur, & Corpus præcluditur. Quod si illis sese etiam Diarrhœa comitem adjun- geret aut præberet, non sunt nisi signa Mortis præ- dominique istius Veneni Lymphatici succi, ac san- guinis, veruntamen cum Excrementa humani Cor- poris ob suum putridum Odorem sulphureum, ple- risque sint abominabilia atque nauseosa usu, illis abstineri poterit; cum tamen talis Odor etiam circa pleraque alia subjecta Sulphuris ita præcipitati per Acida compluscula reperiatur, nempe in Ovis putri- dis, in quibus per Ovi albuminis Mercurialem Acidi- tatem præcipitatur sulphureum vitelli oleosum. Idem comperias circa præparationem lactis sulphuris, pa- riter atque Antimonii sulphuris aurati, & Butyri An- timonii. Quod quamvis istiusmodi adversentur mul- tis multorum hominum constitutionibus naturali- bus, eadem tamen comperias in aliis Plantis, utpote quæ externe applicitæ vim consimilem Naroticam, siue Anodynâ sulphuream salinam in se possi- deant, qualia sunt in Alliaria, Allio, Alpino, Atriplici- co foetido, Africano flore, Angelica, Anetho, Aspa- rago, Apio, Apio aquat. Bardana, Blattaria, Botride, Brio-

Brionia, Branca Ursina, Calam. aquat. Cardiaca, Carthamo, Carlina, Chærefolio, Americana, Cæpa, Cætraisio, Coriandro, Cannabe Cannabina, Consolida, Cicutia, Cicutaria, Dauco sylvest. Ebulo, filice, fraxinella, fœno-græco, Hedera terrestri, Hyoscyamo, Hormino, Imperatoriæ, Levistico, Linario, Mentha crispa, Mandragora, Mentha aquatic. Mentastro, Marrubio, Matricaria, Nasturtio aquatic. Nasturtio Indico, Nicotiana, Nepeta, Ostrutio, Opio, Papavere erratic. Persicariæ, Paradisi semine, Peramoris, Pipere aquat. Porri, quinque foliis sylvest. Ranæ morfu, Ruta, Salvia salvat. Scordio, Salano, Sabina, Staphis Agria, Saphia Chirurgica, Samola, Serpentina, Tanaletto, Thapsionum, Urtica, Valeriana, Verbasco, Vulvaria, Vitæ arbore, cæteris compluribus ejus generis Narcoticis sulphureis.

Quod quum hi Odoris sulphurei omnes præditi sint æque vi resolvente per causam accedentis humoris Mercurialis atque vi expellente per suum saporem salinum, hominibus sanguine abundantibus cavendum est ab illorum tam Odore, quam sapore, ipsorum namque sal provocat menses, secundinasque, & suffocationem Uterinam sistit per nudum Odorem sulphureum, quippe quoniam ex eorum fervescente Fœtore sulphureo acida salia in utero sibi mortem comedunt atque se cum *Sulphure* simul præcipitant, eo quod talem Effervescentiam productam produxit crassum sal acidum.

Hæ confimilesque operationes sunt observatu dignæ, quippe quibus solis opus Naturæ Artisque simul in talem redigitur Harmoniam eximiam, ut ejus beneficio peritissimus aliquis Physicus possit in Naturæ regno patrare admiranda.

Neque vero est, quod sese quisquam, à mendaciloquis plerisque scriptoribus de mirificis Plantarum effe-

effectibus patiatur induci in transennam fidei suble-
stæ adversus attestantes, plures ægros ab illis vita
orbari, quam in vitam revocari. Quicunque igitur
mirificam sulphurum, salium, Mercuriorum Sympa-
thiam & Antipathiam sat recte intelligit, Jure se
pro Philosopho primario agere potest. Quum enim
Ars Chymicæ nobilissima nobis multos effectus miros
in ejusmodi rerum inversione invertente substantias
pariter atque essentias commonstret, liquido con-
stat, quod opus præparationis illarum ipsum nobis
in perexigua quantitate exhibeat miracula ingentia,
præ quibus sæpenumero Opus Naturæ magnum
quietem capere tenetur. Jam quippe deliberatum
mihi non est de illis multa commemorare. Quem-
admodum nos de mirificis effectibus Excrementi
maximis, de crassiore sulphurea parte fellis salina
docuimus: Ita etiam non minus quicquam eorum
comperias in Mercurialibus humiditatibus atque in
salinis partibus urinæ crassissimis. Quippe inter se-
cernendum à sanguine sæpissime *fermentando*, in eo
sefe simul immiscuit, atque ab illius acore coagula-
vit sive præcipitavit aliquod ex toto pingue dulce,
quantumvis crassum sulphur Saturninum atque ita
etiam idcirco in suo foetore contrario ab alvi excre-
mentis non adeo longe differt, maxime si quis cras-
sos sulphureos ceperit **Cibos**, ex cujus Odoris pro-
prietate effectus ipsius est maximus accedens ad simi-
litudinem Odoris saturnini.

Arboris Abietis, Herbæ Cinaræ seu Artisoccæ,
Asparagi, Atriplices, Bliti, Buci arboris, Barbæ
Jovis, Cynoglossæ, Chærefolii Americani, Chære-
folii hortens. fabarum, iridis, juniperi, cærul.
aquat. lupuli, lentis, malorum subterraneorum,
masticis, Petroselini, Pisorum, Ranæ morsus, Sam-
buci, Terebinthinæ, Vitiarum.

Hæ confimilesque plures ex Odoris signatura comparem effectum Sympatheticum exferunt, præsertim in urina, postquam memoratarum quasdam in cibo perceperis, earundemque Odorem multo fortius persentisces, estque certissimum, quod ipsæ sat artificiose correctæ in Renum effectibus vim insignem medicamentosam emittant; Virtus tamen ipsarum operatrix multo fortior reperitur, non tantum in sale, sed etiam in spiritu urinæ salis Armoniaci, Succini, fuliginis, cornu Cervi, Tartari &c.

Quod si quis confimilium usu indigeat, in dolorificis Musculorum laborantium Nervis, earum operationes se produnt, non tantum in externis corporis partibus verum etiam sat efficaciter in internis, usque adeo ut vel palmam præripiant omnibus à Medicorum ullo unquam hætenus de tali plantarum faragine conscriptis; veruntamen cum plerorumque hominum Natura, adversus hunc confimilemque medicamentorum talium sulphureum Odorem salinum, forti afficiatur Antipathia, ea juxta Artis requisitum sunt corrigenda. Tam implicite, quam explicite, nos jam significavimus, quod non omnis omnium hominum natura æqualiter pariterque ab illis abhorreat. Quippe Tempus & usus Magistri rerum optimi nos condocent, quod Rusticus Lypothymiam patiens ex Odore stercoreis suilli Acido plus refectionis sentiat quam ex Aceto rosaceo aut Oleo cinnamoni, idque per alteram illam in rusticis naturam, qualis ex assuetudine est in ipsorum Cordis Cerebrique Membranulis implantata contra naturam. Quinimo nobis generatim innotescit, quod ex singulari quodam sympathiæ genere Natura Saturnina sat contenta acquiescat & in Odore & in sapore Angelicæ, Bardantæ, Hederæ terrestris, ligustici, ostruthii, urticæ. Quinetiam usus nos condocuit, quod

hominis Venerei natura Sympathetice acquiescat, & odore & sapore Amaranthi, Hyacinthi, Jasmini, Lavendulæ, Narcissi, Rosarum, Syringis, Vetonicæ, aliorumque. Pari ratione Saturninæ hominum constitutioni plus salutis affert Scammonea, Coloquintum & Gummi de Peru, quam Venereæ complexionis purgans ex Cassia, Manna, & Sennæ foliis, quippe quoniam ex quodam consimili crasso sulphureo foetente, sale saturnino composita fellis nitrositas partes Corporis organicas sustentat ac conservat. Hæc consimiliaque plura, quorum ego in nonnullis scriptorum meorum aliis jam mentionem feci, eo consilio ac fine mentem meam satis superque aperiant, ut resciscas, naturam natura gaudere, atque res omnes esse vicissitudini seu mutationi obnoxias, tam per hominis Naturam, quam per artem. Quippe Natura Fermenti in ventriculis, juxta atque ars Fermenti in vitris omnia Acida convertit in dulcia, dulciaque è contrario omnia in Acida, omnia foetentia in fragrantia, fragrantia omnia in putentia, omniaque fixa in volatilia, volatiliaque omnia in fixa, prout etiam demonstravimus inter tractandum de Fermenti proprietate.

Hac enim via utrumque tam Ars quam Natura parant ex mellis Mercuriali sale sulphureo dulci fixo, non tantum sal sulphureum volatile, five mellis spiritum vinosum, verum etiam per moram digestionis longam ex sulphureo sale volatili conficitur sal Acidum fixum five mellis Tartarus vinosus. Atque post ulteriorem denique unionem volatilis spiritus salis Tartari conficitur adhuc aliquod tertium utriusque Naturæ in una participans, videlicet salpetræ, præstabile fragrans. Hoc quippe est opus & Naturæ & Artis, ut verus Chymico-Medicus Antipathiam & Sympathiam rerum dulces foetentesve Odores, aut Sapo-

Sapores, sulphurafalia, Mercurios, five fixos five volatiles, Naturarum in illis diversarum unionem in interiore penetrali redigere in Analogiam Harmonicam calleat, idque solum secundum majorem minoremve quantitatem possessi in se sulphuris volatilis fixive cum sale volatili aut fixo in proprietate ingenita atque secundum quantitatem, five prædominationem unius in alterum etiam illius pernicies aut utilitas juxta requisitum cujusque peculiaris indolis propriæ consistit. Tandem quamvis Archiater omnia dextre perfecerit, tamen Natura atque Ars permanent tales magistræ, qualibus obstetricantibus vicissim, prout diximus per novum Fermentum, novas Effervescentias aut novas Putrefactiones est Natura una in alteram beneficio inversionis convertenda, usque adeo ut ex dulci Melle veniat Antimoniale venenum Acidum, pariter atque ex Acido Antimonio venenato Medicamentum mellei dulcoris. *Quia corruptio unius est generatio alterius.* Hinc comperias ex Herbis Floribusque corruptis nasci tineas ac muscas, æque atque ex corruptis Alvi Excrementis Lumbricos, ex suppresso sudore pediculos, & Vermes nigros in Pustulis Nasorum Mentorumque; ex urina foetida pulices atque ex putrefacta animalium carne Crabrones ac Vespas, prout legas in permultis libris, potissimum autem in Metamorphosi Naturali, Johannis Gedarti conscripta in Zelandia. Quotusquisque enim animadvertit Originem plerarumque Creaturarum per mirificam mixturæ Fermentationem ac putrefactionem?

Quippe illustratis experientiæ oculis conspicias, quod quando in aliqua pura dulci humiditate Mercuriali perficitur mixtura legitima cum grata Amaritie sulphurea, atque munda salina Aciditate prædominante, tandem ex horum trium mixtura

naturæ congrua confit fermentatio, in cujus consummatione Aciditas salina pura confortatur, eidemque prorogatur prædominium in Amaritudinem sulphureum. Atque ita nobile sal cibarium, quod in quotidianos usus nostros conferimus, est Oceani aut Montium. Contra de trina eaque Naturæ congrua Mixtura ex limosa dulci humiditate Mercuriali & immunda oleosa amaraque ficcitate sulphurea pariter atque etiam ex immunda recrementitia Aciditate salina producitur quædam Effervescentia, in cujus terminatione confortatur *sulphurea* Amaritudo impura continuatum retinet dominium in Aciditatem, atque ita est nitrum ardens, quale & in plerisque locis subterraneis cellarumque parietibus reperitur, & ad conficiendum sal petræ adhibetur. Consimiliter etiam ex commixta aliqua maximam partem urinofam volatili humiditate Mercuriali, & minus crassa volatili Amara ficcitate sulphurea, atque ex fixa prædominante Acrimonia salina tanquam ex trina Mixtura fit tandem Effervescentia, in cujus terminatione confortatur fixa prædominans Acrimonia salina, atque hac via inde confit germanum sal Armoniacum. Quin etiam hinc fit ut isto pacto ex Acri sale Chyli, atque ex Amaro sulphureo fellis sale in humano Corpore progignatur sal Tertium, quale non est acre neu amarum, atque hoc est sal urinæ, plurimum autem præcipitati sulphuris dulcis reperias in Excrementis Alvi nusquam non fixum. Quapropter etiam res omnes quæ acidæ sunt referentes Acrimoniam salinam, dicuntur esse salmiacæ indolis, prout in Malis Cydoniis, Mespilis, consimilibusque reperias. Item ex commixta volatili crassa ficcitate Sulphurea, & forti dulcedine Mercuriali, atque ficcissima falsedine Acidæ, tanquam ex trina mixtura tandem componitur

talis

talis Effervescentia, in quali terminatione prædominans sicca Aciditas salina ita duplicatur, ut abeat in verum vitriolum Veneris, aut Martis, quippe quoniam in eo est gemina salis prædominatio, in Sulphur crassum, quod est omnino crudum, acidum & adstringens. Hinc de immaturis Vinearum uvis, de malis, de pyris, de prunis, consimilibusque fructibus nondum sat mitibus dicitur, illos esse magis vitriolatos. Præterea quoque ex isthac consimilique Mixtura (dummodo Sulphur siccum amare dulce aliquanto plus prædominatur, veluti supra commemorimus) secundum Artis leges ac præcepta paratur *alumen album* & rubrum, atque Saccharum Saturni & Jovis.

Enimvero certissime constat, quod in talibus sulphur præcipitatum Amarum dulce ab Acido salis ipsius stiptici perquam potenter prædominatur. Quum igitur omnia istiusmodi aluminosa Ebullitionem sanguinis præcipitent, ipsa etiam sunt febrifuga.

Hinc si quis etiam radicum Aluminositatem in suo gradu quandoque ita exaltare voluerit, ut Stiptica vis adstrictoria in nonnullis febribus tanto melius sanguinis Effervescentiam præcipitare possit, ipsius erit addere duntaxat unicum Acetosum salis aut succum *citri*, quippe quo sumpto sudabitur, atque febris fugata exterminabitur, perinde atque vi Corticis de Peru, Ligni serpentinae, aut Gentianae; admirationem plerisque non mediocrem movet, quod vel levissimus Aspidis seu Colubri ictus, aut Rabiosi carnis Morsus, (si quando saltem pusillus furculus Nervi tentatur seu inficitur) confestim per Nervum totum retro agatur in musculum extensorium scapulae, atque deinceps momentaliter per spinam dorsi universam, & porro per nervos omnes Membranulasque cum horrore ac tremore, atque tandem in

sanguinem immigrans, multum Ardoris, & in succum Lymphaticum se proripiens, gignat Effervescentiam magnopere sudoriferam pariter atque febres. Ita quoque habeto de natura febrilis veneni sub unguibus, quales NB. prius cæruleo, posterius albido colorantur ac mortificantur. Quorum consimilia quoque comperias in succo

Acatiae veræ & Sylvestris, in herba Androsacæ, in Arboris foetidæ Cortic. Arbuti fructu, in Castaneis, in Cypressi Corticibus, Contrajervæ rad. Gentianæ rad. Hypocistis succo, Myrtifoliis, in Nucibus quercus, in Gallis comm. & Turcicis, Serpentariæ rad. in granatorum corticibus, in fraxini corticibus, in salicis corticibus, Ulmi alb. corticibus; ligustri corticibus, sorbi fructu, lentisci fructu, sumach femine & foliis, passularum magnarum granis atque in aliis id genus compluribus. Hinc in illis inesse comperias facultatem incrassandi, coagulandi atque attrahendi.

Ex quibus infertur, quod Fermenta saporum Odorumque rerum sint in Stomacho, in intestinis, in Glandularum succis, sive in succo lymphatico, aut in sanguine, perquam noxia multis Morborum varii generis Corporeorum affectibus, præsertim in partibus externis, ubi potissimum in curandis ægris opus est, ut talia accidentia per Antipathetica corrigantur, atque Naturæ congruenter per Fermenti præparationem secundum artem evacuentur.

Hæc Observationem de Præcipitationibus Acetorum Mineralium, Animalium, Vegetabilium. Pro primis Aceta Mineralium, sunt Acetum Nitri, Salis, Aluminis, Vitrioli, Aquæ fortis, Aq. Regiæ.

Pro secundo Aceta Animalium, sunt Acetum, sanguinis, Ungularum, Cornuum, Ossium, & omnia per Retortam destillatarum partium.

Pro

Pro tertio Aceta Vegetabilium sunt Acetum vini, Cerevisiæ, succus Citri, Arantiarum, Acetosæ Berberum, Granatorum, Ribium, Tartari vini.

Hæc Aceta omnia præcipitant corpora sulphurea Metallorum, Mineralium, Lapidum, Cornuum, Ossium, Concharum, Cancrorum, dissoluta five in via humida five sicca, five in salibus volatilibus, five fixis.

Inter fixa salia numerantur sal cinereus, lignorum, herbarum, fæcum vini, sal Tartari, Nitrum fixum, sal commune fixum &c.

Inter salia volatilia annumerantur sal Armoniaci, Urinæ, sanguinis, Stercoris, Fuliginis, Cornu Cervi, Succini &c.

E contra verò etiam præcipitant Salia fixa, & volatilia, omnia Corpora in prædictis Acetis dissoluta.

Et præter præcipitantem, præstant hæc simul, attrahentem vim. Inde omnes aquæ nitrosæ bene mixtæ cum amaris aquis potabiles fiunt, quia sapor amarus, & acidus, mutuo se amplectuntur five præcipitant.

Hæc etiam est ratio, cur lunæ dissolutæ in aq. forti fit præcipitatio per lac album Veneris, nam Lunæ amarities & Veneris salis aciditas se mutuo amplectuntur & præcipitant.

Hic etiam in præparatione Tartari Vitriolati hoc videre possumus, quod ex Amaritie liquoris Tartari, & Aciditate Olei vitrioli, supernatans humiditas fere sit potatorium coagulum, nullius saporis est utrumque. Sic præcipitat Mercurius vivus, non solum aurum & argentum, sed cætera etiam omnia Metalla.

Item Mars præcipitat Cuprum, sicut Cuprum præcipitat *argentum*. Plumbum præcipitat Cuprum,

Mars præcipitat Mercurium, plumbum, & Argentum sal vitriolatum Martis Crudi præcipitat omne sulphureum vitrioli, & Tartari vini in aqua dissolutum.

Fumus sulphuris inflatus per fistulam in dolium præcipitat aquas turbidas *fœcatas* & salinas Acidas.

Aciditas Aluminis albi vel rubri præcipitat sulphur succi expressi omnium vegetabilium.

Acetum, Alumen, & sulphuris fumus præcipitat Fermentum recentis vini & Cerevisiæ.

Lapis pumcicis & Arena Calida præcipitant & clarificant Aceta vini & Cerevisiæ turbida.

Lithargyrium, Alumen, Ichthyocolla clarificant per præcipitationem omnia vina turbida.

Lac recens vaccarum, Albumen ovi clarificant per præcipitationem omne turbidum spiritus vini.

Fæces vini albi præcipitant tincturam vini rubri, Minium, plumbum in igne liquidum, & fragmenta ollarum novarum præcipitant mucilaginem vel mucum vini.

Succus lacteus ficus arboris præcipitat, lac, ut solet, ab Aceto.

Oculi cancri, Coralli, Margaritæ, Conchæ, Ovorum putamina; Bolus, terra figillata, lateres, lapides fere omnes sive pretiosi, sive vulgarii, & rasura Martis vel Chalybis præcipitant Acidum fermenti stomachici, & Acidum Chyli intestinalis.

Oleum Tartari & Nitri per deliquium præcipitant urinam turbidam ægrotorum, & aquas turbidas cisternarum & fontium.

Saccharum Saturni præcipitat quantitatem salis communis in aqua dissolutam.

Omnia salia fixa liquida præcipitant olea destillata & expressa in saponem.

Aqua simplex & aqua falsa præcipitat Gummata, resinosa & oleosa omnia in spiritu vini dissoluta.

Liquor Nitri & Tartari præcipitant Mercurium sublimatum in aqua communi dissolutum.

Spiritus Urinæ præcipitat Mercurium sublimatum in aqua calida dissolutum.

Omnia Aceta præcipitant Sulphurea dissoluta omnia fixa sive in sale fixo sive volatili dissoluta.

Oleum vitrioli præcipitat omnia Metalla, mineralia, & lapides, dissolutos in Acetis.

Sal commune præcipitat aurum, Argentum, Mercurium dissolutum in aq. fortibus sive Regiis.

Spiritus Urinæ, salis armoniaci, fuliginis præcipitant Antimonium, Aurum, lapidem Calaminaris dissolutum.

Liquor Tartari præcipitat Corallia, lapides Lyncis, spongiarum lapides, Calculos humanos & ejusmodi species dissolutas in Aceto.

Calx viva, sal Commune, Sapo Venetus præcipitant Argentum dissolutum.

Mercurius vivus præcipitat spiritum Vitrioli in alumen.

Saccharum dissolutum in aqua præcipitat atramentum,

Spiritus vini præcipitat Sulphuris, & florum sulphuris purissimam partem.

Spiritus Vini præcipitat omne impurum tincturarum metallicarum.

Antimonium, Sulphur & Carbones præcipitant omnia metalla fusa fluida in Crucibulo cum Nitro fixo dissoluta.

Carbones præcipitant Vitra Metallorum in metallum pristinum.

Rasura Martis, & Pulvis Carbonum præcipitant Minium.

Plumbum in Cinerem redactum in *pristinum* Metallum.

Sal Tartari præcipitat ferrum in Antimonio dissolutum ad Regulum Stellatum.

Sal commune præcipitat Plumbum dissolutum in aqua forti.

Rasura Martis præcipitat Argentum sive in sulphure sive in Antimonio dissolutum.

Nitrum fixum præcipitat & fixat omnia metalla dissoluta, sive in sicca sive humida via.

Jupiter dissolutus in aqua forti semel abstracta tunc præcipitatur & fixatur, quod fere impossibile sit in igne valde vehementi reduci in metallum, sed in vitrum album,

Saturnus in aqua forti dissolutus & postea per spiritum urinæ præcipitatus in ignis tortura non reducibilis est.

Saturni Cinis in *aqua* forti dissolutus & cum liquore Tartari præcipitatus per reductionem mutatur in vitrum flavum.

Saturnus in aqua forti dissolutus & cum sale communi præcipitatus, fit in igne totus volatilis. Sic etiam Mercurius vivus, & Argentum fit volatile.

Multa alia de Colorum præcipitatione essent agenda in floribus & herbis, scilicet ut vidimus tincturam Rosarum per spiritum vitrioli elici ruberrimam;

Per Tartari liquorem vero viridissimam, per sulphuris fumum albissimam, & ejusmodi, de quibus Boile de coloribus putat se multa scripsisse arcana.

Est enim genus Harmoniæ optimum, si quando Medicus aliquis per judicium firmum sciat, non tantum recte cognoscere primas morborum causas seu

Vene-

Venenum, quo fermentum ordinarium corrumpitur, verum etiam ejusdem fermentum à corruptis Veneni Effervescentia liberare, & per præcipitationem emendare. Neque vero est, quod per imaginationem fallacem sibi Medicorum quisquam persuadeat, se vel solo Doctoris nomine sine omni posse mundo, qui plerumque vult decipi, ad plenum satisfacere, dum calleat omnes Corporis Ventriculos per specifica sua purgare, evacuare, aliorumque cum nondum infectis humores una cum illis corrumpere, atque ita Corpus totum debilitare, sed insuper quoque Dominus Doctor tenetur scire, quali compendio ipse nutrientem patientis Ventriculi humorem à suo Veneno dextre corrigat; quippe quo rite peracto, suapte sponte Natura illius restituti fermenti per suum appropriatum Naturæ conveniens incognitumque Medico Emunctorium sive sensibilibus sive insensibilibus evacuabit. Quod si afforet intemperies Ventriculi, Natura ex confortantibus balsamicis semetipsam restitueret secundum requisitas sui temporis proprii moras ac horas, cum tamen isti Domini Doctores corrumpant adhuc plures, prout superius demonstravimus. Neque enim sufficit, Medicum callere modum adhibendi omnia purgantia specifica uniuscujusque Ventriculi humoris, nominatimque rationem purgandi Ventriculum remediis Naturæ repugnantibus per Vomitoria videlicet per Asarum vel Crocum Metallorum, intestina per Rhabarbarum, aut Tartarum Vitriolatum, Glandulas Pancreatis per Gialappam vel aquam Spadanam naturalem sive artificiosam, Glandulas Oris, & Laryngum per masticatoria, nempe per Radicem Pyrethri aut Mercurium dulcem; Vasa Lymphatica per salivationes ex Gummi de Peru, vel à turpetho minerali, vel per stricadam exter-

externam Mercurialem; Cerebri Ventriculos per sternutamenta ex helleboro albo vel vitriolo Cyprio; Renes per Terebinthinata & salia fixa; Nervos & *Musculos* per sudorifera, cucurbitulas ventosas, vesicatoria & per fonticulos ex herba Cardui benedicti, vel ex Antimonio diaphoretico atque per fomentationes, per herbas & aquas sulphureas; Glandulas Oculorum per lachrymas ex cæpis, Radicis piperitis, vel cum urinæ spiritu; Glandulas mamillarum lacteas per lactescencia ex nigellæ semine, ex salibus volatilibus; seminis provocantia per radicem Satyrionis, per Ambram griseam; Mensium provocantia per sabinam, per Tincturam Martis; Venarum & Arteriarum sanguinis diminutionem, per Venæ sectionem, vel sanguisugas, & id genus alia, in omnibus peculiaribus per totum Corpus Visceribus, prout docuimus. Talia quippe omnia sine evacuatione congruenter naturæ à sua depravata indole naturali sive Veneno per viam corrigendi liberanda & restauranda sunt. Quia prout elocutus sum, & adhuc loci eloquar, omnia purgantia Venarumque sectiones, quæ sine ulla discretionis cautione, & causa momentosa post præviam correctionem humorum à Veneno infectorum in Vasis suis administrantur, quidem non sunt plene ac plane improbanda, at tamen haudquaquam præstant vicem medicamentorum naturæ congruentium; tametsi istiusmodi nihil in sua Natura congenita relinquant inviolatum, sed corrumpant omnes succos nutrientes atque humectantes omnium Viscerum convertendo in peculiare morborum Symptomatumque venenum, prout superius condocui inter agendum de Origine salium, sulphurum atque Mercuriorum secundum prædominationem unius in alterum per interventum digestionis, fermentationis, putrefactionis, aut Effervescen-

vescentiarum. Atque ita in suo quodque Venenum dignoscitur effectu, quo diversa natura illius, quod ante hanc turbationem ei erat unitum, inde separatur, seu ut vulgo ratiocinantur, vita cum morte commutatur.

Quid quæris? si me inceserit scribendi cupido & Deus Opt. Max. indulserit tempus vacuum, stat sententia tractandi adhuc ulterius, quidnam in suis tribus sint Creaturæ Exarchatibus seu Regnis, prout de tali hypothese ab aliis effuse scriptum posteritatieque relictum est, quidnam sit Circulus seu admiranda Naturæ Rota quam omnes viventes vitæque carentes curriculo pertransire necesse habent, antequam sua corpora sibi renovare, se propagare, atque multiplicare valeant. Et quemadmodum semper omnium perfecte consistentium est in tribus non nisi unum, nimirum viventium in Spiritu, Anima & Corpore, vegetantium in Sulphure, Mercurio & Sale, etiam perinde atque primum masculinum, per secundum foemininum in tertio filioli habetur; atque sicuti nullum trium horum potest subsistere, ac dici singulum seu aliquid esse per se, sed quemadmodum unumquodque illorum perpetuo est copula amborum, nempe Spiritus se præstat copulam Animæ & Corporis, Anima copulam Spiritus & Corporis, Corpus denique copulam Spiritus & Animæ; & quod sicut in Animalibus Spiritus, Anima & Corpus suis gaudent functionibus, ita etiam in mineralibus sulphur fungitur officio spiritus, Mercurius officio Animæ, & sal officio Corporis. Si vacaret, adscribi posset, non tantum qualiter rebus sulphur omnibus elargiatur *Odorem* saporemque, Mercurius eroget humiditatem flexibilitatemque, sal condonet Corpus & substantiam, verum etiam qualiter sulphur semper polleat vi balsamicè operante, Mercurius facultate humectante, & sal virtute substantiis augmentum conciliante. Quibus subscribi posset, qualiter omne
sul-

fulphur, Mercurius, atque sal reperiantur æque volatilia atque fixa in rebus fere omnibus, quippe quæ veritas per Artem separandi amat demonstrari ac promulgari. Non possum non subjungere, quod per Artem Chymicam tradatur, quomodo pars Corporis Metallici salina possit destrui, pars Mercurialis solvi, & pars sulphurea separari, vel quomodo purior Metallum sive mineralis lapidis pars sulphurea per ipsius aquam Mercurialem à suo Corpore elui & in suo Corpore salino clarificari, atque ad ulteriorem separationem conservari queat. Quibus addas quæcunque ille Crystallorum, Perspicillorum speculorumque artifex Paracelsus per vitreum conspiciendum à cæco conspicienda esse requirit in Vitris atque gemmis, quæ in se naturaliter artem possident. Foret quoque operæ prætium demonstrare, quemadmodum peculiare omnium trium regnorum Matrices atque Fermenta, cogantur in sua humiditate, per quendam singularem Calorem Naturæ congruum ex potentia propagandi, atque multiplicandi in actum deduci. Neque etiam silentio prætermittendum foret, quomodo omnium animalium vegetabiliumque fermenta atque matrices sive naturales sive arti consentaneæ in uberiore humiditate, quam siccitate, atque in ampliore refrigeratione, quam calore consistere necesse habeant.

Contra quomodo omnium metallorum mineraliumque Fermenta Matricesque in ampliore calore quam refrigeratione, atque in effusiore siccitate, quam humiditate consistere teneantur. Huc quadrat, quomodo fermentans animalium humiditas est Lympha Glandularum, & quomodo illorum calor ex Corporis motu oriatur; vegetabilium autem humiditas sit vel pluvia vel ros Cœli, atque humor telluris; illorum vero Calor proficiscitur ex influxu radiorum

diorum Solis. Etenim mineralium humiditas est resolutus terræ vapor, ac exhalatio montium, illorumque mineralium calor progignitur ex quodam sulphure fumoso, aut Calore solis incluso in Montium Cavitatibus Cellulisque, &c.

Pro Coronide peroretur de Metallis secundum illud vetustate tritum ac veritate communitum Philosophorum Apophthegma: *Ubi Natura cogitur desinere, ibi ars tenetur incipere.* Quare si quis artis peritus filius calluerit ex fixo conficere volatile, atque ex volatili fixum, semper parabit ex viliori nobilius, ex mortuo vivens, ex crasso transparens, atque ex pellucido crassum Corpus.

Appendicis loco hoc unicum notatu dignum adijcimus, putantes id restare Philosopho Naturæ secreta perscrutanti scire secundum vetus dictum, *corruptio unius est generatio alterius.*

Hanc corruptionem vero consistere in tribus Viis, scilicet in Fermentatione, Effervescentia, putrefactione, demonstrandum mihi fuit, non solum omnibus creaturis ad se in propria natura monstrandum, transplantandum & multiplicandum necessariæ sunt tales destructionum viæ, idque tam in specie, quam in genere secundum corpora, animas & spiritus mobilium sive immobilium creaturarum; sed etiam videre possimus per tales, purum ab impuro, volatile à fixo, balsamum à veneno separari, secundum varia variarum creaturarum, Regni sive animalis, sive vegetabilis sive mineralis, corpora, *salia* scilicet, Sulphura & Mercurios; nam sub minima scintillula, atomo, vel corpusculo latet potentialiter tota balsamica seu venenosa virtus. Præsertim si Chymico-Medicus bene distinguit hunc naturalem, artificialem vel violentum fermentationis, effervescentiæ & putrefactionis motum. Nam in talibus salium, sulphu-

fulphurum & Mercuriorum odoribus, foetoribus & saporibus balsamicis vel venenosis separatis, consistunt actus tam vitæ quam mortis. Inde etiam per tales destructionum vias omnes contagiosi morbi, ut plurimum ab infecto aëre, aut venenoso halitu peste laborantis, aut ex contactu vulneris venenosi sulphuris, salis & Mercurii transplantantur per infectionem; licet interdum adjuvante timore, anxietate, vel terrore vehementi multo citius. Ut enim uxoris prægnantis macula hujus vel illius objecti, sine contactu prædicto foetui imprimitur & implantatur; ita etiam venena pestifera sine contactu corpori humano inferre vim pestiferam effervescentem possunt. Proinde Methodum, Medium & viam medendi ægrotis etiam per Fermentativas atomos sulphureas salinas & Mercuriales Odorum, saporum & foetorum separatas fieri debere concludimus. Sufficit

Tantum amicis, prosit inimicis!

JOHANNES FRIDERICUS HELVETIUS

M. D. P. Hagæ Comit.

Helvetius, Johann Friedrich,

Johannis Friderici Helvetii Diribitorium medicum, de omnium morborum
accidentiumque in et externorum definitionibus ac curationibus ex
saporibus, odoribus foetoribusque provenientibus a fermentorum,
effervescentiarum aut putrefactionum salibus, sulphuribus vel mercuriis ...

Amstelodami 1670

Bamberg, Staatsbibliothek -- .34 E 3#1
urn:nbn:de:bvb:12-bsb11406917-9